

EGE ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

**KIRSAL KADININ KALKINDIRILMASINDA
MİKROKREDİ KULLANIMI: ALANIÇİ KÖYÜ ÖRNEĞİ**

Tuğba ZANBAK

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Bilim Dalı Kodu:501.07.00

Sunuş Tarihi: 24/01/2008

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr Buket KARATURHAN

Bornova-İzmir

III

Tuğba ZANBAK tarafından **YÜKSEK LİSANS TEZİ** tezi olarak sunulan **“Kırsal Kadının Kalkındırılmasında Mikrokredi Kullanımı: Alaniçi Köyü Örneği”** başlıklı bu çalışma E.Ü. Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği ile E.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Eğitim ve Öğretim Yönergesi’nin ilgili hükümleri uyarınca tarafımızdan değerlendirilerek savunmaya değer bulunmuş ve 24/01/2008 tarihinde yapılan tez savunma sınavında aday oybirliği ile başarılı bulunmuştur.

Jüri Üyeleri:

İmza

Jüri Başkanı :

Raportör Üye :

Üye :

ÖZET**KIRSAL KADININ KALKINDIRILMASINDA
MİKROKREDİ KULLANIMI: ALANIÇİ KÖYÜ ÖRNEĞİ****ZANBAK, Tuğba****Yüksek Lisans Tezi, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı****Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr Buket KARATURHAN****Ocak 2008, 170 sayfa**

Bu araştırmada, kırsal kadının kalkındırılmasında mikrokredi kullanımının rolü ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla İzmir'in Menemen ilçesi Alaniçi Köyü kadınlarından bir dayanışma grubu kurulmuştur. Dayanışma grubu, köy kadınları ile yapılan anketler ve ön görüşmeler sonrasında gönüllülerden oluşturulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre; kredilerin geri dönüş oranı % 100'dür. Sosyal anlamda da kadınların güçlendiği gözlenmiştir. Ancak; "kadınların kendi gelirlerini kazanmaya devam etmeleri" hedefini dayanışma grubundan sadece bir üye gerçekleştirilebilmiştir. Köyde istenilen hedeflerin yakalanabilmesi için başta ulaşım olmak üzere var olan alt yapı sorunlarının ortadan kaldırılması gerektiği saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Mikrokredi, kırsal kadının kalkındırılması, mikro finansman

ABSTRACT

**THE USAGE OF MICROCREDITS WITHIN THE SCOPE OF
DEVELOPING WOMEN LIVING, IN RURAL AREAS: THE
ASSOCIATION OF THE ALANIÇI TOWN**

ZANBAK, Tuğba

Msc, In Agricultural Economics

Supervisor: Asist.Prof. Dr Buket KARATURHAN

January 2008, 170 pages

The role of the micro credits within the scope of developing women, living in rural areas has been displayed via this research. A mutual benefit association consisting of women was established in the Alaniçi Town of Menemen in İzmir within the framework of this aim. After the poll ratings that were held in the town and the screenings, the volunteers established this mutual benefit association. According to researches, the return of the credits reached the proportion of 100%. It has been observed that women developed themselves also in social areas. However, the aim that stated “women should maintain to earn their income” was performed by only 1 member. The infrastructure problems, such as transportation and many others, have to be overcome in order to get better results within the framework of this aim.

Key words: microcredits, the development of women living in rural areas, micro financing

IX

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın her aşamasında yardım ve desteğini gördüğüm değerli hocam Yrd.Doç.Dr. Buket KARATURHAN' a , her türlü bilgiyi benimle paylaşan Alaniçi Köyü halkına, grup çalışmalarında beni destekleyip, sonsuz sabır ve sevgi gösteren Dayanışma Grubu üyelerine, finansman desteğini sağlayan ve projenin her aşamasını destekleyen Girişimci Kadın Derneği'ne, dernekle ilişkiye geçmeme yardımcı olan ve çalışmalarına her zaman destek olan Yeşim SAYGILI' ya, görüş ve düşüncelerini aldığım değerli hocam Doç.Dr. M. ARTUKOĞLU' na ve diğer hocalarıma, her zaman yanımda olup beni destekleyen aileme sonsuz teşekkür ederim. Ocak 2008

Tuğba ZANBAK

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET	V
TEŞEKKÜR	IX
ÇİZELGELER DİZİNİ	XV
GRAFİKLER DİZİNİ	XVII
1. GİRİŞ	1
1.1. Konunun Önemi	1
1.2. Araştırmanın Önemi	5
1.3. Araştırmanın Amacı	8
1.4. Araştırmanın Kapsamı	9
2. KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	11
3. MATERYAL VE YÖNTEM	15
3.1 Materyal	15
3.2 Yöntem	15
3.2.1 Verilerin toplanması sırasında izlenen yöntem	15
3.2.2. Verilerin analizi sırasında izlenen yöntem	22
4. ARAŞTIRMA YÖRESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	24
4.1 Menemen İlçesi Genel Durum	24
4.2 Menemen İlçesi Alanı İçerisinde Genel Durum	32
5. GENEL OLARAK MİKROKREDİ KAVRAMI, PRENSİPLERİ VE UYGULAMALARI HAKKINDA	36
5.1. Mikrokredi Kavramı	36
5.2. Mikrokreditinin Temel Prensipleri	38
5.2.1. Mikrokredi Uygulamalarında Başarı Koşulları	39
5.2.2. Mikrokreditinin Uygulanamama Koşulları	40

XII

5.3. Mikro kredi Müşterilerinin Özellikleri	41
5.4. Mikro kredi Kuruluş Modelleri.....	42
5.5. Mikro kredi Kuruluşları ile Klasik Bankacılığın Karşılaştırılması	50
5.6. Kırsal Kesimlerdeki Yoksullara Yönelik Mikro kredi Hizmetleri	52
5.6.1. Kırsal Alanda Mali Hizmetlere Yönelik Kısıtlamalar	52
5.6.2. Kırsal Kesimdeki Yoksulları Desteklemedeki Güçlükler ..53	
5.6.3. Kırsal Kesimdeki Yoksullara Erişimi İyileştirme Çalışmaları.....	54
6. MİKROKREDİNİN ETKİLERİ	57
6.1. Mikro kredinin Sosyal Etkisi ve Ölçümü	57
6.2. Kırsal Kadının Yaşamına Etkileri.....	61
6.2.1. Kırsal Kadının Yoksulluğunun Azaltılması.....	64
6.2.2. Kadın ve Çocukların Daha Sağlıklı Yaşam Sürmeleri	65
6.2.3. Çocukların Eğitim-Öğretim Olanaklarının Artması	66
6.2.4. Kırsal Kadının Sosyal Olarak Güçlenmesi	67
7. MİKROKREDİNİN DÜNYADAKİ GELİŞİMİ	68
7.1. Asya Kıtası.....	69
7.2. Amerika Kıtası.....	72
7.2.1. Latin Amerika	74
7.2.2. Kuzey Amerika	74
7.3. Afrika Kıtası	75
7.4. Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri ile Bağımsız Devletler Topluluğu 78	

XIII

7.5. Uluslararası Mikrokredi Kuruluşları	79
7.5.1. CGAP	79
7.5.2. GTZ	82
7.5.3. Planet Finance	82
7.5.4. Dünya Bankası	82
8. TÜRKİYE’DE MİKROKREDİNİN GELİŞİMİ.....	87
8.1. Maya.....	88
8.1.1.Maya’nın Hedef Kitlesi	90
8.1.2.Maya’nın Kredi Ürünleri.....	91
8.1.3 Rakamlarla Maya	96
8.1.4.Maya’dan Kredi Alanların Özellikleri	100
8.1.5.Kredi Ödeme Planları.....	101
8.1.6. Tanıtım, Üyelikler ve İş Birlikleri.....	103
8.2 . Türkiye Grameen Mikrokredi Projesi (TGMP)	104
9.MİKROKREDİ ÇALIŞMALARININ ALANIÇI KÖYÜ ÖRNEĞİNDE	
DEĞERLENDİRİLMESİ.....	110
9.1.Ankete Alınan Kadınların Sosyo-Ekonomik Özellikleri	111
9.2.Alaniçi Köyü Kadın Grubu Çalışmaları ve Sonuçları.....	119
1.Aylık Toplantı Raporu (09.05.2006).....	122
2.Aylık Toplantı Raporu (16.06.2006).....	123
3.Aylık Toplantı Raporu (07.08.2006).....	125
4.Aylık Toplantı Raporu (1. Geri Ödeme) (21.09.2006)	126
5.Aylık Toplantı Raporu (2. Geri Ödeme) (17.10.2006)	128

XIV

6.Aylık Toplantı Raporu (3. Geri Ödeme) (21.11.2006)	130
7.Aylık Toplantı Raporu (4. Geri Ödeme) (28.12.2006)	131
8.Aylık Toplantı Raporu (5. Geri Ödeme) (22.01.2007)	133
9.Aylık Toplantı Raporu (6. Geri Ödeme) (07.02.2007)	135
10.Aylık Toplantı Raporu (7. Geri Ödeme) (12.03.2007)	137
11.Aylık Toplantı Raporu (8. ve Son Geri Ödeme) (25.04.2007)	139
10. UYGULAMA SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	141
10.1. Dayanışma Grubu Üyelerinin Proje Başlangıcında Yaptıkları Değerlendirmeler	141
10.2.Proje Uygulaması Sırasında Gözlemlenen Değişiklikler.....	142
Fotograf 10.1. Cennet Ece'nin Evi	144
10.3.Proje Sonunda Dayanışma Grubu Üyelerinin Değer ve Tutumlarında Gözlenen Değişimler.....	144
11. SONUÇ VE ÖNERİLER	146
KAYNAKLAR.....	154
EKLER	165
Ek-1: Anket Formu	165
Ek-2 : Girişimci Kadın Derneği Kararı -1	168
Ek-3 : Girişimci Kadın Derneği Kararı - 2	169
ÖZGEÇMİŞ	170

ÇİZELGELER DİZİNİ

<u>Çizelge</u>	<u>Sayfa No</u>
3.1. Yaş Gruplarına Göre Görüşülecek Kadın Sayıları.....	16
3.2. Tabakalı Tesadüfi Örnekleme İle Belirlenen Kadınlar	18
3.3. Alaniçi Köyü Mikro Kredi Projesi Planı.....	22
4.1. Menemen İlçesi Köyleri.....	26
4.2. Menemen İlçesi Eğitim ve Kültür Durumu.....	26
4.3. Menemen İlçesi Genel Arazi Dağılımı	84
4.4. Menemen İlçesi Tarım Arazisi Dağılımı.....	84
6.1. Sosyal Etki Göstergeleri.....	59
7.1. Mikrokredi Programlarının Dağılımı	71
7.2. Kuzey Amerika’ da Mikrokredi İle İlgilenen Uluslar arası Kuruluşlar.....	84
7.3. AFMIN’ e Üye Ülkeler Ve Ulusal Ağlar.....	84
7.4. CGAP Konsorsiyumunda Yer Alan Ülkeler ve Kurumlar.....	84
7.5. Dünya Bankası Tarafından Uygulanmış Projeler	84
7.6. Dünya Bankası Tarafından Sürdürülmekte Olan Projeler	85
8.1. Maya’ nın 2002-2004 Yılları Faaliyet Verileri	96
8.2. Maya’dan Kredi Kullanan Kadınların Eğitim Durumları	97
8.3. Maya’dan Kredi Kullanan Kadınları Çocuk Sayıları.....	97
8.4. MayaBiz Kredisi Örnek Ödeme Tablosu.....	101
8.5 MayaBen Kredisi Örnek Ödeme Tablosu.....	102
8.6. MayaAile Kredisi Örnek Ödeme Tablosu.....	102
8.7. Grameen Mikrokredi Projesinde Dağıtılan Kredinin Kullanıldığı Alanlar	107

ÇİZELGELER DİZİNİ (devam)

<u>Çizelge</u>	<u>Sayfa No</u>
8.8. Grameen Mikrokredi Projesi Haftalık Rapor Örneği (2006).....	108
9.1. Kadınların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.....	111
9.2. Kadınların Eğitim Durumları.....	112
9.3. Kadınların Eş Seçimi Konusundaki Karar Vericiler.....	113
9.4. Kadınların Aile İçindeki Görevleri	114
9.5. Aile Harcamalarına Karar Verenler	115
9.6. Eşlerin Kararlara Katılmadığı Durumlarda Kadınların Tutumları	115
9.7. Aylık Geliri Eve Getiren Kişilerin Dağılımı.....	116
9.8. Kadınların Sosyal Güvenlik Durumları	117
9.9. Kadınların Mikrokredi Projesi Konusundaki Görüşleri.....	118

GRAFİKLER DİZİNİ

<u>Grafik</u>	<u>Sayfa No</u>
8.1.Maya'dan Kredi Kullanan Kadınların İşyeri Dağılımı	97
8.2. Maya'dan Kredi Kullanan Kadınların Yaptığı İşlerin Sektör Dağılımı.....	99
8.3. Maya' dan Kredi Alan Kadınların İş Kolları	98
8.4. Mikrokredinin Kullanım Alanları	104

XVIII

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

4.1. Alaniçi Köyü Genel Görünüş	33
9.1. Dayanışma Grubu Üyeleri	121
9.2. Dokuma Ürünler	124
9.3. Dokuma Tezgahı ve Dudu Özcan.....	125
9.4. Fatma Karaca Ve Cennet Ece	127
10.1. Cennet Ece' nin Evi	144

1. GİRİŞ

1.1.Konunun Önemi

Tarım sektöründeki insanların yaşam standartlarının iyileştirilmesi ve sektördeki sorunların ortadan kaldırılmasını hedefleyen projelerde erkek gruplarıyla çalışılmış, nüfusun diğer yarısını oluşturan ve tarımsal faaliyetlerde erkeklere oranla daha aktif rol alan kadınlar ihmal edilmişlerdir. Uygulanmış olan farklı kalkınma projelerinde cinsiyet kavramına yer verilmiş olsa da bu kavramın yeterince anlaşıldığı ve istenilen başarının yakalandığı söylenememektedir. Bu durum istemsiz de olsa cinsiyet ayrımcılığını arttırmakta ve kırsal nüfus içinde varolan eşitsizlik sorunlarının devamına neden olmaktadır (Yunus, 1999).

Kırsal kesimde kadın ve erkek çiftçilerin toprak varlığı ve toprak kullanımıyla ilgili olarak yaşadığı sorunlar ortak olsa da , geleneklerin etkisiyle kadınlar erkeklere göre dezavantajlı durumdadırlar. Geleneklerin dışında birçok faktör tarımda cinsiyet ayrımcılığını etkilemektedir. Bu olumsuz etkiler sonucunda kadınların hem tarımda taşıdıkları yük giderek artmakta hem de gerekli kaynaklara ve yardımlara ulaşmalarında eşitsizlikler ortaya çıkmaktadır.

Oysa, bir haneye kadın aracılığıyla giren para, erkek aracılığıyla giren paraya oranla ailenin bütününe daha çok yarar sağlamaktadır (Yunus, 1999). Buna rağmen kırsal kesimi ekonomik olarak kalkındırmayı hedefleyen birçok kalkınma planı kadınları ekonomik birer

güç olarak kabul etmemektedir. Erkek gruplarıyla yapılan çalışmalar sonunda kırsal kesimde yaşayan nüfusun ekonomik gücündeki artış ailenin ekonomik durumuna direk olarak yansımamaktadır. Bunun en temel nedeni erkeğin önceliklerinin kadınınkilere göre farklılık göstermesidir. Oysa ekonomik gücü artan kadın ilk olarak çocuklarının beslenmesi ve eğitimi konularına öncelik vermektedir (Kişisel Görüşmeler, 2006).

Hazırlanan kalkınma projelerinin hedef kitleleri kadar kullandıkları araçlar da projenin başarısında önemli roller üstlenmektedir. Tercih edilen araçlar, genellikle geri dönüşü beklenmeyen hibeler olmaktadır. Seçilen bu özellikteki araçlar yoksulluğun ve mevcut ekonomik sorunların ortadan kaldırılmasına yetmemektedir. Bu zincirin kırılmasında “Mikrokredi” önemli roller üstlenebilecek bir araç olarak gösterilmektedir. Mikrokredi, çok yoksul ailelerin üretici olmalarına veya çok küçük işletmelerini büyütmelerine yardımcı olmak amacıyla onlara küçük miktarlarda kredi verilmesi anlamına gelmektedir. Geleneksel resmi finans kuruluşlarına erişim olanağı bulunmayan yoksulların farklı finans ürünlerine gereksinim duydukları anlaşıldıkça, mikrokredi kapsamı, daha geniş bir hizmet yelpazesini (kredi, tasarruf, sigorta, vb.) içerecek şekilde değişmiştir ([http:// www.alomaliye.gov.tr](http://www.alomaliye.gov.tr), Erişim Tarihi: 09.06.2005). 1997 yılında Washington’da düzenlenen zirvede mikrokredi; gelir yaratmak, kendilerine ve ailelerine bakmalarına imkan sağlamak amacıyla yürütülecek istihdam projeleri için yoksul insanlara tahsis edilecek küçük miktarlı kredi programı şeklinde tanımlanmıştır (Erdoğan, 2004).

Mikrokredinin diğer parasal desteklemelerden *en önemli farkı*, krediyi geri ödeme konusunda ısrarcı olunması nedeniyle kredi verilen kişilerin başladıkları ekonomik faaliyeti sürdürmelerini sağlamasıdır. Bu fark; mikrokredinin temel prensiplerinden en önemlisini oluşturmaktadır. Mikrokredi, yoksulluğun önlenmesi için bireylerin; ödünç vermeden farklı finansal desteklere ihtiyaçları olduğunu savunmaktadır. Mikrokredi, yoksullara hizmet veren ekonomik sistemler kurmakta ve devamlı çalışan yerel finans kurumları oluşturmayı hedeflemektedir. Bu yönüyle mikrokredi; kırsal kadının kalkındırılmasında en uygun araçlar içerisinde yer almaktadır.

Mikrokredi yaklaşımı 1970'lerden bu yana değişik yerlerde uygulama alanları bulmuştur. Bangladeş başta olmak üzere, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Brezilya, Bolivya, Nijerya, Hindistan, Güney Afrika, Kanada, Özbekistan, Dakar gibi farklı kültürel ve ekonomik düzeye sahip bölgelerde de uygulanmış ve başarılı sonuçlar elde edilmiştir. *Grameen Bank* Bangladeş'te, *ACCION International* Latin Amerika'da, *Deutsche Ausgleichsbank (DtA)* Almanya'da, *Calmeadow Vakfı* Kanada'da, *OECD* (Overseas Economics Cooperation Fund) Japonya'da, *SIDA* (Swedish International Development Cooperation Agency) İsveç'te, *NORAD* (Norwegian Agency for Development Cooperation) Norveç'te, *USAID* (United States Agency for International Development) Amerika Birleşik Devletleri'nde, *ADIE* (Association Pour Le Droit A L'initiative Economique) Fransa'da, *AIM* (Amanah Ikhtiar Malaysia) Malezya'da, *TSPI* (Tulay sa Pag-unlad, Inc) Filipinler'de mikro kredi konusunda çalışmaktadır. Bunların dışında *CGAP* (Consultative Group to Assist the Poorest), *FINCA* (Foundation For International Community Assistance), *ASHI* (The American Society

of Home Inspectors, Sewa (Self Employed Women's Association) mikrokredi konusunda öne çıkan organizasyonlar olarak gösterilmektedirler (<http://www.omidyar.org/corp/partners.shtml>, Erişim Tarihi: 30.10.2005). Farklı bölgelerde sürdürülen bu mikrokredi programlarının, kadın müşterilerin kredi kullanımı konusundaki etkin rollerini arttırdığı belirtilmektedir.

Tüm bu çalışmalar; dünyada 60'tan fazla ülkede mikrokredinin özellikle kadınlar tarafından kullanımını sağlamaya yönelik olarak devam etmektedir. Günümüzde 7000'in üzerinde mikrokredi kuruluşunun, gelişmekte olan ülkelerde 16 milyonun üzerinde insana hizmet sunduğu Dünya Bankası raporlarında belirtilmektedir.

Mikrokredinin yoksulluğun ortadan kaldırılmasında ve kırsal kadının ekonomik olarak güçlendirilmesindeki önemini vurgulamak amacıyla 2005 yılı "Uluslararası Mikrokredi Yılı" olarak belirlenmiştir. Mikrokredi yılı için Birleşmiş Milletler tarafından belirlenmiş olan temel hedefler 5 maddede toplanmıştır. Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Mikrofinansman ve mikrokredinin Binyıl Kalkınma Hedefleri'ne (MDG) yapacağı katkıyı değerlendirmek ve teşvik etmek;
2. Mikrokredinin kalkınmanın ayrılmaz parçası olduğu konusunda halkı bilinçlendirmek;
3. Mikrokrediyi verebilecek finansal sektörleri teşvik etmek;
4. Finansal hizmetlere sürdürülebilir erişimi desteklemek;

5. Mikrokredinin kapsam ve başarısını genişletmek için stratejik ortaklıkları ve yenilikleri teşvik etmektir.

Günümüze kadar yapılan çalışmalar, mikrokredinin başta kadınlar olmak üzere tüm kullanıcılara ekonomik anlamda büyük kazançlar sağladığını ve sosyal anlamda kısa sürede kendi ayaklarının üzerinde durabilen kişiler haline geldiklerini kanıtlamaktadır. Kadınların motivasyonunu sağlamak için gereken koşulların erkek girişimciler için gerekenlerden farklı olduğu düşünüldüğünde mikrokredinin kırsal kadının ekonomik olarak güçlendirilmesinde kullanılabilecek en önemli araçlardan biri olacağı ifade edilmektedir. 2015 yılına kadar yoksulluğun, mikrokredi vasıtasıyla % 50 azaltılması hedeflenmektedir (Beşinci, 2005).

1.2.Araştırmanın Önemi

Tarımla uğraşan ve kırsal kesimde yaşayan kadınların geleneksel finans kuruluşlarına erişim olanakları son derece kısıtlı olmaktadır. Bu konudaki engelleri aşabilse bile klasik anlamdaki kredilerin faizleri yüksek ve geri ödeme koşulları son derece ağır olduğundan gelirin artması ve yaşam standartlarının iyileşmesi beklenirken tam tersi sonuçlar doğabilmektedir. Dolayısıyla kırsal kesimdeki kadınlar ideal birer mikrokredi müşterisi konumundadırlar(<http://www.mikrofinansurkiye.org>, Erişim Tarihi: 28.05.2005).

Uluslar arası kalkınma çalışmalarında da; bilinç altı cinsiyet ayrımcılığı nedeniyle çalışmalar genelde erkekleri ilgilendiren konularda yapılmakta ve neden olarak da hedef kitlenin “küçük çiftçiler” olduğu

gösterilmektedir. Oysa; Türkiye’de kırsal kesimde yaşanan değişimler sonucu kadınlar, küçük çiftçi tanımına çoğu zaman erkeklerden daha fazla uymaktadır. Erkek nüfusunun tarımsal bilgi ve deneyimleriyle birlikte kente göçü sonrasında kırsal kadın tam anlamıyla küçük çiftçi rolünü üstlenmiştir. Bunun yanında aile içinde varolan sorumlulukları da devam ettiği için kadının taşıdığı yükün ağırlığı artmaktadır. Buna rağmen kırsal kesimdeki kadınların çoğu para konusunda söz sahibi değildirler. Bunun nedeni; kadınların kendi paralarını kazandıklarını düşünmemeleri ve toplumun önyargılarını kabullenip kendilerini ekonomik bir güç olarak görmemeleridir. Ayrıca kırsal kadınlar; pazarlama gibi nakit akışı sağlayacak konulardan çok üretimle ilgilenmektedirler. Bu açıdan kırsal kadınlar mikrokredilerden ciddi anlamda yararlanabileceklerdir. Yeni çalışma alanları evlerine yakın hatta evlerinde olan kırsal kadınlar, fazla harcamaya gerek duymadan ve aile içindeki sorumluluklarını ihmal etmeden devam ettirebilecekleri iş alanlarına kavuşmuş olacaklardır. Dolayısıyla mikrokredi, kırsal kadınların kendilerinden beklenen görevleri de ihmal etmeden aile içindeki pozisyonlarını kuvvetlendirecek bir gelir elde etme yolu sağlayabilmektedir.

Kırsal kesimde kadınlar için var olan anlayışın değişmesinde mikrokredi son derece uygun ve etkili bir araç olarak görülmektedir. Mikrokredi yoluyla kırsal kadınların ekonomik olarak kalkınması sağlanırken, sosyal açıdan da önemli yol haritaları oluşturulmaktadır. Gelecek yüzyıllara farklı bir görünümle girmeye çabalayan Türkiye’de kırsal kesimde gerçek anlamda kendilerine güvenen, kendileri ve ailelerinin geleceği konusunda karar verebilen ve bu kararları

uygulamayı başarabilen kadınların çoğalması son derece önemli bulunmaktadır.

Bu amaçla; Diyarbakır’da 16 Temmuz 2003’te uygulamaya konulan “Mikrokredi Projesi” önemli değişimleri gerçekleştirmeyi başarmış ve kırsal kadının ekonomik olarak güçlendirilmesinde mikrokredinin etkisini kanıtlamıştır. Proje başlangıç tarihinden bir yıl sonra 841 Diyarbakır’lı kadına 500’er YTL’lik mikrokredi verilmiştir ([http:// www.sabah.com.tr](http://www.sabah.com.tr), Erişim Tarihi: 25.09.2004). Kadınlar aldıkları kredilerle kendi seçtikleri işleri yaparak haftalık toplantılarda geri ödemelerini gerçekleştirebilmektedirler. Bu durum “Mikrokredi” nin Türkiye’de kırsal kadının ekonomik olarak güçlendirilmesinde varolan yetersizlikleri ortadan kaldıracabilecek nitelikte bir araç olduğunu göstermektedir.

Dünyada uygulanmakta olan mikrokredinin Türkiye’deki örneklerinin sınırlı sayıda bulunması araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Uygulamalı araştırma şeklinde yürütülen bu çalışmadan elde edilen bilgilerden kırsal kesime hizmet götürmekte olan sivil toplum kuruluşları, çeşitli kamu ve özel sektöre ait kuruluşlar, kooperatifler, kredi veren kurum ve kuruluşlar, üniversiteler gibi kurumların yararlanılabileceği ve ileride yapılabilecek çalışmalara örnek teşkil edebileceği düşünülmektedir.

Araştırma için seçilen köydeki kadınların içinde bulundukları sosyal ve ekonomik koşullar nedeniyle klasik anlamda kredi veren kuruluşlara gidememiş olmaları kendi seçtikleri bir iş kolunda üretime

geçmelerini engellemiştir. Seçilen yörede yürütülen araştırma ile, kadınların kendi paralarını kazanmaları durumunda erkeklerin alacakları tavırlar, kredi kaynağının bulunmasında karşılaşılabilecek zorluklar, üretilen ürünlerin pazarlanması ve karşılaşılabilecek sorunlar ile elde edilecek fazla gelirin nerelere harcanacağı konularında önemli bilgiler üretilmiştir. Kadınlarla birlikte yapılan çalışmalar sırasında bu konularda deneyimli çeşitli kurumlarla işbirliği yapılacak olması da araştırmanın önemini arttırmaktadır.

1.3.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amaçları genel olarak şu şekilde sıralanabilir;

- Alaniçi Köyü kadınlarının mevcut sosyo ekonomik durumunu, kredi aldıktan sonraki ve bir yıl sonunda geldikleri durumu ortaya koyabilmek,
- Mikrokredi programları aracılığıyla Alaniçi Köyü kadınlarının ekonomik ve sosyal olarak güçlenmesine olanak sağlamak,
- Ekonomik yetersizlikler nedeniyle giderilemeyen temel ihtiyaçlar için kadınların kendi gelirlerine sahip olmalarını sağlamak,
- Alaniçi Köyü’nde yaşayan kadınların el becerilerini birer gelir kaynağı haline getirebilmek,
- Resmi finans kuruluşlarına erişim imkanı bulunmayan köylü kadınlara bir alternatif sunabilmek,
- Birçok ülkede başarılı sonuçlara ulaşmış bir araç olan mikrokreditinin Alaniçi Köyü’nde nasıl uygulanabileceğini ve ortaya çıkan sorunlara ne gibi çözümler getirilebileceğini ortaya koymak,

- Alaniçi Köyü kadınlarının ekonomik olarak kalkınmasının ailenin tümüne ne şekilde yansıyacağının saptanabilmesidir.

1.4.Araştırmanın Kapsamı

Kırsal kadının yoksulluğunun azaltılmasında mikrokredi kullanımının rolünü ortaya koymak amacıyla Alaniçi Köyü'nda gerçekleştirilen araştırma değişik alt bölümlerden oluşmaktadır.

Genel bilgiler; Giriş bölümünde yer almaktadır.

İkinci bölümde konu ile ilgili olarak yapılmış benzer çalışmalara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Takip eden üçüncü bölümde Materyal ve Yöntem, ardından dördüncü bölümde ise Araştırma Yöresi Hakkında Genel Bilgiler bulunmaktadır.

Beşinci bölümde mikrokredi kavramının özellikleri, prensipleri ve uygulamaları hakkında genel bilgiler verilmekte, altıncı bölümde ise bu uygulamaların etkileri yer almaktadır.

Yedinci ve sekizinci bölümlerde mikrokreditinin dünyadaki ve Türkiye'deki gelişimi incelenmiştir.

Dokuzuncu bölüm olarak sunulan araştırma bulguları onuncu bölümde sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmiştir.

Onbirinci ve son bölümde ise karşılaşılan karşılaşılan sorunlar ve bunlara ilişkin çözüm önerileri ile sonuçlara yer verilmiştir.

2. KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Dünyada ve Türkiye’de mikrokredi kullanımıyla yoksulluğun azaltılması konusunda yapılmış araştırmalar ve uygulanmış projelere aşağıda kısaca yer verilmiştir.

Yunus (1999), çalışmasında dünyada mikrokredi uygulamalarının doğuşu anlatmaktadır. Mikrokredi kavramının tüm özellikleri ve uygulamaların ne şekilde gerçekleştirilmesi gerektiği ve projelerin ilk başladığı günlerde karşılaşılan sorunlar ortaya konmaktadır.

Gbezo (1999), makalesinde Grameen Bank tarafından Bangladeş’te gerçekleştirilmiş olan çalışmaların Batı Afrika’daki benzer uygulamalarına yer verilmiştir. Küçük borçların yoksullar üzerinde yarattığı büyük etkilere yer verilmiştir.

Artukoğlu (2000), çalışmasında mikrokredi uygulamalarının tarım sektöründe uygulanabilirliğini değerlendirmektedir.

Llonto (2000), Filipinler’de uygulanmış olan mikrokredi çalışmalarında mikrokredi kuruluşlarının rolünü ortaya koyarken yapılan uygulamanın sonuçları da vurgulamaktadır.

Erdoğan (2004), çalışmasında mikrokredi kullanımıyla iş kurma olanakları, yararları ve mikrokredi uygulamaları ile yoksulluk sorununun nasıl giderilebileceği belirtilmiştir. Ayrıca; mikrofinans endüstrisinin

doğuşu ayrıntılı bir şekilde incelemiştir. Mikrokredi uygulayan ülkeler ve Türkiye’deki uygulamalar-gelişmeler vurgulanmıştır. Son olarak da mikrokredi kapsamında kredilendirilecek olan kişilerin belirlenmesi sırasında dikkate alınacak kriterlere yer vermiştir.

Forster, Greene ve Pytkoska (2004), kırsal kesimde yaşayan yoksullar için uygulanmakta olan mikrokredi projelerinde ortaya çıkan mali engellerin neler olduğu ifade etmişlerdir. Var olan mali kısıtlamaların ortadan kaldırılabilmesi ya da azaltılabilmesi için kredi kullanıcıları ve krediyi sağlayanlar tarafından alınabilecek önlemleri ortaya koymaktadırlar.

Özer (2004), tezinde yoksulların kendi başlarına ayakta durabilmelerinde yeni bir strateji olarak ortaya çıkan mikrokredilerin yönetim stratejilerini incelemektedir.

Yunus (2004), makalesinde mikrokredinin tanımı, kuruluş modelleri ve genel özellikleri gibi bilgilere yer vermektedir.

Artukoğlu ve Karahan (2005) mikrokredi yaklaşımının Türkiye’de kırsal nüfus için uygulanabilirliğini ortaya koymaya çalışmışlardır. Sonuç olarak mikrokredi uygulamaları yoluyla kırsal kesimden kente olan göçü azaltmak, kırsal kesimde yaşayanların hayat standartlarını yükseltmek ve gelirlerini arttırmak gibi faydalı sonuçlar elde etmenin mümkün olabileceği belirtilmiştir.

Beşinci (2005), makalesinde; mikrokredi projelerinin ne olduğu ve nasıl işlediğini vurgulamaktadır. Dünyada ve Türkiye’ de mikrokredi uygulamalarının ne zaman ve ne şekilde başladığı ve mikrokredi yoluyla yoksulluğun ortadan kaldırılabilceğini ifade etmiştir.

Dolun (2005), yaptığı araştırmada mikrokredinin tanımı, kuruluş modelleri, mikrokrediden yararlananların kimler olduğu konularına değinmiştir. Bunun yanında dünyada ve Türkiye’ de mikrofinansman çalışmalarının gelişiminin nasıl olduğunu ortaya koymuştur. Günümüze kadar yapılmış olan mikrokredi projelerinde karşılaşılan sorunlar ve bunların ortadan kaldırılması için bazı çözüm önerilerine de yer vermiştir.

Cull, Demirgüç Kunt ve Morduch (2006), araştırmalarında mikrokredi projelerinin işleyişini mali açıdan değerlendirmişlerdir. Çalışma mikrokredilerin geri ödenme oranının yüksek olduğu durumlar da bile sürdürülebilirliğin son derece zor olduğunu ortaya konulmaktadır. Bununla birlikte kullanılan düşük miktartlı kredilerle yoksul insanların hayatında önemli değişiklikler meydana getirebileceği de vurgulanmıştır.

Ecevit (2007), çalışmasında Türkiye’de kadın girişimciliğine yönelik kurumsal çerçeve, uygulanmakta olan politikalar, projeler, programlar ve araştırmalar konusunda bilgi sunmaktadır. Ayrıca; kadın girişimciliğinin desteklenmesinde farklı kurumlar tarafından uygulanan farklı yaklaşımlar hakkında değerlendirmeler ortaya koymaktadır.

Adaman ve Bulut (2007), alışmalarında Boğaziçi Üniversitesi ve Cambridge Üniversitesi'nde görev yapan araştırmacılar tarafından yürütölen “Türkiye’de Mikrofinans Programlarının Yoksulluğın Azaltılmasındaki Etkisi” adlı projenin sonuçlarını değerlendirmişlerdir. Araştırmada 23’ü mikrokredi kullanan kadınlar diğerleri de bu konuda çalışan uzman ve akademisyenler olmak üzere toplam 708 kişiyle anket yapılmıştır. Ayrıca; bu anketlerden elde edilen sonuçlar ile edinilen izlenimler sonrasında dört kentten 56 kadını içeren yedi odak grup çalışmasının sonuçlarına yer verilmiştir. Elde edilen veriler, mikro kredi programlarının kredileri kullananların kişiisel, sosyal, ekonomik, siyasal ve toplumsal cinsiyet bağlamlarında güçlenmeleri üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1 Materyal

Araştırmanın ana materyalini, İzmir İli Menemen İlçesi Alaniçi Köyü’nde mikrokredi alan kadın grubuyla yapılan odak-grup çalışmalarından derlenen veriler ile anket çalışmalarında elde edilen orjinal veriler oluşturmaktadır.

Araştırmada ikincil veri kaynakları olarak ise mikrokredi konusundaki yerli ve yabancı literatürden, araştırma raporlarından, tezlerden, incelemelerden, bildirilerden yararlanılmıştır. Ayrıca Türkiye’de mikrokredi uygulamasını ilk kez hayata geçiren MAYA’nın çalışmaları ile TGMP (Türkiye Grameen Mikrokredi Projesi) araştırmanın şekillenmesinde önemli birer dayanak olduğundan dikkatle incelenmiştir.

3.2 Yöntem

3.2.1 Verilerin toplanması sırasında izlenen yöntem

Araştırma alanı olarak “Mikrokredi” uygulamalarının daha başarılı olacağına inanılan, kadınların el becerilerini kullanarak üretimde bulundukları ve ekonomik durumu pek iyi olmayan bir köyün seçimi hedeflenmiştir. Bu amaçla Menemen Tarım İlçe Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezi, İzmir’de kadın konusunda faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri (İzmir Kadın Kuruluşları Birliği EKAM, Girişimci Kadın Derneği KAGİDER) ve bu konuda çalışan kamu kurumları ile görüşülmüştür.

Sonuç olarak, bu özelliğe uygun Menemen İlçesi Alaniçi Köyü araştırma alanı olarak seçilmiştir. Alaniçi Köyü kadınları köyde bulunan tezgahlarda ip, yorgan, el dokuması halı- kilim ile yöreye özgü boncuklu heybe dokumaktadırlar. Köyde bulunan tezgah sayısı yetersiz olduğu için üretim sınırlı olarak yapılmaktadır. Bu yönüyle Alaniçi Köyü'nde el dokuması yapmakta olan kadınlar mikro-kredi için son derece uygun birer alıcı konumunda olmaları araştırma alanının seçiminde önemli bir rol oynamıştır.

Araştırmada odak grup çalışmasına başlanmadan önce köydeki kadın nüfusun profilini çıkarmak amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Görüşülecek kadınların belirlenmesinde tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla köy muhtarıyla ve köyü tanıyan kişilerle kişisel görüşmeler yapılarak köyde yaşayan kadınların ayrıntılı listesi çıkartılmıştır. Muhtarlık kayıtları incelenerek oluşturulan bu listedeki kadınlar yaş grupları dikkate alınarak tabakalara ayrılmıştır. Tabakalar;

Yaş Grupları

1. 15-29
2. 30-44
3. 45-59
4. 60+

şeklinde oluşturulmuştur. Hata payı % 10 kabul edilerek örnekleme formülü uygulanmış ve her tabaka için görüşülecek kadın sayıları ayrı ayrı belirlenmiştir. Sonuç olarak 15 yaş üzerindeki 41 kadın ile görüşüleceği hesaplanmıştır.

Örnekleme Formülü:

$P=0,5$ kabul edilip %10 hata payı ve %90 güven aralığı içinde örnek hacmi=41 olarak belirlenmiştir.

N=Anakitle oranının varyansı

P=oran

$$n = \frac{Np(1-p)}{(N-1)\sigma_{\hat{p}_x}^2 + p(1-p)}$$

Çizelge 3.1. Yaş Gruplarına Göre Görüşülecek Kadın Sayıları

Tabakalar	Count of yaskateg Yaskateg	Örnek Sayısı (Adet)	Dağılım (%)
15-29	1	14	34.15
30-44	2	11	26.83
45-59	3	11	26.83
60+	4	5	12.20
	Grand Total	41	100

Çizelge 3.2. Tabakalı Tesadüfî Örneklemeye İle Belirlenen Kadınlar

ADI	YAŞI	YAŞKATEG
RUKİYE K	19	1
RAZİYE K	25	1
SEVİM KA	25	1
AYŞE COŞ	25	1
ELİF ÖZC	26	1
ELVAN İN	26	1
HÜSNİYE	26	1
IRAZ ÖZC	26	1
YILDIZ V	27	1
RABİA YI	27	1
HAFİZE E	28	1
FATMA KA	28	1
GÜLİZAR	28	1
ASUMAN K	29	1
AYŞEGÜL	30	2
HATİCE Ş	32	2
FİGEN ÖZ	32	2
FADİME K	32	2
NÜRFET K	32	2
NURTEN E	33	2
GÜLSÜM P	33	2
MELAHAT	36	2
HURİYE İ	42	2
SEVİM GE	45	3
HÜSNİYE	39	2
YETER YI	37	2
NERGİS Ö	45	3
HATİCE K	47	3
ATİKE GÜ	48	3
SEBAHAT	47	3
AYSEL GE	51	3
AYŞE BOZ	52	3
NERMİN K	52	3

ADI	YAŞI	YAŞKATEG
GÜLTEN Ö	56	3
NADİRE E	58	3
NEDİME V	59	3
HÜSNİYE	60	4
AYŞE DUD	62	4
MELEHAT	62	4
AYSEL KA	68	4
DUDU KAR	75	4

Yapılan anket çalışması sonrası görüşülen kadınların gelir düzeyleri dikkate alınarak mikrokredi kapsamında kredilendirilecek adaylar belirlenmiştir. Kısacası kredilendirmede belirleyici kriter olarak *gelir düzeyi göz önünde bulundurulmuştur*. Oluşturulan grupta bulunan kadınların hiçbirinin kendine ait bir geliri bulunmamaktadır. Hane halkı gelirine bakıldığında da hepsinin yoksulluk ve açlık sınırının altında yaşamakta olduğu ortaya çıkmıştır.* Ayrıca gruba üye olan kişilerin birbirlerini kabul etmesi şartı konulmuş ve ancak bu şartı sağlayabilenlerin gruba girebileceği ifade edilmiştir. Bu uygulamanın en önemli nedeni mikrokredi uygulamalarında “Dayanışma Grubu” nun teminat olarak kabul edilmesidir. Bunun dışında herhangi bir kefil, altın, döviz veya emtia rehninin teminat olarak kabul edilmesi söz konusu olmamaktadır.

* Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) 2007 yılı tahmini rakamlarına göre 570 YTL olarak açıklanan açlık sınırı; yine TÜİK verileri baz alınarak Türk-Harb İş Ar-Ge Birimi tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre Ekim/2007 tarihi itibarıyla 1.980,19 YTL olarak bulunmuştur (Kaynak: Türk Harp-İş /Ar-ge Birimi, 2007).

Proje başlamadan önce 8-10 kişiden oluşturulması hedeflenen mikro kredi kullanan kadın grubu 5 kişiden oluşturulabilmiştir. Bunun en önemli nedeni köyde gruba katılmak isteyen gönüllü sayısının 7 olması ve bunlardan 2 tanesini diğer grup üyelerince çeşitli sebepler gösterilerek gruba kabul edilmemesidir. Ancak tüm dünyadaki uygulamalarda da zaten 5-8 kişilik gruplar olduğundan 5 kişi ile çalışılmıştır. Ayrıca projenin finansmanını sağlayan Girişimci Kadın Derneği de çalışılacak kadın grubunun kontrolünün ve geri ödemelerin takibinin kolaylaştırılması amacıyla çalışma grubunu en fazla 5 kişi ile sınırlandırmayı talep etmiştir. Grup toplantılarının sıklığına grup üyeleri karar vermiş ve ayda bir kez toplanılmıştır. Toplantıda geri ödemelerin yapılması ve çalışmaların değerlendirilmesi kararlaştırılmıştır. Grup çalışmaları aynı zamanda grup üyelerinin birbirleriyle olan iletişimlerini arttırmak ve gerekli durumlarda ihtiyacı olana destek verilmesini sağlamak adına da önemli görüldüğünden toplantılara katılım zorunluluğu getirilmiştir. Bu nedenle toplantılar genellikle tam katılımı gerçekleştirilmiştir.

Projede kullanılan mikrokredinin finansmanı Girişimci Kadın Derneği tarafından sağlanmıştır.

Proje için finansman bulmak amacıyla ilk olarak Türkiye’de mikrokredi uygulamalarının öncüsü olan Maya ile görüşülmüştür. Ancak Maya yetkilileri kredilerini sadece kendi ofislerinin bulunduğu illerde verdiklerini, çünkü saha sorumlularının görev alanlarını daha fazla genişletmek istemediklerini ifade etmişlerdir. Proje sorumlusu olarak kendi bünyelerinin dışından bir yürütücü ile çalışmayı da kabul edemeyeceklerini bildirmişlerdir. Daha sonra İzmir ili içerisinde projeyi finanse edebilecek kurum yada kuruluşlarla görüşmelerde bulunulmuştur.

Ancak görüşmelerde hibe tipi yardımlar teklif edilmiştir. Mikrokredi çalışmalarının metodolojisine tamamen ters olması nedeniyle bu teklifler değerlendirilmemiştir. Bunun üzerine İzmir’de faaliyet gösteren ve kadınlarla ilgili çalışmalar yapan kuruluşlar araştırılmıştır. İzmir Kadın Kuruluşları Birliği içerisinde yer alan ve proje yürütücüsünün üye olduğu Girişimci Kadın Derneği’ne projenin amacı, işleyişi ile ilgili bir sunum yaparak dernekten finansman desteği talebinde bulunulmuştur. Kendi içlerinde benzer çalışmalar yapan dernek yetkilileri bu projeye finansör olacaklarını bildirilmişlerdir (Ek 1).

Dernek dayanışma grubu üyelerine verilecek olan kredilerin 3 ay geri ödemesiz, takip eden aylarda 4 eşit taksit olarak ödenmesine karar vermiştir. Girişimci Kadın Derneği, geri ödemeleri dayanışma grubu üyelerinden değil, proje yürütücüsünden tahsil etmeyi uygun bulmuştur. Buna neden olarak derneğin daha önce mikrokredi konusunda herhangi bir saha çalışması yapmamış olmasını ve kredilerin geri ödenmesinde tek bir sorumlu ile muhatap olmanın daha kolay olması gösterilmiştir. Ayrıca dayanışma grubu üyesi kadınlar geri ödemelerini aynı olarak gerçekleştirmekte ve kermeslerde de bir sorumluya ihtiyaç duyulmaktadır. Dernek tüm bu aşamaların takibini tek bir kişiye vererek zaman ve eleman tasarrufuna gitmektedir.

Proje Maya’nın “MayaBiz” kredi programının işleyişine göre şekillendirilmiştir. Buna göre projenin işleyişi şu şekilde gerçekleşmiştir:

Çizelge 3.3. Alaniçi Köyü Mikrokredi Projesi Planı

Kredinin Amacı	İş geliştirme, mal ve malzeme alma
Kredinin Meblağı (YTL)	200
Kredi Vadesi (Ay)	8
Taksit Süresi	Aylık
Teminat	Dayanışma Grubu

Projenin planlanması aşamasında dayanışma grubu üyelerinin her birine 50-100 YTL olarak verilmesi düşünülen kredi miktarları, grubun daralmasının ardından finansmanı sağlayan derneğin isteğiyle 200 YTL olarak yükseltilmiştir.

3.2.2. Verilerin analizi sırasında izlenen yöntem

Anketlerden elde edilen veriler, “Microsoft Office Excel”den yararlanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Veriler ortalamalar ve yüzde hesapları ile yorumlanmıştır.

Odak Grup çalışmasından elde edilen veriler daha çok niteliksel analize tabi tutulmuşlardır. Bilindiği üzere Odak Grup Çalışmaları 8-10 kişiden oluşan bir grupta, önceden belirlenmiş araştırma konusu çerçevesinde, önceden şekillendirilmiş fakat esnek soruların gruba yöneltildiği ve grup üyelerinin birbirleriyle konu üzerinde tartışıp görüş ortaya koymalarını amaçlayan; çıkan görüşlerin araştırmacı tarafından değerlendirilip sonuca varıldığı bir araştırma tekniği olarak tanımlanmaktadır. Odak Grup Görüşmesi doğal ortamda, kısa zamanda, birçok veriye ucuz ve sağlıklı bir şekilde ulaşmamızı sağlayan bir araştırma tekniği olarak ifade edilmektedir (Güzel, 2006).

Araştırmada ayda bir kez yapılan odak grup toplantılarında yapılan elişleri, kadınların sıkıntıları ve pazarlama sorunları vb. konular grup üyeleri tarafından tartışılmış ve bilgi düzeyine yükseltilmiştir.

Çalışmanın sonunda grup üyesi kadınların başarısı saptanırken çeşitli ölçütlere göre değerlendirme yapılmıştır. Bu ölçütler; kredilerin geri ödenme yüzdeleri, mikrokredi alan kadınların gelirlerindeki artış, bu artışın hangi amaçla kullanıldığı, kazandıkları paranın yaşam standartlarında meydana getirdiği değişiklikler, aile içindeki rollerdeki farklılıklar olarak belirlenmiştir. Bu değerlendirmelerin yapılması için gerekli verilere aylık toplantılar sonrası hazırlanan raporlardan ve proje bitiminden sonra yapılan değerlendirme toplantısının sonuçlarından ulaşılmıştır.

Ayrıca köy dışında yapılan kişisel görüşmelerden de çok değerli bilgiler elde edilmiştir.

4. ARAŞTIRMA YÖRESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

4.1 Menemen İlçesi Genel Durum

Konum, Topografya ve İklim Özellikleri

Menemen, 38-35 enlem ve 27-04 boylam derecelerinde ve İzmir'in Kuzeyinde yer almaktadır. İlçenin rakımı 20 metredir. İzmir, Afyon, Bandırma Demiryolu, İzmir, Bergama, Ayvalık, Çanakkale karayolu üzerinde önemli bir transit merkezidir ve İzmir'e 34 km. mesafededir.

Doğusu Manisa İli, batısı Foça İlçesi ve Ege Denizi, kuzeyi Aliağa İlçesi, güneyi Çiğli İlçesi ile çevrilmiştir. Doğu ve kuzey tarafları tamamen dağlık olup, kalan kısmı ovalıktır. İlçenin yüzölçümü 691 km²'dir.

Menemen, Yamanlar Dağı ile Dumanlı Dağları arasındaki boğazdan itibaren, denize doğru bir yelpaze gibi açılarak uzayan ova üzerinde Değirmen Dağı ve Hıdırlık Tepeleri üzerinde kurulmuştur. İlçe 65 metre yükseklikteki Değirmendere ve Hıdırlık Tepesi'nin yamaçlarından başlayarak güney, kuzey ve kuzeybatı yönüne doğru yayılmıştır. Son zamanlarda güney kesimine yani İzmir yönüne doğru gelişmektedir.

Menemen İlçesi'nin en önemli akarsuyu Gediz Nehri'dir. Kaynağını Gediz İlçesinden alarak birçok kollardan beslenen Gediz Nehri, Manisa ovasından sonra Manisa-Menemen boğazına girerek 18

km. sonra Menemen ovasına girmektedir. Ve kış aylarında Çakal ve Arap Çayları ile beslenmektedir. Menemen merkezinin kuzeyinde akan Gediz Nehri, Foça sınırından Ege denizine dökülmektedir.

Menemen, Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü bir ilçedir. Yazları oldukça sıcak ve kurak, kışları ise soğuk ve yağışlıdır.

Sosyal Durum

Nüfus ve Nüfus Hareketleri

Menemen İlçesi'nin 27 köyü, biri merkez 8'i belde belediyesi olmak üzere 9 belediyesi vardır. Bu köylerin ve belediyelerin isimleri şu şekilde sıralanmaktadır.

Çizelge 4.1. Menemen İlçesi Köyleri

Alaniçi	Doğaköy	Haykıran
Ayvacık	Günerli	Musabey
Bağcılar	Göktepe	Telekler
Belen	Görece	Tuzçullu
Buruncuk	Hasanlar	Turgutlar
Bozalan	Hatundere	Süleymanlı
Çaltı	İğnedere	Süzbeyli
Çavuşköy	Karaorman	Yahşelli
Çukurköy	Kesikköy	Yanıkköy

Kaynak: Menemen Kitapçığı, Menemen Kaymakamlığı, 2006

BELDELER:

- 1) Emiralem
- 2) Koyundere
- 3) Seyrek
- 4) Türkelli

- 5) Ulukent
- 6) Asarlık
- 7) Harmandalı
- 8) Maltepe

İlçenin toplam nüfusu 114.457'dir (www.yerelnet.org.tr/iller/il.php, Erişim Tarihi: 17.02.2005).

Eğitim

Çizelge 4.2. Menemen İlçesi Eğitim ve Kültür Durumu

OKUL TÜRÜ	OKUL SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI
Genel Liseler	3	1551	117
Meslek Liseleri	3	1933	182
İlköğretim Okulları	24	15427	659
B.S.İlköğretim Okulları		606	37
B.S.İ.Ö.O. Tamamı Taşımali	13	-	9
Çıraklık Eğitim Merkezi	12	784	20
Halk Eğitim Merkezi	1	3015	36
Özel Liseler	3	311	38
Özel İlköğretim Okulları	4	426	77
Özel Sürücü Kursları	3	2570	-
Bağımsız Anaokulu	1	38	3

Kaynak: Menemen Kitapçığı, Menemen Kaymakamlığı, 2006

Bunların dışında ilçe köylerinde 13 birleştirilmiş sınıflı İlköğretim Okulunda toplam 727 öğrenci öğrenim görmektedir. 12 köy okulunun

tamamı taşınmalı sisteme tabi olup, öğrenciler 4 merkez okuluna taşınmaktadır.

Sağlık

İlçe merkezinde 75 yataklı Menemen Devlet Hastanesi, ikisi merkezde bulunan toplam 12 sağlık ocağı ve SSK Dispanseri bulunmaktadır. 22 tane merkez ilçede, 7 tane de köy ve beldelerde olmak üzere toplam 29 eczane ilçede hizmet vermektedir.

Altyapı

Ulaşım

İzmir merkeze 34 km. uzaklıkta yer alan ilçenin tam ortasından İzmir-Çanakkale-İstanbul karayolu geçmektedir.

Menemen'in çevre il ve ilçeleriyle olan ulaşımı İzmir ve Manisa'ya olan yakınlığı nedeniyle kolaylıkla gerçekleştirilmektedir. Manisa-Menemen arasında karşılıklı olarak her saat başı dolmuş seferleri düzenlenmektedir.

Menemen, 1865 yılından bu yana demiryolu ile de çevre il ve ilçelere olan ulaşımını sağlamaktadır. 1863 yılında Fransızlar tarafından yapımına başlanana Menemen Tren İstasyonu 1865'de bitirilmiş ve hizmete sokulmuştur. Menemen'den İzmir-Afyon, İzmir-Bandırma-İstanbul yönüne tren çalışmaktadır (Menemen Kitapçığı, 2006).

Elektrik-Su-Kanalizasyon-Telekom ve PTT Hizmetleri

Bütün köylerin elektriği ve içme suyu yeterlidir. Sehrin içme suyu 11 artezyen kuyu ile karşılanmaktadır. 480 km. şebeke hattı kuruludur ve su kazancı 200 gm³/sn'dir.

Kanalizasyon şehir içinde ve çıkışında kapalı olarak akmaktadır. Eski ve yeni bütün ana caddelerde ve diğer sokaklarda kanalizasyon vardır. Ancak parselasyonu yapıp inşaata başlanılmayan yerlerde alt yapı hizmetleri kademeli olarak yapılmaktadır.

İlçe merkezinde 11, bağlı beldelerde ve köylerde 16 adet kırsal bölge santrali vardır. Program gereği köylere posta dağıtımı 1 araçla yapılmaktadır (Menemen Kitapçığı, 2006).

Ekonomik Durum

Menemen halkının büyük bir çoğunluğu geçimini tarımdan sağlamaktadır. İlçede pamuk ve üzüm başta olmak üzere buğday, arpa, mısır, tütün, kavun, karpuz, bakla, bezelye, soğan, pırasa, ıspanak, çilek ve narenciye yetiştirilmektedir. Ayrıca, hayvancılık ta yapılmaktadır.

Menemen İlçesi' nin genel arazi dağılımı Çizelge 4.3' de, tarım arazisi dağılımı ise Çizelge 4.4' de gösterilmektedir:

Çizelge 4.3. Menemen İlçesi Genel Arazi Dağılımı (ha, %)

Arazi Kullanım Şekli	Alan (ha)	Oran (%)
Tarım Alanı	23.070	35
Ormanlık ve fundalık	11.133	17
Çayır ve mera	8.045	12
Diğer arazi	24.252	36
Toplam	66.500	100

Kaynak: Menemen İlçe Müdürlüğü Kayıtları, 2000

Hayvancılık köylerde olduğu gibi ilçe merkezinde de yapılmaktadır. Küçükbaş ve büyükbaş olarak tüm hayvan çeşitleri yetiştirilmekte, birçok tavuk çiftliği bulunmaktadır. Son zamanlarda bıldırcın üretmek için girişimler mevcuttur.

Çizelge 4.4. Menemen İlçesi Tarım Arazisi Dağılımı (ha)

Üretim Dalı	Alan (ha)
Tarla	12500
Sebze	4.091
Meyve	1343
Narenciye	75
Bağ	3571
Zeytin	1340
Kavaklık	10
Nadas	90
Tarıma Elverişli Boş Alan	50
Toplam	23070

Kaynak: Menemen İlçe Müdürlüğü Kayıtları, 2000

Son yıllarda ilçede kültür mantarı yetiştiriciliği de yaygınlaşmıştır. Seramik de Menemen için önemli bir geçim kaynağıdır. Özellikle Rumlar'ın Menemen'i terk etmesinden sonra yaygınlaşmıştır. İlçede 13 seramik atölyesi bulunmaktadır. Daha önceleri ilçede Ağa Mahallesi denilen bölgede yapılan çömlekçilik faaliyetleri, daha sonra merkez dışına çıkarılmıştır. Merkez dışına taşınan bu atölyeler çevre toprağının çömlekçiliğe uygun bir yapıda olmasının da etkisiyle tüm ilçeye yayılmıştır.

Sanayi sektörü de ilçede gittikçe genişlemektedir. Kurulan büyük fabrikalar ilçe halkına istihdam yaratmaktadır. Özellikle Maltepe Deri Sanayii'nin açılmasının ardından deri sektöründe çalışanların sayısı artmıştır. Konut sektörü de ilçede son 10 yılda hızlı bir gelişim göstermiştir.

Harita : Menemen İlçesi ve Alaniçi Köyü

4.2 Menemen İlçesi Alaniçi Köyü Genel Durum

Konum, Topografya ve İklim Özellikleri

Alaniçi Köyü, ilçe merkezine 16 km., il merkezine ise 45 km. uzaklıkta kurulu bir dağ köyüdür. Emiralem beldesi sınırları içerisinde bulunan Alaniçi Köyü'ne, Menemen-Muradiye karayolundaki Emiralem köprüsünden ayrılan yol ile ulaşılabilir. Aynı yol üzerindeki 13 km.'lik orman yolu ile ulaşılabilen Karagöl'e 1.5 saatlik yürüyüş mesafesinde bulunmaktadır.

Alaniçi Köyü'nde bölge genelinde olduğu gibi Akdeniz İklimi hüküm sürmektedir. Ancak köyün konumu nedeniyle ilçe merkezinde görülen sıcaklıklar Alaniçi Köy'ünde görülenlerden daha yüksek olabilmektedir (Kişisel Görüşmeler, 2004).

Fotograf 4.1. Alaniçi Köyü Genel Görünüş

Sosyal Durum

Nüfus ve Nüfus Hareketleri

2005 yılının ilk yarısında köyde bulunan 123 hanede 527 kişi yaşarken 2007 yılının ilk aylarında bu rakam 134 hane ve 674 kişiye ulaşmıştır. Köyde yaşayan 15 yaş üstü kadın nüfusu 104 kişidir (Kişisel Görüşmeler, 2004).

Eğitim

Köyde bulunan ilköğretim okuluna çevre köylerden taşınalı olarak öğrenci gelmektedir. Lise eğitimi yaşına gelenler ise taşınalı olarak

merkezde bulunan liselerde öğrenim görmektedirler. Şu anda köyde Ege Üniversitesi'nde öğretmenlik eğitimi alan bir kişi bulunmaktadır.

Sağlık

Köyde binası bulunan sağlık ocağı faal durumda değildir.

Altyapı

Ulaşım

Menemen İlçesi'ne 16 km. uzaklıkta bulunan Alaniçi Köyü yolu asfalt kaplıdır. Ancak zaman zaman kar altında kalması ve yenileme çalışması yapılmaması nedeniyle yer yer hasar görmüş durumdadır. Kış aylarında yoğun kar yağışının görülmesi durumunda köye ulaşım son derece güç sağlanabilmektedir.

Köyle il ve ilçe merkezi arasında toplu ulaşım aracı seferi bulunmamaktadır ve hava koşullarının uygun olduğu durumlarda özel araçlarla Alaniçi'ne ulaşım mümkündür (Kişisel Görüşmeler, 2004).

Elektrik-Su-Kanalizasyon-Telekom ve PTT Hizmetleri

Alaniçi Köyü'nde de diğer tüm Menemen köylerinde olduğu gibi elektrik bulunmaktadır. Köyde şehir suyu şebekesi bulunmamaktadır. Köy halkı suyunu yayladan almakta ve gerekli ödeme yer altı suyu kullanım bedeli olarak muhtar tarafından toplanmaktadır. Köyde kanalizasyon bulunmamaktadır.

Telefon aboneliği çok yaygın olmamakla beraber vardır. Köy sınırları içerisinde PTT şubesi bulunmamaktadır.

Ekonomik Durum

Alaniçi köyü, 2000 dönüm tarım arazisine ve 300 dönüm yerleşim alanına sahip bulunmaktadır (www.menemeninsesi.com/arsiv/index796.html, Erişim Tarihi: 17.02.2005).

“Köy Yerleşim Alanı Genişletme Projesi” kapsamında 2005 yılı itibariyle 150 dönüm arazi daha yerleşim alanlarına eklenmiş ve köy halkına satışına başlanmıştır.

Tarım arazilerinde sadece susuz tarım yapılmaktadır. Arpa ve buğday dışında başka bir ürün yetiştirilmemektedir. Köy halkı mevcut zeytin ağaçlarından sadece kendi ihtiyacını karşılamaktadır.

Köyde hayvancılık da son derece sınırlı bir şekilde ve daha çok hane halkının ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak yapılmaktadır. Bunun yanında geniş keçi sürüsüne sahip birkaç kişi bulunmaktadır. Köyde profesyonel anlamda arıcılık yapan bir kişi bulunmaktadır. Ancak arıcılık faaliyetini köy içinde değil Karagöl yakınında gerçekleştirmektedir.

Köy erkeklerinin büyük bir kısmı çalışmamaktadır. Geriye kalanlar ise hasat zamanlarında Emiralem Beldesi’nde yövmiye ile işçilik, sezonluk tarım işçiliği yapmakta ya da köye çok yakın bir mesafede bulunan ABAŞ Prefabrik Yapı Elemanları Turizm Sanayii Ticaret A.Ş’de çalışmaktadırlar. Düzenli işi olan erkek sayısının ise çok az olduğu ifade edilmiştir (Kişisel Görüşmeler, 2004).

5. GENEL OLARAK MİKROKREDİ KAVRAMI, PRENSİPLERİ VE UYGULAMALARI HAKKINDA

5.1. Mikrokredi Kavramı

Mikrokredi, dar gelirli insanların geçimlerini sağlayabilmeleri, kendi işletmelerini kurmaları veya geliştirmeleri için verilen krediler ile tasarruf hizmetleri, iş geliştirme programları gibi diğer finansal hizmetlerin tümüdür.

1997 tarihinde Washington'da gerçekleştirilmiş olan Mikrokredi Zirvesi'nde kabul edilen tanımıyla mikrokredi, gelir yaratmak, kendilerine ve ailelerine bakmalarına imkan sağlamak amacıyla yürütülecek istihdam projeleri için yoksul insanlara tahsis edilecek küçük miktarlarda kredi programlarıdır (Erdoğan, 2002).

Geçtiğimiz yirmi yıl içerisinde, mikrofinans uygulamaları, hedeflenen belirli sektörleri geliştirmek için verilen arz odaklı kredilerden, talep odaklı ve sürdürülebilir hizmetlere (kredi, tasarruf, sigorta hizmetleri gibi) dönüşmüştür. Diğer bir deyişle, dar gelirli kesimlerin finansal ihtiyaçlarına sürekli olarak cevap verebilecek sürdürülebilir ve yerel kurumlar oluşturmak, bu uygulamanın odak noktası haline gelmiştir (Erdoğan, 2002).

Son yıllarda dünyada çok önemli bir sorun haline gelen yoksulluk ve bununla mücadelede çözüm arayışları Mikrokredi projesini gündeme getirmiştir. Mikrokredi Projesi; iş yapma fikri olup, küçük bir

başlangıç sermayesine ihtiyacı olan yoksullara imkan verilmesi projesidir. Sadece güvene dayanan, teminatsız ve kefilsiz küçük sermaye şeklindeki mikrokredi, yoksulların kendi kendilerine yoksulluktan kurtulmaları için etkili bir stratejidir.

Gerçekleştirilen mikrokredi uygulamalarını izleyen çoğu kişiye göre mikrokredi, çok yoksul ailelerin üretici faaliyetlere girişmelerine veya çok küçük işletmelerini büyütmelerine yardımcı olmak amacıyla onlara çok küçük meblağlarda kredi açılması ve verilmesi anlamına gelmektedir. Zamanla, geleneksel resmi finans kuruluşlarına erişim olanağı bulunmayan yoksulların çeşitli farklı finans ürünlerine gereksinim duydukları anlaşıldıkça, mikrokredi kapsamı, kredi, tasarruf ve sigorta gibi hizmetleri de içerecek şekilde genişlemiştir (Beşinci, 2005).

Mikrokredi Sistemi “Kişiye balık tutmasının öğretilmesinin ötesinde, balık tutmak için bir ağ veya kayık kiralamasını veya almasını sağlamak” görüşüne dayanmaktadır. İnsanların doğuştan yeteneklerinin olduğunu kabul eden küçük kredi sistemi, insanlardaki atıl kapasitenin açığa çıkarılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Beşinci, 2005).

Mikrokredi ,birbirlerini tanıyan ve grup baskısının oluşabileceği 5 ile 8 kişilik gruplara, grup içindeki fertlere ayrı ayrı verildiği bir sistemdir. Ortak sorumluluk sistemi sayesinde, bu kişiler birbirinin garantörü olmaktadır. Kişinin toplumdaki itibarı ve iş yapma fikri en büyük teminat olarak kabul edilmektedir. Kredi geri ödemesi, genellikle

haftalık eşit taksitlerle yapılmakta ve daha sonraki kredi kullandırmaları eskilerinin sorunsuz olarak ödenmesine bağlı bulunmaktadır.

Faiz oranlarını sadece kredi açma masraflarını karşılayacak düzeyde tutarak, faaliyetlerin odak noktasını yoksullara sürdürülebilir hizmet amacı güden mahalli finans kuruluşlarının oluşturulmasına kaydıran mikrokredi uygulamaları 1980 sonrasında hızla yaygınlaşmaya başlamıştır (Beşinci, 2005).

Mikrokredinin diğer parasal desteklemelerden *en önemli farkı*, krediyi geri ödeme konusunda ısrarcı olmak suretiyle kredi verilen kişilerin başladıkları ekonomik faaliyetin devamını getirmelerine zemin hazırlamasıdır. Bu fark mikrokredinin temel prensiplerinden en önemlisini oluşturmaktadır.

5.2. Mikrokredinin Temel Prensipleri

Dünyanın en yoksul bölgelerine ve buralarda yaşayan insanlara pazar ekonomisinin canlılığını getiren, bu kişilerin kendi yeteneklerini kullanarak ve kendi emekleriyle yoksulluktan kurtulmalarını sağlayan mikro kredi uygulamalarının temel prensipleri şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Fakir insanların ödünç vermeden farklı finansal desteklere ihtiyaçları vardır.

2. Mikrokredi yoksullukla savaşta güçlü bir araçtır.

3. Mikrokredi yoksullara hizmet veren ekonomik sistemler kurar.
4. Mikrokredi kendi kendini ödeyebildiği için bu yolla çok büyük sayıda yoksul insana ulaşabilir.
5. Mikrokredi devamlı çalışan yerel finans kurumları oluşturmayı hedefler.
6. Mikrokredi her sorunun cevabı değildir. Her durum ve kurum için en ideal araç da değildir.
7. Yüksek faiz oranları ile kredi vermek yoksulluğu arttırabilir.
8. Devletin görevi ekonomik yardımlar sağlamak değil bu yardımlara imkan tanımadır.
9. Bağışlar, sermayeyle yarışmak yerine onu tamamlayıcı olmalıdır.
10. Esas engel kuvvetli kurum ve yöneticilerin olmamasından kaynaklanmaktadır.
11. Mikrokredi performansı ölçülebildiği ve gösterilebildiği zaman iyi çalışıyor demektir.

5.2.1. Mikrokredi Uygulamalarında Başarı Koşulları

Mikrokredi projelerinin belirlenen hedeflere ulaşabilmesinde öne çıkan bazı durumlar şu şekildedir:

- Mikrokredi programının başarılı olması, hem müşteri disiplini (zamanında geri ödeme) hem de kurumsal disiplin (sürdürülebilirliği sağlayacak uygulamalar) gerektirmektedir.
- Mikrokredi en iyi, kendisini işletimsel anlamda kendi kendine yeterli olmaya adanmış, güçlü, yerel bir mikrokredi kuruluşu tarafından, profesyonel bir bankacılık faaliyeti olarak uygulanmaktadır.
- Mali olmayan bir kuruluşun, sürdürülebilir bir mikrokredi kurumuna (MFK) dönüştürülmesi kayda değer ölçüde teknik destek ve kurumsal gelişim gerektirmektedir.
- Performans gelişimi, açık bir şekilde tanımlanmış mikro borç verme performans göstergelerinin kullanımıyla izlenmelidir (Parker&Pearce, 2003) .

5.2.2. Mikrokredinin Uygulanamama Koşulları

Mikrokredi uygulamaları bazı durumlarda son derece olumsuz sonuçlar ortaya koyabilmektedir. Mikrokredinin uygulamadığı bu koşullar şu şekildedir:

- Mikrokredinin, acil durum ortamlarının hemen ardından, aşırı mahrumiyet içindeki kırsal alanlarda, ve kronik anlamda muhtaç olanlar için bir müdahale yolu olarak uygun olmadığı ifade edilmektedir.
- Güçten düşürücü bir hastalığı (Örn. HIV / AIDS) olan müşteriler ile aşırı derecede dağınık, çoğunlukla hareket halinde ve/veya

istikrarsız topluluklar genellikle mikrokredi programları için uygun bulunmamaktadır.

- Tek bir ekonomik faaliyete ve/veya takasa dayalı işlemlere bağımlılık; iç savaş, doğal afet veya aşırı yüksek enflasyon riski olan; ya da asayişin sağlanamadığı ortamlarda mikrokredi programlarının uygulanması önerilmemektedir.
- Faiz oranlarının yüksek tutulması ya da teminatsız kredilere izin verilmemesi gibi sürdürülebilirliğin sağlanmasını önleyebilecek durumlarda mikrokredi uygulamaları mümkün olmamaktadır (Parker&Pearce, 2003).

5.3. Mikrokredi Müşterilerinin Özellikleri

Klasik anlamda mikrokredi müşterileri, resmi finans kuruluşlarına erişim imkanı olmayan düşük gelirli, genellikle kendi evlerinde çalışan serbest meslek sahibi kişilerdir. Kırsal alanlarda, küçük çiftçiler ve özellikle kadın çiftçiler mikrokredi hizmetlerinden sıklıkla yararlanmaktadırlar.

Bu güne dek yapılan çalışmalar; mikrokredinin yoksullara gelirlerini arttırmaları, yaşamlarını sürdürebilecek ve başarılı olabilecek işler kurmaları ile dışarıdan gelebilecek darbelere karşı güçlü olmalarına yardımcı olabildiğini göstermektedir. Mikrokredi, başta kadınlar olmak üzere yoksulların ekonomik kalkınmalarına olanak vererek onların kendi ayakları üstünde durmalarına yardımcı olan güçlü bir araç olarak tanımlanmaktadır (www.tog.org.tr/forum_posts.asp?TID=854&PN=1, Erişim Tarihi: 17.12.2005).

5.4. Mikrokredi Kuruluş Modelleri

“Global Development Research Center, Virtual Library on Micro Credit” koordinatörlerinden Hari Srinivas’ın sınıflandırmasına göre mikrokredi kuruluş modelleri 14 adet olup şöyle sıralanabilmektedir (Dolun, 2005) :

1. Birlik modeli
2. Garanti sağlayan kuruluş modeli
3. Topluluk bankası modeli
4. Kooperatif modeli
5. Kredi Birlikleri modeli
6. Grameen tipi kuruluş modeli
7. Grup modeli
8. Bireysel model
9. Aracı kuruluş modeli
10. Sivil Toplum Kuruluşu modeli
11. Grup baskısı modeli
12. Rosca(Rotating savings and credit associations) Döner tasarruf ve kredi birlikleri modeli
13. Küçük işyeri modeli
14. Köy bankacılığı modeli

1. Birlik Modeli

Bu mikrokredi kuruluşu modelinde, hedef topluluk kendi içinde bir birlik oluşturarak mikrokredi hizmetleri vermektedir. Topluluklar gençlik ve kadın toplulukları olduğu gibi, kültürel, dini veya siyasi görüş etrafında toplanan kişiler de olabilmektedirler. Bazı ülkelerde “birlikler”

hukuki dayanağa bağılı olarak; vergi indiriminden yararlanabilme, aidat toplamabilme, sigorta yaptırabilme imkanı bulabilmektedirler. Bu model grup modeline çok benzemektedir (Dolun, 2005).

2. Garanti Sağlayan Kuruluş Modeli

Geleneksel bankacılıkta ticari bankadan kredi sağlanması için bir başka bankanın garantisi gerekmektedir. Mikrokredi sisteminde ise bu garanti; bir başka ticari banka yerine bir kamu kuruluşu, hibe veren bir kuruluş veya benzer kuruluşlardan sağlanabildiği gibi, içerden üyelerin tasarrufları teminat gösterilerek de düzenlenebilmektedir. Sağlanan garanti çerçevesinde kredi doğrudan bir kişiye veya oluşturulmuş bir gruba verilebilmektedir. Garanti altına alınmış olan fonlar kredi koşullarının iyileştirilmesi ve sigorta ödemeleri gibi çeşitli amaçlarla kullanılabilir. Ayrıca çeşitli uluslararası ve ulusal kuruluşlar, bankalar ve sivil toplum örgütleri tarafından oluşturulan garanti fonları birliklerin kendi mikrokredi programlarını başlatmak için başvurabilecekleri bir kaynak oluşturabilmektedir (Dolun, 2005).

3. Topluluk Bankası Modeli

Topluluk bankası modelinde; tüm topluluğa bir ünite olarak bakılıp yarı resmi veya resmi kuruluşlar oluşturularak mikrokredi dağıtılmaktadır. Bu kuruluşlar genellikle, sivil toplum kurumları veya diğer organizasyonların yardımları ile oluşturulmaktadır. Topluluk üyeleri; öncelikle topluluk bankasının çeşitli finansman faaliyetleri hakkında eğitilmektedir. Bu kuruluşların yapılarında, gelir yaratıcı projeler veya tasarruf olanakları olabilmektedir. Topluluk bankalarının

aynı zamanda kalkınma programlarının birer parçası olup, finansman olanaklarını ana amaç için bir teşvik unsuru olarak kullandığı birçok örneğe rastlanabilmektedir (Dolun, 2005).

4. Kooperatif Modeli

Kooperatif; ortak ekonomik, sosyal, kültürel gereksinimleri ve taleplerini karşılamak amacıyla isteğe bağlı olarak bir araya gelen kişilerce oluşturulmuş, ortaklaşa sahip olunan ve demokratik olarak kontrol edilen işletmelerdir. Bazı kooperatifler, üye finansmanı ve tasarruf faaliyetleri gibi konuları da kuruluş amaçları içinde almaktadır. Tasarruf faaliyetleri sonucu oluşturulan finansman ile ihtiyaç sahibi üyelerine düşük faizlerle mikrokredi verebilmektedirler (www.gdrc.org/icm/model/1-credit-model.html, Erişim Tarihi:10.10.2006).

5. Kredi Birlikleri

Kredi birlikleri, belirli bir grup veya organizasyonun tasarruflarını birlikte değerlendirmeyi kabul eden ve birbirlerine makul faiz oranlarıyla kredi vermek amacıyla bir araya gelen üyeleri tarafından oluşturulmuş finansman kuruluşlarıdır.

Üyelerin aynı kuruluştaki çalışma, aynı kiliseye bağlı olma, aynı işçi kuruluşuna üye olma, aynı sosyal gruba dahil olma, aynı toplumda çalışma veya yaşama gibi ortak noktaları bulunmaktadır. Kredi birliği üyeliği, aynı gruba ait tüm insanlara, ırk, din, renk farkı olmaksızın açıktır denilmektedir.

Kredi birlikleri, demokratik, kâr amacı gütmeyen, finansman sağlayan kooperatiflerdir. Her biri üyeleri tarafından idare edilmektedir. Her üyenin de yöneticileri ve komite temsilcilerini seçmek için sadece bir oyu bulunmaktadır (www.gdrc.org/icm/model/1-credit-model.html, Erişim Tarihi: 10.10.2006).

6. Grameen Tipi Model

Grameen modeli Bangladeş'te Prof. Muhammed Yunus tarafından başlatılan yoksul kesime yönelik kuruluş olan Grameen Bankası modelinden ortaya çıkmıştır. Bu modelde esas olarak aşağıdaki uygulamalara yer verilmektedir:

Öncelikle; 15-20 köyün bulunduğu bir bölgeyi kapsayacak şekilde, bir bölge yöneticisi ve birkaç banka çalışanından bir banka ünitesi oluşturulmaktadır. Yönetici ve çalışanlar ilk önce köyleri ziyaret ederek yerel ortamı incelemekte, olası müşterileri saptayarak amaçlarını, fonksiyonlarını ve bankanın çalışma şeklini anlatmaktadırlar. Olası borçlulardan beşer kişilik gruplar oluşturulmakta ancak ilk aşamada sadece ikisi kredi verilmek üzere seçilmektedir. Bir aylık süre boyunca grup üyelerinin banka kurallarına uygun olup olmadıkları gözlenmektedir. Kredi almış iki grup üyesi, anapara ve faizi elli haftalık süre içinde ödediği takdirde geri kalan grup üyeleri kredi almaya hak kazanmaktadırlar. Bu kısıtlamalar nedeniyle, kişilerin ödemelerinin muntazam olması için diğerlerinin baskısı olmaktadır. Bu durumda grubun ortak sorumluluğu, bir yerde kredinin teminatı görevini yerine getirmektedir (Dolun, 2005).

7. Grup Modeli

Bu model Grameen, topluluk bankacılığı, köy bankacılığı, grup baskısı modeli gibi modellere benzemektedir. Bu modelde ana felsefe, bireysel olarak hareket edildiğinde karşılaşılan güçlükleri ve zayıflıkları önlemek için grup olarak hareket etme, ortak bir sorumluluk ve teminat altına girmek olarak açıklanmaktadır. Fonlar bireylere değil gruplara aktarılmaktadır. Bireylerin bir araya gelmeleri eğitim, ortak pazarlık gücü, baskı grubu oluşumu gibi farklı amaçlara hizmet edebilmektedir (Dolun, 2005).

8. Bireysel Model

Bu modelde mikrokrediler doğrudan borçluya verilmektedir. Burada bir grup oluşumu veya geri ödenmenin garanti edilmesi için grup baskısı gerekmemektedir. Bireysel model, birçok durumda “credit plus” programının bir parçasıdır. Bu mortgage programlarında eğitim, beceri gelişimi gibi diğer sosyo-ekonomik hizmetlerde sağlanmaktadır (Dolun, 2005).

9. Aracı Kuruluş Modeli

Aracı kuruluş modelinde, borçlu ve alacaklı arasında bir aracı kuruluş bulunmaktadır. Burada aracı kuruluş özellikle borçluların kredi bilincine kavuşmasında ve eğitiminde önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin tasarruf programları başlatarak, ihtiyaç sahibi müşterilerin kredi vermeye uygun seviyeye gelmelerini sağlamaktadırlar.

Aracılar tarafından geliştirilen bağlantılar, fon sağlama, program bağlantıları, eğitim-öğretim ve araştırma gibi konuları kapsamaktadır. Bu faaliyetler uluslararası seviyeden, ulusal seviyeye, bölgesel seviyeden yerel ve bireysel seviyeye kadar olabilmektedir. Aracılar bireysel olabildiği gibi, sivil toplum örgütleri, mikrokredi programları, ve ticari bankalar (devletçe finanse edilen programlarda) olabilmektedirler. Borç verenleri ise hükümet kuruluşları, ticari bankalar, uluslararası kuruluşlar olarak sıralamak mümkündür (Dolun, 2005).

10. Sivil Toplum Kuruluşları Modeli (STK)

Sivil toplum kuruluşları mikrokredi alanında anahtar konumunda olup çeşitli boyutlarda aracılık rolü üstlenmektedirler. Sivil toplum kuruluşları (STK), mikrokredi programlarının başlatılmasında aktif rol oynamaktadırlar. Ayrıca, topluluklar ve mikrokredi organizasyonları için kaynaklar ve araçlar geliştirerek gelişmelerini sağlamışlar, başarılı uygulamaları belirlemişlerdir. Aynı zamanda mikrokredi uygulamaları ve ilkeleri hakkında bilgi temini için olanaklar yaratmışlardır. Bunların içine yayınlar, çalışma grubu toplantıları, seminerler ve eğitim programları girmektedir (Dolun, 2005).

11. Grup Baskısı Modeli

Grup baskısı, kredi kullanıcıları arasındaki ahlaki ve diğer sosyal bağlantılar yoluyla mikro kredi programlarında geri ödemeyi ve katılımı temin etmeye çalışmaktadır. Baskı grupları borçlu grubun diğer üyeleri olduğu gibi (burada ilk borçlu krediyi geri ödemediği sürece diğerleri kredi alamamaktadır. Dolayısıyla ilk borçlunun geri ödemesi için baskı

olmaktadır); topluluk liderleri (genellikle dışarıdan bir sivil toplum kuruluşunca seçilen ve eğitilen); sivil toplum kuruluşunun kendisi ve bölge sorumluları veya bankalar olabilmektedir. Uygulanan “baskı” geri ödemeyi yapmayan borçluya sık sık ziyaret etmek, topluluk toplantılarında isimleri ifşa etmek şeklinde olabilmektedir (Dolun, 2005).

12. Döner Tasarruf ve Kredi Birlikleri Modeli (ROSCA- Rotating Saving And Credit Associations)

Döner tasarruf ve kredi birlikleri, ortak bir fona düzenli katkıda bulunmak üzere bir araya gelen bireylerin, her birine bir seferde toplu para aktardığı grup esasına dayanmaktadır. Örneğin; 12 kişilik bir grup 12 ay boyunca her ay kişi başına 100 USD toplayabilmektedirler. Her ay toplanan 1.200 USD topluluğun bir üyesine verilmektedir. Böylece, bu üye diğer üyelere düzenli aylık katkılardan borç para verebilmektedir. Sırası gelip gruptan toplu parayı aldıktan sonra borç tutarını düzenli olarak, aylık katılımlarıyla geri ödemektedir. Toplu parayı kimin alacağına karar vermek oy birliği ile, çekilişle veya üzerinde anlaşılan herhangi bir yolla olabilmektedir (Dolun, 2005).

13. Küçük İşyeri Modeli

İstihdam yaratmak, gelir arttırmak, ihtiyaç duyulan hizmetleri sağlamak için, küçük ve orta ölçekli işletmelere daha fazla önem verilmeye başlanmıştır. Oysa önceleri düşük verimlilikle çalışan ve

düşük katma değer yaratan birimlerden oluştukları düşünülmüştür. Bu tip işletmeler için uygulanan politikalar, genellikle eğitim, teknik öneriler, yönetim ilkeleri ve benzeri destekleme sistemleri gibi doğrudan müdahaleler ile piyasa koşullarına hazırlanmak veya satış imkanları gibi dolaylı müdahaleler üzerinde odaklanmaktadır. Bu politikaların ana bileşenlerinden biri de mikrokredi şeklinde finansmandır. Mikrokredi küçük ve orta ölçekli işletmelere doğrudan veya diğer hizmetlerle birlikte işletme geliştirme programının bir parçası olarak sağlanmaktadır (Dolun, 2005).

14. Köy Bankacılığı Modeli

Köy bankaları topluluk temeline dayalı kredi ve tasarruf birlikleridir. Genellikle, kendi imkanlarıyla çalışan ve yaşantılarını geliştirmeye çalışan düşük gelirli 25-50 kişi tarafından oluşturulmaktadır. Köy Bankasının kuruluş sermayesi; dış kaynaktan gelebilmektedir. Ancak, banka idaresi üyelerinde olup, çalışanlarını kendileri belirlemekte, kuruluş tüzüklerini kendileri hazırlamakta, kredi dağıtımı, tahsilat ve tasarrufları kendileri toplamaktadırlar. Kredileri teminat altındadır. Ancak bu teminat mal veya gayri menkul kefaleti ile değil manevi kefaletle sağlanmaktadır. Ayrıca, bir çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede, kentsel ve tarımsal kesimde çalışan küçük ölçekli işletmeler veya özel girişimcilere, devlet veya uluslararası kuruluşlarca sağlanan özel hibe veya kredi programları çerçevesinde aracı kalkınma bankaları ve ticari bankalarca saptanan finansman olanakları da mikro finansman kapsamında ele alınmaktadır (www.gdrc.org/icm/model/1-credit.html, Erişim Tarihi:10.10.2006).

5.5. Mikrokredi Kuruluşları ile Klasik Bankacılığın Karşılaştırılması

Mikrokredi metodolojisi, klasik bankacılığın hemen hemen tersi olarak tanımlanmaktadır. Klasik bankacılık esas itibariyle “ne kadar fazla sermayeye sahipsen o kadar fazla kredi alabilirsin” prensibine dayanmaktadır. Bir başka ifadeyle, hiçbir şeye sahip değilsen, hiç kredi alamazsın denilmektedir. Bunun sonucu olarak, dünyadaki nüfusun yarısı, Türkiye’deki nüfusun ise yaklaşık üçte biri klasik bankaların finansal desteklerinden yoksun bulunmaktadır. Klasik bankacılık, teminata dayalı bir sistem olmasına karşın, mikro kredi kuruluşları teminatsız kredi vermektedirler (www.israf.org/pdf/mikrofinans-farki.pdf, Erişim Tarihi:24.02.2006).

Mikrokredi kuruluşları, kredinin bir insanlık hakkı olduğu inancına dayanarak oluşturulmuş olup, hiçbir şeye sahip olmayan yoksul insanlara kredi konusunda öncelik tanımaktadırlar. Zira en yoksul olanlar da dahil olmak üzere bütün insanların sınırsız yeteneklerle donatılmış olduklarına inanılmaktadır.

Mikrokredi metodolojisi, kişilerin sahip oldukları varlıkların değerlendirilmesine değil, kişilerin geleceğe dönük çalışma azimleri ve potansiyellerinin değerlendirmesine dayanmaktadır.

Klasik bankaların ana amacı, kârın azamileştirilmesidir. Ancak mikro kredi kuruluşlarının ana amacı; kârlı ve mali açıdan sürdürülebilir bir duruma sahip olurken, özellikle yoksul kadınlara finansal hizmetler

sunarak fakirliğin azaltılmasıdır. Mikrokredi kuruluşlarının bu amacı ekonomik ve sosyal vizyonun bir karışımıdır denilmektedir. Bu kuruluşlar, yoksul kadınların kendi varlıklarını arttırarak statülerinin yükselmesi için çalışmaktadırlar.

Klasik bankalar kredilendirmede erkekler üzerinde yoğunlaşırken mikro kredi kuruluşları kadınlara öncelik vermektedirler.

Mikrokredi kuruluşlarında borç alan ve veren arasında yasal araç olmamasından dolayı icra veya mahkeme süreci uygulanmamaktadır. Mikrokredi kuruluşları metodolojisinde kredi alan ve veren arasındaki ilişkilerde dışsal bir destek veya katılım bulunmamaktadır. Klasik bankacılıkta ise vadesinde tahsil edilemeyen krediler için “cezalandırma” yolu takip edilmektedir. Mikrokredi kuruluşlarında kredi alan yoksulların hayatlarını sürdürebilmeleri için onların sürekli mikro kredi kullanıcısı olarak kalmalarını sağlayacak karşılıklı anlayışa dayalı tedbirler alınmaktadır.

Mikrokredi kuruluşları, kredisini ödeme güçlüğü içerisine girmiş veya zamanında ödeme yapamayan yoksulların kredilerini yeniden yapılandırarak onlara üretken olmak ve hayatlarını daha iyi şartlarda devam ettirme olanağı sağlamaktadır.

Klasik bankacılıkta borç alanlar ödeme güçlüğüne girdiğinde, kredi üzerinde faiz yürütülmesi durdurulmamaktadır. Bunun sonucu olarak uygulanan faiz kimi zaman ana paranın birkaç katı olabilmektedir. Mikrokredi kuruluşlarında ise ödenecek faiz önceden belirlenen

maksimum miktarı aşmamaktadır (www.israf.org/pdf/mikrofinansman-farki.pdf, Erişim Tarihi:24.02.2006).

5.6. Kırsal Kesimlerdeki Yoksullara Yönelik Mikro kredi Hizmetleri

Dünyadaki yoksulların büyük çoğunluğunu oluşturan ve kırsal kesimde yaşayan kişilerin çoğu ihtiyaç duydukları mali hizmetlere erişimden yoksun bulunmaktadır. Bu kişilere sunulan mali hizmetler, resmi, gayri resmi, girdi kredisi sağlayan tüccarlar ya da tarımsal işlemcilerin hangisi tarafından sunulmuş olursa olsun, nispeten daha maliyetli ve katıdır. Kırsal kesimde çalışma düşüncesinde olan mali kurumlar, kötü altyapı ve düşük eğitim seviyeleri gibi sayısız kısıtlamalarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bunun dışında, geri ödemeleri sık aralıklarla yapılması beklenen kısa vadeli işletme sermayesi kredileri, mevsimsel veya uzun süreli tarımsal faaliyetlere uygun bulunmamaktadır (Pearce, 2003).

5.6.1. Kırsal Alanda Mali Hizmetlere Yönelik Kısıtlamalar

Kırsal kesimde yaşayan yoksullar için uygulanan mikro kredi projelerinin karşılaştığı en önemli mali sorunlar şunlardır:

- Düşük düzeydeki ekonomik faaliyetlere ve nüfus yoğunluğuna bağlı olarak mali hizmetlere yönelik talebin dağınık olması,
- Kötü altyapı (yollar, telekomünikasyon vb.) ve müşterilerle ilgili bilgi sahibi olunmamasından kaynaklanan (hiçbir kimlik bilgisi veya işleyen kıymet kaydı olmaması) bilgi ve işlem maliyetlerinin yüksekliği,

- Küçük kırsal topluluklarda öğrenim görmüş ve iyi eğitilmiş kişilerin sınırlı sayıda olması,
- Devlet bankaları veya bağış yapan kurumların projeleri ile sübvansede edilen ve yönlendirilen kredilerin son derece fazla olması,
- Tarımsal faaliyetlerin çoğunun mevsimsel olması, diğerlerinin de uzun bir olgunlaşma dönemi gerektirmesinin tasarruf ve kredilere yönelik olarak değişken taleplere, düzensiz nakit akışına ve kredinin sağlanması ile geri ödemeleri arasında gecikmelere neden olması,
- Hava koşulları, parazit ve hastalıklar gibi risklerin çokluğu, fiyat dalgalanmaları ve küçük çiftçilerin girdilere ve piyasalara erişiminin zayıf olması,
- Tarımsal arazi kullanım haklarının iyi tanımlanmamış olması, masraflı ve uzun bürokratik işlemler ile kötü işleyen yargı sistemleri nedeniyle teminat kullanımının yetersiz kalmasıdır.

5.6.2. Kırsal Kesimdeki Yoksulları Desteklemedeki Güçlükler

Yoksulluğu ortadan kaldırmaya yönelik olarak gerçekleştirilen diğer çalışmalarda var olan güçlükler mikrokredi projelerinde de ortaya çıkmaktadır. Bu güçlüklerden en önemlileri şöyle sıralanmaktadır:

- ***Kredinin bağlayıcı bir kısıtlama olduğu varsayımı:*** Bugüne kadarki uygulamalarda kırsal finans tarımsal kredilere eşdeğer tutulmuş olup tarımsal üretim veya diğer proje hedeflerine erişmede bir “girdi” olarak görülmüştür. Bu nedenle kredi, arza

dayalı olarak gerçek piyasa talebi yüzeysel anlamda analiz edilerek çoğunlukla sürdürülebilir olmayan tarımsal bankalar veya proje uygulama birimlerince sübvans edilmiş faiz oranları ile sağlanmaktadır.

- **Sektörler arası işbirliğinden yoksun olunması:** Mali sektör ve tarımsal uzmanların bir arada çalışması için yeterli teşvik (Örn. yönetimden talimat, ödüller vb.) bulunmamaktadır. Dolayısıyla tarımsal finans projeleri ya da kırsal kalkınma projeleri genellikle mali sektör uzmanlarına danışılmaksızın tasarlanmakta, uygulanmakta ve izlenmektedir.
- **Yetersiz seçenekler:** Kredi faizlerinin düşük seviyede sabit tutulması gibi konularda güvenilir olmayan tarımsal kalkınma bankaları aracılığıyla ucuz kredi sağlanması yaklaşımı ve başarısızlıkla sonuçlanmış diğer tarımsal kredi programlarının yerine geçecek alternatif modeller bulunmamaktadır. Bununla birlikte yeni uygulanmaya başlayan mikrokredi projeleri kırsal alanlardaki tüm güçlüklerle cevap vermekte yetersiz kalmaktadır.

5.6.3. Kırsal Kesimdeki Yoksullara Erişimi İyileştirme Çalışmaları

Yoksulluğu ortadan kaldırmayı hedefleyen diğer uygulamalar gibi mikrokredi uygulamalarının da başarılı olabilmesi için öncelikle yoksullara erişim konusunda var olan engellerin aşılması büyük önem taşımaktadır. Bu konuda gerçekleştirilebilecek olan bazı çalışmalar şu şekildedir:

- **Personel kapasitesinin arttırılması:** Mali unsuru bulunan tüm kırsal projelerde mali sektör uzmanlığından yararlanılmasını sağlamak amacıyla her iki tarafın personeli arasında daha kapsamlı bir etkileşim sağlanmalıdır.
- **Mikrofinansı mümkün kılacak ortamın iyileştirilmesine yardımcı olunması:** Politika konusunda uzman, hükümetler üzerinde etkili olan kişi ve kurumlar yargının şeffaflık ve etkinliğini arttırmalı, arazi ve mülk kayıtları sağlamlaştırılmalı, tarımsal borçlanmada devlet faiz oranı çiftçilerin yararlanabileceği düzeye getirilmeli, temel ürünler üzerinde fiyat kontrolleri uygulanması gibi tarımsal sektöre karşı politik önyargılar yok edilmeli ve iletişim, fiziksel altyapı, sağlık ile eğitim gibi hizmetlere yatırım yapılmalıdır.
- **Mevcut kurumsal altyapının geliştirilmesi:** Uygun olmayan yeni ve masraflı hizmet mekanizmalarının kurulmasından önce var olan kurumsal alt yapılar geliştirilmeli ve iyileştirilmelidir.
- **Sübvansiyonlar için uygun rolün belirlenmesi:** Nihai müşterilere uygulanan faiz oranlarının sübvansiyon edilmesine yerine, kurumsal kapasitenin geliştirilmesi ve yeniliklerin desteklenmesi için hibe kullanımına gidilmelidir.
- **Teknolojik imkanların araştırılması:** Teknolojik yenilikler konusunda deneyimli kurum ve kuruluşlar; kırsal kesimdeki işletme maliyetlerinin düşürülmesi, yeni teknolojilerin getirilmesi ve böylece kırsal müşterilere sağlanan hizmetlerin iyileştirilmesine yardımcı olabilirler. Ancak; öncelikle her

türlü teknoloji ile ilgili bir fayda-masraf analizi yapılmalı ve kurumların bilgi sistemleri değerlendirilmelidir.

- ***Hizmet sunum mekanizmaları ve ürünlerde fon yenilikler:***

Yeni mali ürünler benimsemeyi ya da hizmet sunum işlemlerinin maliyetlerini düşürmeyi düşünen mali kurumlara esnek hibe fonları sağlanmalıdır. Tarımsal faaliyetlerin gelir ve yatırım döngüsünün iyi bir şekilde oturtulabilmesi için kredi harici mali hizmetlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bunlar; mevsimsel gelir akışlarını düzene sokmaya yardımcı olacak para transferleri, düşük gelir ve yüksek masraf dönemlerinde kullanılabilecek mevduat hizmetleri gibi yenilikçi çözümlerdir.

6. MİKROKREDİNİN ETKİLERİ

6.1. Mikrokredinin Sosyal Etkisi ve Ölçümü

Mikrokredi uygulamaları özellikle gelişmekte olan ülkelerde yoksulluğun azaltılması konusunda son derece önemli olup, sosyal anlamda da olumlu etkiler yaratabilmektedir.

Mikrokrediler her kurum ve projeye göre farklı katkılar sağlamaktadır. Bununla birlikte özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki tüm sorunlar için çözüm getirebilecek tek araç olarak algılanmamalıdır.

Mikrokredilerin sosyal etkilerinin izlenmesi gelecekte yapılacak olan projelerin daha başarılı olabilmesi açısından da önem taşımaktadır. Mikro kredilerin sosyal etkisi 3 seviyede ortaya çıkmaktadır:

1) Kişisel Seviye (Hane seviyesi):

- Genellikle mikrokredi kuruluşlarının tercih ettiği müşteri tipi olan kadınların güçlenerek bağımsız olmaları, daha iyi eğitim almaları ve yüksek bir sosyal statüye sahip olmaları sağlanabilmektedir. Kadınlardaki bu olumlu gelişmeler, tüm bölgelerin daha istikrarlı bir şekilde kalkınmasına da olumlu katkılarda bulunmakta denilmektedir.

- Mikrokredi kurumları, çoğunlukla müşterilerine temel beceriler ve mali bilgiler kazandırarak, daha iyi eğitilmelerini ve kendilerini geliştirmelerini sağlamaya çalışmaktadır.

- Mikrokredi kullanıcıları önemli bir aile üyesinin kaybı ve doğal afetler gibi ekonomik şoklar karşısında tasarruf, kredi ve mikro-sigorta gibi ürünlerle daha kuvvetli olabilmektedirler.

- Daha yüksek gelir genel anlamda eğitim, sağlık ve gıda kaynaklarına daha iyi erişim imkanı sağlamaktadır.

2) Yerel toplum seviyesi

- Yeni iş olanaklarının yaratılması,
- Çalışma koşullarında iyileşme ve sosyal güçlenmeye bağlı üretim kalitesinde iyileşme,

- Yerel toplumun genel anlamda daha yüksek ve istikrarlı gelir elde etmesi ve bunun toplumu dışarıdan gelecek tehlikelere karşı dayanıklı bir konuma getirmesi,

- Tasarruflar, kredi grupları çerçevesinde üyelerin birbirlerini eğitme ve yardımcı olmaya başlaması ile toplumun bireyleri arasındaki bağlılığına katkıda bulunabilmektedir. Aynı zamanda, mali hizmetlere erişimdeki kolaylık girişimciliği desteklemekte ve toplum üyeleri arasında sağlıklı bir rekabet ortamı sağlayabilmektedir.

- Girişimcilik genellikle komşu toplumlar ve bölgelerle ticari ilişkilerin artmasına neden olmakta ve sonuç olarak toplumun ekonomik yapısı ve esnekliğinin gelişmesine yol açmaktadır (www.mikrofinansturkiye.org/newslette/docs/feb2006/trSosyalEtki.pdf, Erişim Tarihi: 19.04.2006).

3) Bölgesel seviye

- Bölgesel seviyede yeni iş olanaklarının yaratılması,
- Gelişmekte olan birçok ülkede iş olanaklarının dörtte üçünü sağlayan ve ekonominin belkemiğini oluşturan mikro işletme sektörünün güçlenmesi,

Kırsal alanlara mali hizmet sunumu bu alanlarda gelir ve istihdam olanaklarının yaratılmasına katkıda bulunmaktadır. Bunun sonucu olarak, çevre ve doğal kaynaklar üzerindeki baskı azalmakta ve kentsel bölgelere göçün azalmasına yardımcı olunmaktadır (www.mikrofinansurkiye.org/newsletter/docs/feb2006/trSosyalEtki.pdf, Erişim Tarihi: 19.04.2006).

- Finans sektörünün genel anlamda güçlendirilmesi, kapsamının ve ulaştığı alanların genişletilmesidir.

Ancak mikrokredilerin etkilerinin ölçülemediği durumlar da söz konusu olmaktadır. Bunun en önemli nedeni, gerekli verilerin toplanmasının maliyetli ve yoğun bir çalışma gerektirmesi, anlamlı göstergelerin ortaya çıkartabilmesinin güçlüğüdür. Bu nedenle mikrokredilerin sosyal etkilerini değerlendirebilmek amacıyla uygun göstergeler ve bunların kapsamı belirlenmektedir. Bunlar çizelge 6.1’de verilmiştir.

Çizelge 6.1. Sosyal Etki Göstergeleri

GÖSTERGE	KAPSADIĞI ETKİNİN TÜRÜ
Mikrokredi kuruluşunun vizyonu ve ana katılımcılarının planlı tanımları	Mikrokredi kurumunun sosyal etki ve katılımcı ilişkilerine genel yaklaşımı
Mikrokredi kuruluşu müşterileri ve bu müşterilerin ekonomik faaliyetlerinin planlı tanımları	Müşterilerin ekonomik olarak aktif olduklarının kontrol edilmesi Kişisel, toplumsal ve bölgesel seviyede ekonomik etkinin tahmin edilmesi İş destekleme ve yaratma potansiyelinin tahmin edilmesi Ticari ve üretime yönelik faaliyetlerin karşılaştırılması
Kırsal ve kentsel yerleşim alanlarında faaliyet gösteren şube ya da kredi görevlilerinin sayısı	Mikrokredinin kırsal alanlarda gelir ve iş yaratılmasına katkısı
Aktif borçlu sayısı	Mikrokredinin ulaşım alanı
Ödenmemiş kredi sayısı	Mikrokredinin ulaşım alanı
Müşteri gruplarına göre kredi miktarı	Kredi miktarlarının farklı müşteri gruplarının ve gelir seviyelerinin ihtiyaçlarına ve imkanlarına göre uyarlanmış olduğunun kontrol edilmesi
Müşteri gruplarına göre kredilere uygulanan yıllık faiz oranları	Müşterinin bakış açısından borç para almanın mali uygunluğu
Tasarruf hesabı olan müşteri sayısı	Ek mali gelir olarak yada iş ve gelir yaratılmas ile dış şoklara karşı esneklik kazanmak için tasarruf olanağı
Toplam müşteri sayısı içinde kadınların payı	Kadınların güçlendirilmesi

Kaynak: responsAbility sosyal yardım hizmetleri

www.responsAbility.ch, Erişim Tarihi: 20.04.2006)

Sonuç olarak, mikrokredi kurumlarının ve verilen mikro kredilerin sosyal etkilerinin değerlendirilmesinde mali ve sosyal performans göstergelerin entegre edilmesi önem taşımaktadır. Çünkü mali sürdürülebilirlik sağlanamaz ise, uzun vadede sosyal sürdürülebilirliğe erişmek de mümkün olamayacaktır. Zira mikrokredi kurumları ayakta kalmayı başaramayacaktır denilmektedir. Dolayısıyla sağlanan hizmetlerin sonlandırılmasından kaynaklanan sosyal bozulma önemli boyutlarda olabilir, bu nedenle iyi mali raporlamalar sayesinde mikrokredi uygulamalarının mali sürdürülebilirliğin ortaya konması faaliyetlerin geleceği açısından son derece önemli bulunmaktadır (www.mikrofinansturkiye.org/newsletter/docs/feb2006/trSosyalEtki.pdf, Erişim Tarihi: 19.04.2006).

6.2. Kırsal Kadının Yaşamına Etkileri

Gelişmekte olan ülkelerde kırsal kadın nüfusunun yoksulluğunun son 20 yılda giderek arttığı gözlenmektedir. IFAD tarafından yapılan bir araştırma, 114 gelişmekte olan ülkede kırsal kadınların % 65'inin tarımla uğraşmakta olduğunu ortaya koymuştur (Hasipek, 1995).

Türkiye’de 2000 yılında yapılan nüfus sayımına göre toplam nüfusun %64,90’ı kentlerde, %35.10’u kırsal kesimde yaşamaktadır. Kırsal kesimde yaşayan 23.797.653 kişinin % 49,91’ini kadınlar oluşturmaktadır. Bu nüfus Türkiye’de yaşayan toplam kadın nüfusunun(33.457.192) %35,50’sini, kırsal nüfusun ise %49,91’ini oluşturmaktadır (TÜİK, 2007).

2000 yılı nüfus sayımına göre, kırsal kesimde yaşayan kadın nüfusu ile erkek nüfusunun hemen hemen birbirlerine eşit olduğu söylenebilmektedir. Ancak son yıllarda kırsal kesimden kente göç nedeniyle erkekler şehirlere gitmekte ve geride kalan kırsal kadınlar erkeklerden kalan tarımsal faaliyetleri de üstlenmek zorunda kalmaktadırlar. Bunun dışında erkeklerin evden ayrılmasıyla boşalan aile reisliği görevini de yüklenmek zorunda kalan kadınların sorumlulukları artmaktadır. Kırsal kesimde yaşanan bu değişim, beklendiği gibi kadınların sosyal statüsünü yükseltmemekte, aksine eğitimsiz ve geleneklere bağlı kırsal kadının ilerlemesinin önüne daha büyük engeller koymaktadır. Bunun en önemli nedeni geleneksel zorlukların üzerine bir de modernleşmeden kaynaklanan zorlukların eklenmesidir. Yaşanmakta olan gelişmeleri yakalamayı başaramayan kırsal kadınlar üretim konusunda yetersiz kalmaktadırlar.

Türkiye’de kadınlar toplam işgücünün % 36,27’sini oluşturmaktadır. Çalışan 9.429.736 milyon kadın nüfusunun % 75,7’si tarım alanında hizmet vermektedirler. Türkiye genelinde tarım sektöründe çalışan nüfusun %44’ünü kadınlar meydana getirmektedir. Bölgelere göre değişiklik gösteren bu oran Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da %60’a ulaşmaktadır (TÜİK, 2007).

Kırsal kadınların ücret dağılımlarına göre %87,3’ü ücretsiz aile işçisi, %8,5’i kendi hesabına ya da işveren, %4,2’si ise ücretli ya da yevmiyeli olarak çalışmaktadırlar (TÜİK, 2007).

Bu oranlar kırsal kesimde gerçek anlamda üretici olan ve ülke ekonomisine katkıda bulunan kesimin kadınlar olduğunu göstermektedir. Ancak üretim faaliyetlerinin önemli bir kısmı küçük aile işletmelerinde gerçekleştirilmekte ve kadınlar ücretsiz olarak aile işgücüne katılmaktadırlar. Tarımda hizmet veren kadınların gerçekleştirdiği faaliyetlerin küçük bir kısmı gerçek çalışma olarak kabul edilmektedir. Kırsal kadınların yaptığı etkinliklerin büyük bir bölümü geleneksel olarak yapmaları zorunlu görülen faaliyetler olarak değerlendirilmektedir.

Kırsal kadınlar genellikle aile işletmesinde çalışan ücretsiz işçilerdir. Geliri ve sosyal güvencesi bulunmayan kırsal kadınlar çoğunlukla mirastan pay alamadığı için üzerinde büyük emeğinin olduğu aile topraklarında hisse sahibi de olamamaktadırlar.

Aile işletmesi dışında tarım işçisi olarak ücret karşılığı çalışan kadınlar da vardır. Özellikle Ege ve Akdeniz Bölgeleri'nde mevsimlik olarak çalışan gezici tarım işçisi kırsal kadınlar ekonomik anlamda zorluklarla karşılaşmaktadır. Çünkü, bu bölgelere gelerek geçici olarak çalışan kadınlar gene aile için ücretsiz tarım işçisi konumunda görülmektedir. Dolayısıyla kırsal kadınlar ekonomik anlamda etkin olsalar da gelirleri, erkek tarafından yönetilmektedir. Sonuç olarak ücretsiz tarım işçisi konumunda tarımsal faaliyette bulunan nüfusun büyük bir çoğunluğunu oluşturan kırsal kadınların ekonomik etkinliği olmasına rağmen ekonomik özgürlüğü söz konusu olamamaktadır.

Kırsal kadınlar, hukuki ve siyasi olarak şehirlerde yaşayan hem cinsleri ile aynı haklara sahiptirler. Ancak geleneksel baskılar ve eğitimsizlik gibi nedenlerle, ekonomik anlamda etkin olmalarına rağmen fırsat eşitliklerinden yararlanamamaktadırlar.

Türkiye’de 15 yaş üstü kadınların okuryazarlık oranı % 77,4’tür. Bu oran kentli kadınlar için % 82,2 iken, kırsal kadınların sadece %67,8’i okuryazardır (DPT, 2003). Dolayısıyla Türkiye’de istihdam edilen kadın nüfusunun büyük bir çoğunluğunu hiçbir eğitimi olmayan kadınlar oluşturmaktadır.

Geleneklerine bağlı bir yaşam tarzı sürdüren kırsal nüfusun kadınlara uyguladığı cinsiyet eşitsizliği, eğitim konusunda da öne çıkmaktadır. Kız çocuklarının okutulmasını önemli görmeyen aileler, gelecek nesillere eğitimsiz anneler yetiştirmektedir.

Günümüze kadar uygulanmış olan projeler, mikrokreditinin kırsal kadının yaşamında önemli roller üstlenebileceğini ortaya koymaktadır. Öncelikle hedeflenen gelir artışının sağlanmasının ardından sosyal anlamda da önemli ilerlemeler kaydedildiği ifade edilmektedir (Yunus, 2005).

6.2.1. Kırsal Kadının Yoksulluğunun Azaltılması

Mikrokredi, hane gelirinde artışa neden olmaktadır. Mikrokredi kullanımı ile var olan yeteneklerini değerlendirmeye ve bu yolla para kazanmaya başlayan kırsal kadınlar ailenin gelir kaynaklarının çeşitlenmesini sağlamaktadırlar. Özellikle tarımda var olan belirsizlikler

nedeniyle risklere son derece açık olan ve ekonomik anlamda kriz yaşayan kırsal kadınlar; mikrokrediye erişim imkanı bulduktan sonra riski daha iyi yönetme ve fırsatlardan yararlanma konularında kendilerini yetiştirme fırsatı bulmaktadırlar.

Mikrokredi kullanan kırsal kadınlar zamanla tasarruf sahibi olabilmektedirler. Üretime katılarak kendi gelirlerini elde etmeye başlayan kırsal kadınların önceliklerini tanımlarına imkan vermesi nedeniyle de mikrokredi uygulamaları çok önemlidir.

Kırsal kadınlar için mikrokredi uygulamaları ve bunların yarattığı etki, ticari kredi sağlamanın ötesinde yarar sağlamaktadır. Yoksullar mali hizmetleri sadece mikro işletmeleri ile ilgili ticari yatırımlar için değil, aynı zamanda sağlık ve eğitime yatırım yapmak, ailevi acil durumları idare etmek ve karşılaştıkları çeşitli nakit ihtiyaçlarını karşılamak için kullanmaktadırlar.

Mikrokredilerin kırsal kadının yoksulluğunu azaltmadaki başarısını ortaya koyan en önemli gösterge, bugüne kadar mikrokrediden yararlananların %48'inin yoksulluk sınırının üzerine çıkmış olmasıdır (http:// www.mikrofinansturkiye.org, Erişim Tarihi: 28.05.2005).

6.2.2. Kadın ve Çocukların Daha Sağlıklı Yaşam Sürmeleri

Mali hizmetlere erişim aynı zamanda, daha iyi beslenme ve daha sağlıklı yaşam sürdürebilme anlamına gelmektedir. Mikrokredi uygulamaları sayesinde sosyal anlamda da güçlenen kadınlar kendilerinin

ve ailelerinin sağlığı konusunda daha fazla bilgiye sahip olabilmektedir. Ayrıca kendine güven konusunda önemli adımlar atan kadınların sağlık kuruluşlarına başvurularında artış gözlenmektedir.

Örneğin Bangladeş'te mikrokredilerden yararlanan kişilerin % 95'ini kırsal kadınlar oluşturmaktadır. Bu kadınların sağlık imkanlarından yararlanan ve aile planlamasında etkili olanlarının oranı % 50 artarken son yıllarda Bangladeş'te demografik büyümenin aile başına 4,8 çocuktan 2,6 çocuğa doğru azalma gösterdiği belirtilmektedir (Yunus, 2005).

6.2.3. Çocukların Eğitim-Öğretim Olanaklarının Artması

Mikrokredi kullanımı yoksul kişilerin gelecekleri için plan yapmalarına ve daha fazla çocuğun uzun süre okula gitmesine olanak tanımaktadır. Özellikle kırsal kesimde kız çocuklarının okutulması konusundaki eksikliklerin giderilmesi için bu önemli bir adım olarak görölmektedir. Mikrokredi kullanımı sonrası aile içindeki konumunu güçlendiren kırsal kadınlar çocuklarının eğitimi konusunda karar organı olabilmektedirler.

Örneğin Nepal'deki Kadınları Güçlendirme Programı, üyelerinin yüzde 68'inin, mal alım-satımında karar verme, kızlarını okula gönderebilme, çocuklarının evlilikleri ve aile planlaması gibi konularda söz sahibi olabildiklerini ortaya koymaktadır (<http://www.mikrofinansurkiye.org>, Erişim Tarihi: 28.05.2005).

6.2.4. Kırsal Kadının Sosyal Olarak Güçlenmesi

Mikrokredi kullanımının kadın müşterilerin kendilerine daha fazla güvenen ve haklarını daha iddialı bir şekilde savunan kişiler olmalarını ve cinsiyet eşitsizliğine daha iyi bir şekilde karşı çıkmalarını sağladığı gözlemlenmiştir (Yunus, 2005).

Kırsal kadınlar için, paranın idare edilmesi, kaynaklar üzerinde daha fazla kontrol ile bilgiye erişim, daha fazla seçeneğe, aile ve toplum içinde söz hakkına sahip olmalarına yol açmaktadır.

Örneğin; Filipinlerde hizmet veren TSPI hane halkı gelirini yöneten kadınların sayısının yüzde 33'ten yüzde 51'e çıktığını ifade etmektedir (TSPI , 2004).

Bugüne kadar yapılan çalışmalar, mikrokredinin yoksullara gelirlerini arttırmaları, başarılı olabilecek işler kurmaları ve dışarıdan gelebilecek darbelere karşı dayanıklı olmalarında yardımcı olabildiğini göstermektedir. Mikrokredi, başta kadınlar olmak üzere yoksulların ekonomik kalkınmalarına olanak vererek onların kendi ayakları üstünde durmaları için de güçlü bir araç olarak görülmektedir.

Türkiye yapılmakta olan mikrokredi uygulamalarının çok dağınık alanlarda gerçekleştirilmesi ve çok yeni olması nedeniyle henüz projelerle ilgili rakamsal sonuçlar ortaya konamamıştır. Yapılan değerlendirme çalışmaları genellikle sosyal anlamda etkileri belirlemeye yöneliktir.

7. MİKROKREDİNİN DÜNYADAKİ GELİŞİMİ

Mikrokredi fikri ilk olarak 1973 yılında Prof. Muhammed Yunus tarafından Bangladeş'te uygulanmaya başlamıştır. Muhammed Yunus; 42 kişiye 27 dolar vererek onların kendi paralarını kazanmalarını sağlamış ve bu insanların nispeten mutlu olduklarını, kendilerine güvenmeye başladıklarını ortaya koymuştur. 1979 yılına kadar Bangladeş Merkez Bankası ve diğer ticari bankaların sponsorluğunda proje geliştirilmiş ve 1983'te Grameen Bank adı altında yoksullara kredi veren mikrokredi bankası kurulmuştur. Banka, Bangladeş'te 6 milyon kişi bu krediyi kullanarak kendi işlerini yapmaktadırlar (Yunus, 1999).

Bangladeş'te yoksulluk sınırı sayılan 1,5 dekardan küçük toprağı olan girişimciler bu krediyi kullanabilmektedirler. Günümüzde Grameen Bank tarafından yürütölen mikrokredi uygulamaları için 25.000 eleman görev yapmaktadır.

Kredi almak isteyen girişimciler bankaya bir projeyle baş vurmakta ve başvuru bireysel değil grup olarak yapılmaktadır. Gruplar aynı aileden olmayan 5 kişiden oluşmakta ve doğabilecek sorunlar karşısında sorumluluğı grup olarak paylaşmakla yükümlü tutulmaktadırlar. Böylece bir takım çalışması sağlanması amaçlanmaktadır. Gruplar kredi almadan önce 7 günlük kurs programına alınarak ve ekonomi, sosyal sorunlar, çevre bilinci, aile planlaması gibi konularda eğitim verilmektedir.

Grup üyelerinin aynı mahalleden seçilmesi zorunlu kılınmaktadır. Çünkü haftada bir o mahallede bir evde grup toplantıları yapılarak

kredinin geri ödenmesi sağlanmaktadır. Bangladeş’de 2007 yılı itibariyle verilen kredi miktarı 100 dolar olup, bu miktar kazançtan 46 haftada 2,5 dolarlık taksitler halinde geri ödenmektedir. Aradaki 15 dolarlık fark komisyon olup sistemin finansmanını sağlamaktadır. Kefalet istenmemesi ve geri ödenmeme durumunda yaptırım olmamasına rağmen Bangladeş’te kredilerin geri dönüş oranı % 97 civarındadır (Denizalp, 2007).

Mikrokredi başta ABD ve Avrupa’nın çeşitli ülkeleri dahil olmak üzere 111 ülkede başarıyla uygulanmıştır. 2003 yılı sonu itibariyle dünyada 58 milyon aile bu imkandan yararlanmıştır. Sistem en kötüsü % 97 büyük çoğunluğu % 100 olmak üzere geri ödeme oranına sahip bulunmaktadır. Bir başka önemli nokta ise bugüne kadar mikrokrediden yararlananların %48’inin yoksulluk sınırının üzerine çıkmış olmasıdır (Beşinci, 2005).

7.1. Asya Kıtası

Asya Kıtası’nda mikrokredi uygulamaları Bangladeş ağırlıklı olmak üzere Endonezya ve Tayland ülkelrinde yaygındır. Bu ülkelerden Endonezya’da bulunan Bank Rakyat Indonesia (BRI) da bir mikrokredi kuruluşu olup, daha çok kırsal kesime hizmet veren bir kamu bankasıdır. Kurum 1980’lerin ortalarında devlet destekli kırsal kredi programının başarılı bir şekilde mikro bankalara dönüştürülmesi sonucu oluşmuştur. Halen 22 milyon mikrokredi müşterisi bulunmaktadır (Dolun, 2005).

Tayland’daki Tailand’s Bank of Agriculture and Agricultural Cooperatives yaklaşık 1 milyon mikrokredi müşterisi ile 3.6 milyon

mikro tasarruf sahibine hizmet vermektedir. Kamu bankası niteliğinde olan banka, tarımsal kesimde yaşayan yoksul üreticilere mikrokredi sağlamakta ve tasarruflarını değerlendirmektedir (Dolun, 2005).

Asya kıtasında mikrofinansman hizmeti veren diğer kuruluşlar, Bangladeş'te bulunan Association for Social Advancement, Vietnam'daki People Credit Funds, Kamboçya'daki Association of Cambodia Local Economic Development Agencies, Hindistan'daki Self-Employed Women's Association Bank of India ve Malaysia Amanah Ikhtiar olarak gösterilmektedir (Dolun, 2005).

Çizelge 7.1. Mikro kredi Programlarının Dağılımı

BÖLGE	PROGRAM SAYISI (Adet)	2002'DE ULAŞILAN MÜŞTERİ SAYISI (Adet)	2002'DE ULAŞILAN KADIN MÜŞTERİ SAYISI (Adet)	KADIN ORANI (%)	2003'TE ULAŞILAN MÜŞTERİ SAYISI (Adet)	2003'TE ULAŞILAN KADIN MÜŞTERİ SAYISI (Adet)	KADIN ORANI (%)
AFRİKA	919	5,761,163	2,611,650	45,33%	6,438,587	3,180,419	49,40%
ASYA	1,603	59,632,098	29,423,010	49,34%	71,585,413	41,272,188	57,65%
LATİN AMERİKA&KARAYİP	261	1,942,055	589,405	30,35%	2,519,299	719,191	28,55%
ORTADOĞU	30	83,047	12,282	14,79%	106,464	22,785	21,40%
GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER TOPLAMI	2813	67,418,963	32,636,347	48,41%	80,649,763	45,194,583	56,04%
KUZEY AMERİKA	48	47,017	12,282	26,09%	53,147	10,782	20,29%
AVRUPA BİRLİĞİ VE BAĞIMSIZ DEVLETLER TOPLULUĞU	70	140,1	28,283	20,19%	165,433	37,36	22,58%
SANAYİLEŞMİŞ ÜLKELER TOPLAMI	118	187,111	40,733	21,77%	218,58	48,142	22,02%
<i>TOPLAM</i>	2,931	67,606,080	32,677,080	48,33%	80,868,343	45,242,725	55,95%

Kaynak: State of the Microcredit Summit Campaign Report, 2004

7.2. Amerika Kıtası

Amerika Kıtası'ndaki en önemli mikrokredi kuruluşu, Latin Amerika'da kurulup 1991 yılında New York'ta faaliyete geçen ACCION USA kurumudur. ACCION USA işsizlik ve gelir dağılımı sorunlarına çözüm bulmak amacıyla kurulmuştur. Ekim 2000 tarihinde ise Afrika ülkelerindeki mikrokredi kuruluşları ile temasa geçilmiş ve Angola, Benin, Mozambik, Nijerya, Tanzania, Uganda ve Zimbave'deki kuruluşlara teknik yardım sağlamaya başlanmıştır. Burada son beş yıl içinde yoksul girişimcilere toplam 5 milyar Amerikna Doları dağıtılmıştır. İlk dönemlerdeki kredi tutarları 100-200 USD arasında olup, geri dönüşleri %98'in üzerinde gerçekleşmiştir. 1991' den bu yana ACCION USA 16.800 kişiye kendi işlerini kurabilmeleri için 86.3 milyon Dolar kredi sağlamıştır ve Birleşik Devletler içinde 9 eyalet, 33 şehirde hizmet vermektedir. ACCION son yaptığı bir araştırmaya göre ABD'de yaklaşık 13.1 milyon mikro işletmenin % 82'sinin iş kurmak için hiçbir zaman banka kredisine başvurmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuca dayalı olarak ACCION kredi işlemlerini kolaylaştırmak ve daha çok kişiye ulaşabilmek için çalışmalara başlanmıştır.

ACCION Latin Amerika ve Kuzey Amerika'da bulunan 26 bağlı kuruluşu ile her yıl yaklaşık 300 milyon Dolar kredi dağıtmaktadır.

ACCION International kurumuna bağlı olarak çalışan kuruluşlar ve çalışmakta oldukları ülkeler şu şekildedir:

Latin Amerika

Bolivya- BancoSol,

Brezilya- Credit Amigo, Real Microcredito,

Kolombiya-Cooperative Emprender, FNAMERCA, Fundacion Mario Santo Domingo, Ekvator-Banco Solidario, CREDFE, Fundacion Ecuatoriana de Desarrollo,

El Salvador-Apoyo Integral,

Guatemala- Genesis Empresarial,

Honduras-FINSOL,

Meksika-ADMIC, Financiera Compartamos,

Nikaragua-FAMA,

Paraguay- El Comercio Financiera, Fundacion Paraguaya,

Peru-Mibanco,

Venezuela –BankGent

Karayıpler

Haiti- SogeSol

Afrika

Benin-PADME,

Mozambik-Tchuma,

Tanzanya-Akiba Commercial Bank

Uganda-Uganda Microfinance Union,

Zimbabwe-Microking Finance

Bu kuruluşların dışında mikro krediler konusunda başarı gösteren kuruluşlara örnek olarak The Association for the Development of Micro-Enterprises of the Dominican Republic ile Accion Comunitaria del Peru gösterilmektedir (Dolun, 2005).

7.2.1. Latin Amerika

Latin Amerika’da bulunan Accion International kâr amacı gütmeyen bir kalkınma ajansı olup ve 1973 yılında Brezilya’da ilk mikrokredi uygulamasını başlatmıştır. İzleyen on yıl içinde 14 Latin Amerika ülkesinde de mikrokredi programları hayata geçirilmiştir. Bu programların başarılı olması, maliyetini karşılaması üzerine yeni bir kredi garanti fonu oluşturularak yerel bankacılık sektörü ile temasa geçilmiş ve daha çok mikro girişimciye ulaşılmıştır. ACCION’un Latin Amerika ülkeleri ağı 1989-1995 yılları arasında 20 misli genişlemesine rağmen ihtiyaç sahiplerinin ancak %2’sine ulaşılabilmiştir. Bolivya’da ise BancoSol’un kuruluşuna yardım edilerek sadece mikrokredi veren bir ticari banka 1992’de kurulmuştur.

7.2.2. Kuzey Amerika

Kuzey Amerika’da mikrokredi konusu ile ilgilenen birçok uluslar arası kuruluşun merkezleri bulunmaktadır. Örneğin *FINCA International* 18 üye ülkede toplam 227.388 müşteriye hizmet veren uluslararası kâr

amacı gütmeyen bir organizasyondur. Kuruluşlar ve hizmet verdiği ülkeler, müşteri sayıları Çizelge 7.2’ de verilmiştir.

Çizelge 7.2. Kuzey Amerika’ da Mikrokredi ile İlgilenen Uluslar arası Kuruluşlar

Kuruluş Adı	Üye Ülke Sayısı (Adet)	Müşteri Sayısı (Adet)
<i>FINCA International</i>	18	227.388
<i>National Cooperative Business Association (NCBA)</i>	16	909.670
<i>Opportunity International (OI)</i>	25	308.026
<i>Women’s World Banking</i>	31	12.043.017
<i>World Council of Credit Unions</i>	19	2.700.570

Kaynak: Dolun, 2005

7.3. Afrika Kıtası

Afrika kıtasında mikrokredi konusu henüz gelişme aşamasındadır. Dünya Bankası’nın yaptığı bir çalışma sonucu, PRIDE, Credit Rural and Credit Mutuel de Guinee, Credit Mutuel de Senegal ve Village Banks Nganda of Senegal, Reseau des Caisses Populaires ve Sahel Action Project de Promotion du Petit Credit Rural of Burkina Faso, ve Caisses Villageoises de pays Dogon ve Kafo Jiginew of Mali adlı 9 mikrokredi programının başarılı olduğu saptanmıştır. Çalışma raporuna göre adı geçen tüm programlar; müşterilerine en yakın yörede kurulmuşlar, kültürel yapıya uygun olarak hem borç veren hem de alan açısından pahalı olmayacak şekilde ve yüksek dönüşü sağlayacak basit-etkin borç verme teknikleri kullanmışlardır.

Diğer kıtalarda olduğu gibi Afrika'da da mikrokredi kuruluşlarının bir araya gelerek oluşturduğu ağlar bulunmaktadır. Bunlardan biri Africa Microfinance Network (AFMIN) ağıdır. AFMIN halen Afrika kıtasında bulunan 18 ülkeden 300'ün üzerinde mikrokredi kuruluşunun bir araya geldiği uluslararası gayri resmi bir organizasyondur. Kuruluşu, 1996 yılında 15 Afrika ülkesinin mikrokredi liderleri olan WWB (Women's World Banking) ve UNDP (United Nations Development Programme) nin Mali'de bir araya gelerek bir bölgesel ağ oluşturma fikri ile başlayan AFMIN' in Kasım/2000 tarihinde ilk genel kurulu toplanmıştır. Üye olan ülkeler ve ulusal ağları Çizelge 7.3' te verilmiştir.

Çizelge 7.3. AFMIN' e Üye Ülkeler ve Ulusal Ağlar

Ülke	Kuruluş Adı	Kısaltılmış Adı
Benin	Consortium Alafia	
Burkina Faso	Association Professionnelle des Institutions de la Microfinance	APIM IBF
Etopya	Association of Ethiopian MFIs	AEMFI
Gambiya	Gambia Microfinance Network	GAMFINET
Gana	Ghana Micro Finance Institutions Network	GHAMFIN
Gine	Reseau Guineen des Practiciens de Microfinance	REGUIPRAM
Güney Afrika	Microenterprise Alliance	
Fildişi Sahili	Association Interprofessionnelle des Systemes Financiers	AISFD-CI
Kongo	Regroupement des Institutions de Financement Decentralise	RIFIDEC
Kenya	Association of Microfinance Institutions	AMFI
Madagaskar	Association Professionnelle des Institutions Financieres Mutualistes des Madagaskar	APIFM
Malavi	Malawi Microfinance Network	MMN
Mali	Association Professionnelle des Institutions de la Microfinance	
Nijer	Associations Professionnelle des Institutions de la Microfinance	
Nijerya	Community Development and Microfinance Roundtable	CDMR
Togo	Associations Professionnelle des Institutions de la Micro Finance du Togo	APIMFT
Uganda	Association of Microfinance Institutions of Uganda	
Zimbabve	Zimbabwe Association of Micro Finance Institutions	ZAMFI

Kaynak: Dolun, 2005

Bu organizasyon üyelerine; eğitim, müşavirlik hizmetleri, veri tabanı oluşturma, en iyi uygulamalar hakkında bilgi verme ve üyeler arasındaki ilişkileri düzenleme hizmetlerinin yanısıra fon sağlamaya da çalışmaktadır. Halen fonlarının ana kaynakları Women's World Banking ile, Almanya'da kurulu, sürdürülebilir kalkınma için uluslararası yardım kuruluşu niteliği olan ve Alman Kalkınma Bakanlığı'na bağlı olarak çalışan Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) olarak gösterilmektedir (Dolun, 2005).

7.4. Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri ile Bağımsız Devletler Topluluğu

Bölgede toplam 417 milyon nüfusu olan 28 ülkeden 25'inde yer alan 5892 kredi birliği, 136 sivil toplum örgütü şeklindeki mikrokredi kuruluşu, 33 ticari banka, ve 11 mikrokredi bankası bulunmaktadır (Forster, Greene, Pytkoska, 2004) .

Bölgedeki ülkeler arasında mikrokredi faaliyetlerinin seviyelerinde ciddi farklılıklar olduğu ifade edilmektedir. Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde mevcut kredi birlikleri nedeniyle kredi faaliyetlerinin en yüksek seviyede olduğu, Balkanlarda mikrokredi bankaları ve sivil toplum örgütlerinin daha etkili oldukları, Türkmenistan, Özbekistan, Rusya, Ukrayna ve Belarus Cumhuriyeti'nin yer aldığı bölgede ise mikrokredi faaliyetlerinin çok düşük seviyelerde kaldığı belirtilmektedir (Forster, Greene, Pytkoska, 2004) .

Bölgedeki kredi birliklerinin, toplam mikrokredi alıcısının % 85'ine (1.5 milyon kişi) ve mikro tasarruf sahibinin %95'ine (2.2 milyon

kişi) hizmet götürdüğü ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra Kırgızistan'daki FINCA, Gürcistan'daki Constanta Foundation, Polonya'daki Funtsz Mikro adlı sivil toplum örgütü niteliğine sahip mikrokredi kuruluşları da bölgedeki çok sayıda kişiye yardımcı olabilmektedirler (Forster, Greene, Pytkoska, 2004).

Ayrıca küçük ölçekli işletmelerin finansmanı için hizmet veren ticari bankaların 2001 yılı sonu itibarıyla bölgede sadece 24.000 kişiye ulaşabildikleri ve bunun bölge toplamının sadece %1 ni oluşturduğu belirtilmektedir. Bu tip bankalara en iyi örnek Rusya'daki Sberbank'tır. Buna karşın; bölgedeki 10 mikrokredi bankası 2001 yılı itibarıyla toplam 42.000 kredi alıcısına ve 96.000 tasarruf sahibine hizmet vermektedir. Bunlardan en büyüğü 30.000 kredi alıcısına hizmet veren Gürcistan'daki mikrokredi bankasıdır.

7.5. Uluslararası Mikrokredi Kuruluşları

Dünyada birçok ülkede mikrokredi alanında eğitim programları, müşavirlik hizmetleri, fon temini gibi konularda çalışmakta olan kuruluşlar bulunmaktadır (Dolun, 2005).

7.5.1. CGAP

CGAP, Dünya Bankası öncülüğünde, yoksullar için mali sistem kurma amacıyla bir araya gelmiş çeşitli ülkelerdeki 28 kurumun oluşturduğu bir konsorsiyumdur. Bu oluşuma katılan kuruluşlar ve hizmet verdiği ülkeler Çizelge 7.4' te verilmiştir.

Çizelge 7.4. CGAP Konsorsiyumunda Yer Alan Ülkeler ve Kurumlar

Ülke Adı	Kuruluş Adı
ABD	• The Ford Foundation • Inter-American Development Bank (IDB) • United Nations Capital Development Fund • United Nations Development Programme • US Agency for International Development • The World Bank
Almanya	• Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) • Federal Ministry for Economic Cooperation and Development • Die Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ)
Avustralya	• Australian Agency for International Development
Belçika	• Belgian Administration for Development Cooperation
Danimarka	• Royal Danish Ministry of Foreign Affairs
Filipin	• Asian Development Bank
Finlandiya	• Ministry of Foreign Affairs
Fransa	• Agence Française de Développement (AFD) • Ministère des Affaires Étrangères
Hollanda	• Ministry of Foreign Affairs
İngiltere	• Department for International Development • European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)
İsveç	• Swedish International Development Cooperation
İsviçre	• International Labour Organisation (ILO) • Swiss Agency for Development and Cooperation

İtalya	• International Fund for Agricultural Development (IFAD) • Ministry for Foreign Affairs
Japonya	• Japan Bank for International Cooperation (JBIC) • Ministry of Foreign Affairs • Ministry of Finance
Kanada	• Argidius Foundation • Canadian International Development Agency (CIDA)
Lüksemburg	• Ministere des Finance • Ministere des Affaires Etrangeres
Norveç	• Norwegian Agency for Development Cooperation
Tunus	• African Development Bank

Kaynak: Dolun, 2005

Oluşturulan bu konsorsiyumun içerisinde çoğu gelişmiş ülkenin Dışişleri ve Maliye Bakanlıkları, Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler kuruluşları ile uluslararası kuruluşlar yer almaktadır. Buradaki esas hedef, yoksul kesimin yararlanabileceği bir finansman sistemi yaratılması için gereken standartlar ve kurallar üzerinde bir görüş birliği yaratılarak mikrofinansman sisteminin sağlam temellere oturtulmasıdır. CGAP, kalkınma kurumlarına, mikrofinansman kuruluşlarına, hükümetlere, denetim ve derecelendirme kurumlarına müşavirlik, eğitim, araştırma hizmetleri vererek gerekli bilgileri aktarmaktadır. Bunun dışında hibe şeklinde mikrofinansman kuruluşlarına yardımda bulunmaktadır. 1996-2003 yılları arasındaki hibe tutarı yaklaşık 60 milyon USD tutarında olup daha çok mevcut veya kurulacak mikrofinansman kuruluşlarının eğitimi ve müşavirlik hizmetlerine yardım amacıyla verilmektedir.

7.5.2. GTZ

1975 yılında Alman Federal Hükümetine bağlı özel bir şirket olarak kurulan GTZ kamu yararına ve uluslararası işbirliğine dayalı projelerin finansmanı için kaynak aktaran uluslararası kuruluştur. GTZ 130 ülkede 2.700 kalkınma projesi ve programının yürütülmesinde görev almış olup, öncelikli amacı uluslararası düzeyde sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için teknik yardım desteği vermek olarak ifade edilmektedir (Dolun, 2005).

7.5.3. Planet Finance

Planet Finance, kâr amacı gütmeyen ve üyelerine döner kredi şeklinde finansman sağlayan uluslararası bir organizasyondur. Kuruluş fikri 1997 yılında Jacques Attali tarafından bir seminerde ortaya atılmış ve 1998 yılında Fransız kanunlarına uygun olarak kar amacı gütmeyen bir organizasyon olarak kurulmuştur. Amacı; dünyadaki mikrokredi kuruluşları arasında bir internet ağı kurarak mikrokredi konusunun gelişimine katkıda bulunmaktır. Ayrıca; mikrokredi kuruluşlarına teknik desteğin yanında, derecelendirme hizmeti vermektedir. Kuruluşların kaynak sorunu için çözüm yaratmaktadır.

7.5.4. Dünya Bankası

Dünya Bankası, 184 üye ülke tarafından Birleşmiş Milletler Teşkilatına bağlı olarak kurulan ve dünyadaki yoksulluğu ortadan kaldırmayı amaçlayan bir kuruluştur. Bu amaca hizmet etmek için genellikle orta ve uzun vadeli kredi vermekte, gerekli teknik yardım ve

müşavirlik hizmetleri sunarak ülkelerin kalkınmasına yardımcı olmaya çalışmaktadır. Dünya Bankası düşük faizli veya faizsiz kredi ve hibe sağlamakta olan IBRD (International Bank for Reconstruction and Development) ile IDA (International Development Association) kuruluşlarının ortak adıdır. Özellikle Bangladeş, Kırgızistan, Bosna Hersek gibi az gelişmiş ülkelerde mikrokredi kuruluşlarının açılmasında teknik yardım ve finansman sağlama çalışmalarında bulunmaktadır. Son yıllarda özellikle Dünya Bankası'nın tüm dünyada uyguladığı ve uygulamakta olduğu bir çok mikrokredi projesi de bulunmaktadır (Çizelge 7.5.)

Çizelge 7.5. Dünya Bankası Tarafından Uygulanmış Projeler

PROJE ADI	UYGULANDIĞI ÜLKE	BİTİŞ TARİHİ	PROJENİN ETKİLERİ VE SONUÇLARI
Microcredit Project	Arnavutluk	2005	- Bölgedeki ekonomik faaliyetlerin türü değişmemiş ancak profili değişmiş ve yeni iş yerleri açılmıştır. - Toprak işleme oranı yükselmiştir. - Hane halkının geliri artmıştır.
Second Local Initiatives (Microfinance) Project	Bosna-Hersek	2005	Proje mikrokredi organizasyonlarında teknik desteklerin çok önemli olduğunu göstermiştir. **Ekonomik sonuçlar henüz yayınlanmamıştır.
Social Safety Nets in Bangladesh	Bangladeş	2005	- Aylık hane geliri artmıştır. - Yoksul ailelerin çocuklarını okula gönderme oranı yükselmiştir. - Çalışan çocuk sayısı kontrol altına alınmıştır. - Yoksulluk azalmıştır.
Rural and Microfinance Service Project	Tanzanya	2005	- Düşük gelirli kişilerin mikrofinans servislerini kabul etmesi sağlanmıştır. - Gelir artışı sağlanmıştır. - İş bulmaya ve ülkedeki yoksulluğu azaltmaya katkıda bulunulmuştur. **Projenin uzun vadedeki sonuçları da gözlemlenecektir.

Kaynak: <http://www.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/>,

(Erişim Tarihi: 25.05.2005)

Farklı bölgelerde sürdürülen bu mikrokredi programlarının, kadın müşterilerin kredi kullanımı konusundaki etkin rollerini arttırdığı belirtilmektedir. Nepal'deki Kadınları Güçlendirme Programı, üyelerinin % 68'inin, mal alım-satımında karar verme, kızlarını okula gönderebilme, çocuklarının evlilikleri ve aile planlaması gibi konularda söz sahibi

olduklarını ortaya koymaktadır ([http:// www.mikrofinansurkiye.org](http://www.mikrofinansurkiye.org), Erişim Tarihi:28.05.2005).

Eğitim ve finansal hizmet konularını birleştiren Dünya Eğitim Kurumu, kadınlar ve kız çocuklarının eğitim, yiyecek ile tıbbi yardım konusunda eşit haklara sahip olabilmeleri için daha güçlü pozisyonlara sahip olduklarını saptamışlardır. Filipinler’de hizmet veren TSPI, hane halkı gelirinin yöneten kadınların sayısının yüzde 33’ten yüzde 51’e çıktığını ifade etmektedir (Littlefield, 2004).

Çizelge 7.6. Dünya Bankası Tarafından Sürdürülmekte Olan Projeler

PROJE ADI	UYGULANDIĞI ÜLKE	BAŞLANGIÇ TARİHİ
Broad Based Access to Financial Service Project	Nikaragua	2004
Second Poverty Alleviation Fund Project	Pakistan	2003
Rural Finance Programm Project	Romanya	2003
Rural Development Project	Polonya	2000
Regional Initiatives Fund Project	Bulgaristan	1998

Kaynak:<http://www.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/>, (Erişim Tarihi: 25.05.2005)

Tüm bu çalışmalar, dünyada 60’tan fazla ülkede mikrokredinin özellikle kadınlar tarafından kullanımını sağlamaya yönelik olarak devam etmektedir. Dünya Bankası şu anda 7000’in üzerinde mikrokredi kuruluşunun gelişmekte olan ülkelerde 16 milyonun üzerinde insana

hizmet sunduğunu ifade etmektedir. Bu kuruluşların tüm dünyada elde ettiği toplam nakit ciro 2.5 milyon Amerikan Doları olarak göze çarpmaktadır ([http:// www.mikrofinansurkiye.org](http://www.mikrofinansurkiye.org), Erişim Tarihi: 28.05.2005) . Zira; 2186 mikrokredi kuruluşu, 31 Aralık 2001 itibariyle 54 904 102 müşterileri bulunduğunu ve bunların 26 806 014'ünün ilk kredilerini aldıkları sırada yoksulluk sınırının altında bulunduklarını belirtmişlerdir. Bu kuruluşlardan 994'ü 2002 yılında ortaklaşa olarak, gelişimlerini özetleyen bir Eylem Planı sunmuşlardır. Krediden yararlanan yoksul kadınların sayısının 1999'da 10.3 milyon iken 2001 yılında 21 169 754 kadına ulaştığı saptanmıştır (Mikrokredi Zirve Raporu, 2002).

8. TÜRKİYE’DE MİKROKREDİNİN GELİŞİMİ

Ülkemizde mikrokredi benzeri uygulamalar uzun yıllardır değişik yapılar altında devam etmektedir.

Halk Bankası tarafından düşük gelir grupları ile mikro girişimci sayılabilecek esnaf ve sanatkarlara “kadın ve genç girişimcileri destekleme kredisi”, “taksi dolmuş kredisi” ve “ürün geliştirme kredisi” gibi isimler altında sunulan düşük faizli krediler, Ziraat Bankası’nın düşük gelirli çiftçilere; süt sığırcılığı, su ürünleri avcılığı, su ürünleri yetiştiriciliği, arıcılık gibi alanlarda sağladığı sübvansiyonlu krediler ve Hazine Müsteşarlığı tarafından sağlanan mikrokredi benzeri destekler bu alandaki çalışmalar olarak belirtilmektedir

(www.bddk.org.tr/turkce/Raporlar/Diger_Raporlar/2866mikrogirisimci.pdf,

Erişim Tarihi: 11.02.2006) .

Türkiye Kalkınma Vakfı da Güneydoğu’da sınırlı sayıda aynı olarak iş kurma kredileri vermektedir. Bu krediler 300 ile 3000 dolar arasında, uzun vadeli kredilerdir. Bu çalışmaların haricinde, 1999 depremi sonrasında WALD’ın İzmit Kadın Merkezi projesi bir grup kadına ortak işler kurmaları için iş kurma kredileri vermiş, ancak projenin bitmesi ile bu konudaki çalışmaları da sona ermiştir.

Türkiye’de formal yapıdaki kurumların yanı sıra, yarı formal organizasyonlar da mikrokredi hizmeti vermektedirler. Esnaf ve Sanatkar Kooperatifleri, Küçük Çiftçi Kooperatifleri ve bazı meslek odalarının oluşturduğu yardımlaşma sandıkları bu çerçevede değerlendirilebilmektedir.

Türkiye’ de gelenekler, sıkı aile bağları gibi sosyo-kültürel faktörler çerçevesinde aile bireyleri, arkadaşlar ve komşuların ülkemizde ciddi anlamda mikrokredi hizmeti içerisinde olduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca, tüccarların “veresiye satış” ve mağazaların “taksitli satışlar” adı altında yaptıkları kredilendirme de informal mikrokredi içinde değerlendirilmektedir. Ancak; bu uygulamaların hiçbirisi gerçek anlamda mikrokredi uygulaması olarak kabul edilmemektedir (www.bddk.org.tr/turkce/Raporlar/Diger_Raporlar/2866mikrogirisimci.pdf, Erişim Tarihi:11.02.2006).

Türkiye’de kadın girişimciliğinin geliştirilmesine yönelik mikrokredi uygulamaları olarak Maya ve Türkiye Grameen Mikrokredi Projesi gösterilmektedir.

Türkiye’de tam anlamıyla mikrokredi çalışmalarını ilk başlatan Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV) olmuştur. 1995-1997 yılları arasında İstanbul’un dar gelirli bölgelerinde yaklaşık 100 kadına iş yapmaları için küçük miktarlarda krediler verilmiştir. Bu kredilerde geri dönüş oranı %98 olmuştur. Ancak 1999 depremi sonrasında ülkenin ve KEDV’in öncelikleri değişmiş, bu projenin devamlılığı için fon arayışları ertelenmiştir. 2002 yılında mikrokredi projesi için gereken fonun bulunması ile KEDV, Maya Mikro Ekonomik Destek İşletmesi’ni kurarak mikrokredi programını başlatmıştır.

8.1. Maya

Maya* Türkiye’nin ilk mikrokredi kuruluşudur. Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV) tarafından çeşitli bakanlıkların görüşü ve

* Maya adının ekmek mayasından esinlenerek konduğu yetkililerce belirtilmiştir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün onayı ile Haziran/2002 tarihinde kurulmuştur. Maya'nın misyonu; küçük çaplı bir iş kurmak ya da yapmakta olduğu işini geliştirmek isteyen dar gelirli kadınlara küçük miktarlarda krediler sağlayarak ekonomik hayata aktif olarak katılmalarını desteklemek olarak belirtilmektedir.

İlk şubesi Kocaeli'nde açılmış olup personel eğitimleri, tanıtım çalışmaları ve operasyonel altyapının oluşturulmasının da tamamlanması ile ilk krediler Ağustos/2002 tarihinde verilmiştir. Haziran/2003 tarihinde İstanbul'da ve Ağustos/2004 tarihinde de Düzce'de kredi verilmeye başlanmıştır.

Maya'nın 5 yıllık (2004-2008) hedefleri şöyledir,

- 1) Kocaeli, İstanbul, Sakarya/Düzce'de kurulacak 3 şube aracılığıyla 4300 kadına hizmet sağlamak,
- 2) Operasyonel ve finansal olarak kendi kendine yeterli bir kuruluş haline gelmek,
- 3) Gelecekte girişimcilerin yatırım yapabilecekleri potansiyel bir kredi kuruluşu olmak.

1.Yönetim Kurulu

Maya KEDV' na ait iktisadi bir işletme olup yönetim kurulları aynı kişilerden oluşmaktadır. Ayrıca Maya'nın kendine ait bir danışma ve denetleme kurulu bulunmaktadır.

2. Danışma ve Denetleme Kurulu

Maya'nın faaliyetleri ile ilgili alanlarda yeterli bilgi ve birikime sahip olan, karar organlarını etkileyebilecek ve lobi çalışmaları yapabilecek çeşitli sektörlerden temsilcilerin oluşturduğu bu kurulun görev ve yetkileri şu şekilde sıralanmaktadır:

- İşletmenin vizyon ve misyonunu sürdürmek,
- İşletmenin genel işleyişini kontrol etmek,
- İşletme yönetimini denetlemek,
- Stratejik kararlar ve karar alma mekanizmaları ile ilgili görüş bildirmek,
- Türkiye'de yoksullara yönelik programların yaygınlaşması ve işletmeye kaynak sağlanması konusunda ulusal ve uluslar arası iletişim kanalları oluşturmak,
- Programın sürdürülebilirliği için kaynak sağlamak (Maya Faaliyet Raporu, 2004).

8.1.1.Maya'nın Hedef Kitlesi

Maya' nın hedef kitlesi, küçük ölçekli iş yapan ya da bu tür işler yapmak isteyen dar gelirli kadınlar olarak gösterilmektedir (Maya Faaliyet Raporu, 2004).

Maya'nın mikrokredilerinden yararlanan kadın girişimcilerin büyük çoğunluğu işlerini evlerinden yürütürken, bir kısmı da semt pazarlarında,

sokak tezgahlarında ya da kiraladıkları küçük dükkanlarda çalışmaktadırlar. Genellikle iş alanlarını geliştirmek, sabit varlıklar satın almak ya da işletme maliyetlerini karşılamak amacıyla mikrokredi almaktadırlar.

Mikro girişimcilerin % 80’ni kayıtlı olarak çalışmadığından herhangi bir teminat göstererek banka kredisi alamamaktadırlar. Bu nedenle Maya’nın mikrokredileri önem kazanmaktadır (Maya Faaliyet Raporu, 2004).

8.1.2.Maya’nın Kredi Ürünleri

Maya’ dan kredi kullanmak isteyenlerin yararlanabilecekleri 3 farklı ürün bulunmaktadır. Bu ürünler kredi miktarı, kefalet şekilleri ve ödeme zamanları gibi konularda farklı özellikler taşımaktadırlar.

1 Dayanışma Grubu(MayaBiz)

Maya, geleneksel teminatların aksine kadınların kendi arasında oluşturdukları “Dayanışma Grupları”nı teminat kabul etmektedir. Dayanışma Grupları’nda her birey kendi borcuyla beraber grubunda bulunan diğer kişilerin de borcundan sorumlu olmaktadır. Bu uygulamayla Maya’nın riskini azaltmak ve kadınların birbirinden sorumlu olmasını sağlayarak sosyal ilişkilerini arttırmak hedeflenmektedir. Maya grup kredilerinin koşulları şu şekildedir:

- Krediler birbirini tanıyan ve birbirine güvenen 3-10 kadından oluşan Dayanışma Grupları'na verilmektedir.
- İlk kredi miktarı en az 100, en çok 900 YTL'dir.
- Krediler 3-12 ay vadelidir ve ödemeler aylık olarak yapılmaktadır.
- Dayanışma Grubu'nun her üyesi kredi almadan önce talep ettiği kredinin %10'unu, kredinin geri ödemesi tamamlandığında almak üzere, grubun ortak tasarruf hesabına yatırmaktadır.

2 Bireysel Kredi (MayaBen)

Maya, grup oluşturamayan ya da MayaBiz kredisinde belirlenenden daha yüksek miktarda kredi almak isteyenler için bireysel kredi de vermektedir. Bireysel kredinin şartları şu şekildedir;

- Teminat olarak bordrolu kefil, altın/döviz, bazı durumlarda da makine rehni alınabilmektedir. Grup kredisini kullanırken aynı zamanda bireysel kredi de almak isteyen üyeler diğer grup üyelerini kefil gösterebilir ya da diğer teminatlardan birini verebilmektedirler.
- Kredi meblağı en az 100, en çok 2000 YTL'dir.

➤ Krediler 3-12 ay vadelidir ve ödemeler aylık olarak yapılmaktadır.

3 İhtiyaç Kredisi (MayaAile)

Maya, ödemelerini düzenli yapan ancak eğitim, sağlık, fatura ödemeleri gibi acil giderleri için ayrıca krediye ihtiyaç duyan üyelerine bu imkanı sağlamaktadır. İhtiyaç kredisi denilen bu kredinin koşulları şöyledir;

➤ Teminat olarak bordrolu kefil ve altın/döviz alınabilmektedir. Grup kredisi kullanılırken ihtiyaç kredisi almak isteyen üyeler diğer grup üyelerini kefil gösterebilirler ya da diğer teminatlardan birini verebilirler.

➤ Kredi meblağı en az 100, en fazla 500 YTL'dir.

➤ Krediler 2-6 ay vadelidir ve ödemeler aylık olarak yapılmaktadır.

Maya; tüm kredi çeşitleri için yapılan başvuruları değerlendirirken müşterileri ile bire bir iletişim kurarak hepsiyle ayrı ayrı ilgilenmektedir. Buradaki hareket noktası; kadınların hızlı ve kolay bir şekilde, en az masrafla krediye ulaşabilmeleridir. Ayrıca her kadınla kurulan birebir iletişim sayesinde geri ödemeler zamanında gerçekleşebilmektedir.

Maya, krediye ihtiyacı olan kadınları saha çalışmaları ile belirlemektedir. Maya Saha Sorumluları tarafından belirlenen kadınlar mikro kredi konusunda bilgilendirilerek işi için ne kadar krediye ihtiyaç duyulduğu, aylık ne kadar ödeme yapılabileceği saptanmaktadır. Yapılan başvurular Direktör/Şube Müdürü'ne sunulmakta ve Saha Sorumlusu'yla yapılan görüşmeden sonra kredinin onaylanıp onaylamayacağına dair karar verilmektedir. Kredi onaylanırsa üyenin banka hesabına havale yapılmaktadır. Bu aşamalar 4-7 gün gibi kısa bir sürede gerçekleşmektedir.

Kredi kullanımının uygun olarak yapılıp yapılmadığının kontrolü; kredinin üyeye verilmesini izleyen 3. hafta içerisinde Saha Sorumluları tarafından yapılmaktadır.

Geri ödemeler üyeler tarafından Maya'nın banka hesabına yapılmakta ancak banka işlemleri üyeye hiçbir ek masraf getirmemektedir. Maya Saha Sorumluları kesinlikle nakit para şeklinde geri ödeme almamaktadırlar.

Ödemelerini aksatmadan yapan üyeler, yeniden kredi alabilmekte ve kredi miktarları %25 oranında arttırılabilmektedir. Bu nedenle Maya kadınlar için sürekli bir kredi desteği olarak görülmektedir. Maya, uyguladığı faiz oranlarını sürdürülebilirliğini sağlanmak amacıyla 3 ayda bir güncellemektedir. Güncelleme yapılırken bankaların uyguladığı faiz oranları ve tahsis masrafları dikkate alınmaktadır.

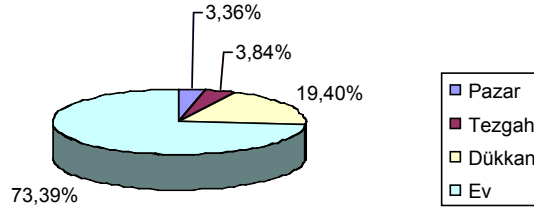
Maya'nın 2002-2004 yıllarına ait faaliyetlerine ilişkin sayısal bilgiler Çizelge 8.1'de verilmiştir.

8.1.3 Rakamlarla Maya

Çizelge 8.1. Maya' nın 2002-2004 Yılları Faaliyet Verileri

Yıllar	2002	2003	2004
Aktif Üye Sayısı (Adet)	37	372	1058
Grup Sayısı (Adet)	7	102	263
Kredi Bakiyesi (YTL)	13 176. 51	19 311 7.71	56 3223.52
Verilen Kredi Sayısı (Adet)	46	699	1398
Verilen Kredi Meblağı (YTL)	18.075.00	387 975.00	1.181.009.00
Ortalama Kredi Meblağı (YTL)	392.93	555.04	844.78
Gecikme Oranı (%)	0	0	1.51
Ayrılan Üye Sayısı (Adet)	0	51	210

Kaynak: Maya 2004 Faaliyet Raporu

Grafik 8.1. Maya'dan Kredi Kullanan Kadınların İşyeri Dağılımı(2004)

Kaynak: Maya 2004 Faaliyet Raporu

Maya'dan kredi kullanan kadınların büyük bir bölümünün evlerinde çalışmayı tercih ettikleri görülmektedir. Bunun en önemli nedeni kadınların evdeki sorumluluklarını da ihmal etmeden çalışmalarını sürdürmek istemeleri olarak ifade edilmektedir.

Çizelge 8.2. Maya'dan Kredi Kullanan Kadınların Eğitim Durumları (2004)

Öğrenim Durumu	Oran (%)
Okur-yazar olmayan	4.97
İlkokul	44.13
Ortaokul	11.17
Lise	31.04
Meslek Lisesi	0.48
Yüksekokul	2.39
Üniversite	5.83

Kaynak: Maya 2004 Faaliyet Raporu

Çizelge 8.3. Maya'dan Kredi Kullanan Kadınların Çocuk Sayıları (2004)

Çocuk Sayısı	Oranı (%)
1	25.36
2	19.23
3	30.05
4	14.45
5	5.55
6	3.06
7	1.63
8	0.48
9	0.19

Kaynak: Maya 2004 Faaliyet Raporu

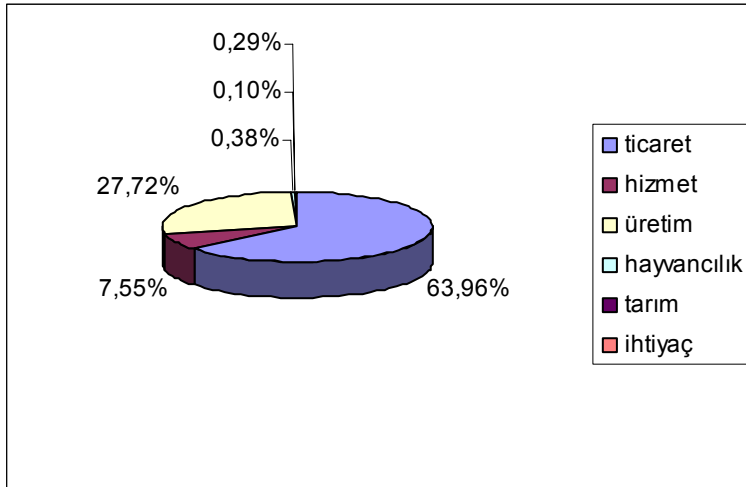
Maya' nın raporlarına göre kredi kullanıcısı kadınların yarısına yakın bir bölümü ilkokul mezunudur (Çizelge 8.2). Ayrıca kredi kullanıcılarının çocuk sayılarının çoğunlukla 1 ile 3 çocuk arasında olduğu ortaya konmaktadır (Çizelge 8.3).

Maya; kredi kullanıcılarının yapmakta olduğu işleri sektörel olarak sınıflandırırken tarım ve hayvancılık faaliyetlerini ayrı birer kalem olarak ele almaktadır. Tarımsal faaliyet olarak nitelendirilen işler sadece bitkisel üretimi içermektedir. Bu nedenle hayvan yetiştiriciliği yapan ya da hayvansal üretimde bulunan kadınlar ayrı bir grup olarak ele

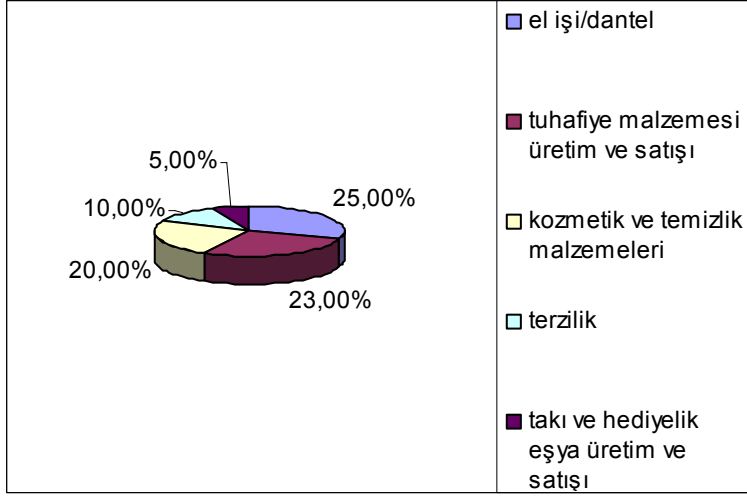
alınmaktadır. Ticaret ve üretim sektörleri kredi kullanan kadınların yaptığı işlerin başında gelmektedir.

Maya' dan kredi alan kadınlar; daha çok evlerinde çalışma imkanı sağlayan işleri tercih ettikleri için tarımsal faaliyetlerin oranı son derece düşüktür.

Grafik 8.2. Maya'dan Kredi Kullanan Kadınların Yaptığı İşlerin Sektörel Dağılımı (2004)

Kaynak: Maya 2004 Faaliyet Raporu

Grafik 8.3. Maya'dan Kredi Alan Kadınların İş Kolları (2004)

Kaynak: www.kedv.org.tr, Erişim Tarihi: 08.06.2004

8.1.4.Maya'dan Kredi Alanların Özellikleri

Maya'nın kredilerine başvurabilmek için kadınların gelir getirici bir iş yapmaları ya da yapmakta oldukları işlerini geliştirmeyi hedeflemeleri gerekmektedir. MayaBen ve MayaBiz kredileri için talepte bulunan bu özelliklere sahip dar gelirli kadınlar genellikle evlerinde penye, takı imal ederek, tezgahlarda ve pazarlarda satış yapmaktadırlar. Kredi talep eden kadınların bir kısmının da terzi dükkanı ya da piko atölyesi bulunmaktadır.

Sağlık, okul ve fatura giderleri gibi acil nakit ihtiyacını karşılamak amacıyla MayaAile kredisinden yararlanabilmek için, kadınların diğer iki kredi türünden birini almış yada almakta olup ödemelerini düzenli olarak yapması gerekmektedir.

8.1.5.Kredi Ödeme Planları

Maya, verdiği borçların kaynağını oluşturan fonun enflasyon karşısında erimesi engelleyebilmek ve maliyetlerini karşılayabilmek amacıyla belirli bir vade farkı almaktadır. Bu vade farkının bir kısmı aylık taksitlerle beraber ödenmekte, bir kısmı da borç alımında kesilmektedir(www.kedv.org.tr/kedv_programlar/maya_almakicin.htm, Erişim Tarihi: 08.06.2004). Maya kredi türleri için 500 YTL kredi karşılığı farklı ödeme planları Çizelge 8.4, Çizelge 8.5 ve Çizelge 8.6' da verilmiştir.

Çizelge 8.4. MayaBiz Kredisi Örnek Ödeme Tablosu

Tutar(YTL)\Vade	3Ay	4 Ay	6 Ay	8 Ay
Kredi Tutarı	500	500	500	500
Proje Katkı Payı	20	20	20	20
Net Ele Geçen Tutar	480	480	480	480
Aylık Taksit	182.650	140.100	97.612,500	76.500
Maya'ya Yapılan Toplam Geri Ödeme	547.950	560.400	585.675	612

Kaynak: www.kedv.org.tr Erişim Tarihi: 08.06.2004

Çizelge 8.5. MayaBen Kredisi Örnek Ödeme Tablosu

Tutar(YTL)\Vade	4 Ay	6 Ay	8 Ay
Kredi Tutarı	500	500	500
Proje Katkı Payı	20	20	20
Net Ele Geçen Tutar	480	480	480
Aylık Taksit	184.200	141.500	99.250
Maya'ya Yapılan Toplam Geri Ödeme	552.600	566	595.500

Kaynak: www.kedv.org.tr, Erişim Tarihi: 08.06.2004

Çizelge 8.6. MayaAile Kredisi Örnek Ödeme Tablosu

Tutar(YTL)\Vade	3 Ay	4 Ay	6 Ay
Kredi Tutarı	500	500	500
Proje Katkı Payı	20	20	20
Net Ele Geçen Tutar	480	480	480
Aylık Taksit	184.200	141.500	99.250
Maya'ya Yapılan Toplam Geri Ödeme	552.600	566	595.500

Kaynak: www.kedv.org.tr, Erişim Tarihi: 08.06.2004

8.1.6. Tanıtım, Üyelikler ve İş Birlikleri

2004 yılı içerisinde Mikrokredi Zirvesi-Uygulayıcılar Konseyi (Micro Credit Summit-Council of Practitioners) üyeliği için gereken 2004 yılı Kurumsal Faaliyet Planı'nı (Institutional Action Plan) konseye sunan Maya'nın üyeliği kabul edilmiştir.

Maya'nın tanıtımının yapılması amacıyla Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı'nın Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dilde hazırlanmış olan sitesinde Maya logosu altında Maya ile ilgili tüm bilgiler erişime açılmıştır. [www.kedv.org.tr/kedv_programlar/maya] adresinden Maya hakkındaki tüm bilgilere ulaşılabilmektedir.

Maya; yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve üniversitelerle sürekli işbirliği içerisinde çalışmaktadır. Özellikle ABİGEM (Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezi) ile ortaklaşa düzenlenmiş olan “Kendi İşim Olsun Projesi” yoluyla Maya üyeleri ABİGEM'in iş kurma eğitimlerinden yararlanmaya başlamışlardır.

Maya, Boğaziçi Üniversitesi Açık Toplum Enstitüsü'nün mikro kredinin sosyal etkilerini araştırmak amacıyla başlattığı çalışmaya da destek vermiş, metodolojisi ve kredileri ile ilgili bilgileri üniversite yetkililerine aktarmıştır (Ecevit, 2007).

Ülkelerinde mikrokredi konusundaki bilinci ve mikrokredilere finansman yaratacak bağışları arttırmak amacıyla 2004 yılında bisikletle dünya turuna çıkan 3 Fransız genç ilk olarak Maya'yı, ardından Suriye,

Mısır ve Bangladeş gibi ülkelerdeki mikrokredi kuruluşlarını ziyaret etmişlerdir.

2004 yılında Kocaeli’nde bulunan Maya üyelerinin ürün satışlarını arttırabilmeleri, satış konusunda deneyim kazanmaları ve piyasa koşullarını tanıyabilmeleri amacıyla Saraybahçe Belediyesi ile işbirliği yapılarak Sanat Sokağı’nda standlar kurulmuştur.

Maya üyelerinin birbirlerini tanımaları, iş ve diğer konularda fikir alışverişinde bulunabilmeleri amacıyla belirli aralıklarla Kocaeli ve İstanbul’ da toplantılar düzenlenmektedir. Bu toplantılara üyelerle birlikte Saha Sorumluları ve proje direktörü de katılmaktadır.

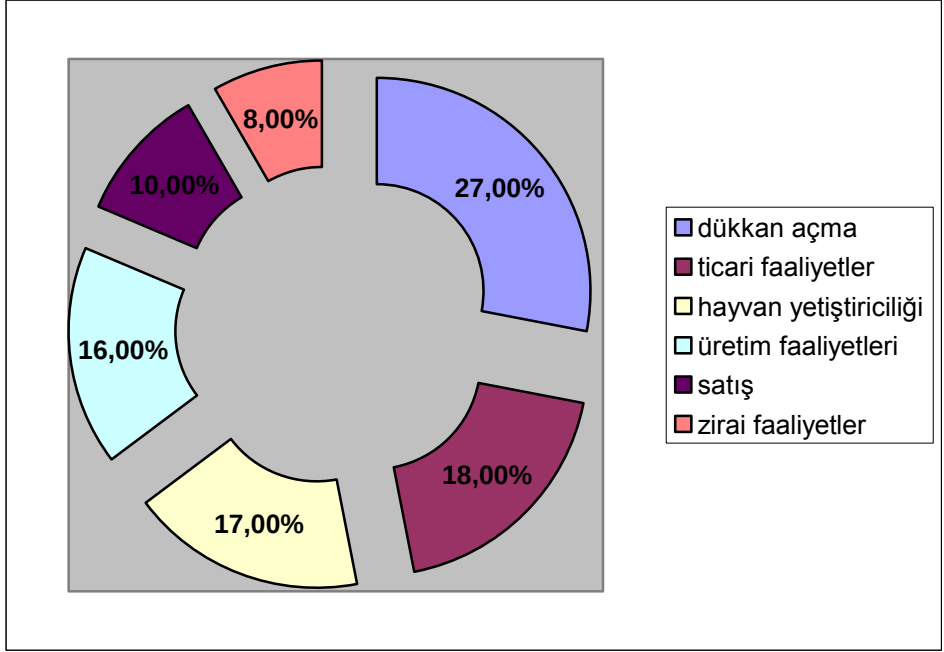
8.2 . Türkiye Grameen Mikrokredi Projesi (TGMP)

Türkiye’de ilk kez 2003 yılında Diyarbakır Milletvekili Aziz Akgül tarafından gündeme getirilen “Türkiye Grameen Mikrokredi Projesi” Dünya Bankası’nın 500 milyon dolar kredi vermesi ve T.C. Başbakanlığının da ek olarak 130 milyon dolar bütçe ayırmasıyla hayata geçirilmiştir. Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA), Diyarbakır Valiliği ve Grameen Trust İşbirliğiyle Diyarbakır’da 11 Haziran 2003 tarihinde proje uygulanmaya başlanmış ve 18 Temmuz 2003 tarihinde ilk mikrokredi çekleri verilmiştir. Projeden kredi alanlar, borçlarını, ortak hizmetler karşılığı olarak eklenen yüzde 20 fazlasıyla ve haftalık taksitlerle, bir yılda geri ödemektedirler. Proje kapsamında bugüne kadar 3 bin 200 kişiye 3 milyon YTL' nin üzerinde kredi verilmiş olup, ihtiyaç duyulan kaynak mali kuruluşlar tarafından bağış olarak sağlanmıştır. İlk olarak Diyarbakır' da uygulamaya konulan sistemle, kırsal alan ve en

yoksul haneler hedeflenmiş olup sosyal güvencesi olmayan ev kadınlarının iş kurması sağlanmaktadır. Sosyal iletişimle duyulan mikrokredi uygulaması, ev kadınları tarafından oluşturulan beş kişilik gruplar şeklinde sürdürülmektedir. Grup üyelerine, öncelikle kendi işlerini kurup para kazanabileceğine dair özgüvenlerinin geliştirilmesi amacıyla bir haftalık motivasyon eğitimi verilmektedir. Kredi miktarları 500 ile 2 bin YTL arasında değişmekte ve 50 aya kadar uzanan vadelerde aylık taksitler halinde geri ödenmektedir. Bu miktar bir iş kurmak için yetersiz gözükse de, hane geliri ve tasarrufu düşük olan kesim için geçim sağlayacak bir iş kurmaya yettiği ifade edilmektedir. Birçok ev kadını bu krediyle mandıracılık, kuaförlük ve elişine kadar çeşitli alanlarda kendi işlerini kurabilmektedir. Çoğu 'girişimci', geri ödemesinin bitiminden sonra işlerini büyütmek için tekrar krediye başvurmaktadır. Programın kabul görmesiyle birlikte Siirt, Şanlıurfa, Van ve Batman'da kapsama alınmıştır(<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=188236&tarih=25/05/2006>).

Proje, Bangladeşli üç uzmanın yönetiminde, çoğunluğu öğrenci ya da öğretmen olan ve bu konuda eğitilmiş bulunan 9 görevli ile uygulanmaktadır. Fon sağlanması gibi konularda çok sayıda gönüllü de projeye katkıda bulunmaktadır. Bugüne kadar geri ödemelerde %100 geri dönüş sağlanmıştır.

Diyarbakır'da uygulanmakta olan proje çerçevesinde, mikrokredi çok farklı alanlarda kullanılmaktadır. Bu alanlar Grafik 8.4'te gösterilmektedir.

Grafik 8.4. Mikrokredinin Kullanım Alanları

Kaynak: Tisva Mikrokredi Bilgi Notu, 2005

Çizelge 8.7. Grameen Mikrokredi Projesinde Dağıtılan Kredinin Kullanıldığı Alanlar (2006)

Sıra No	Ana Sektör	Diyarbakır Şubesi		Bismil Şubesi		Diyarbakır Şubesi II		Proje Toplamı	
		Üye Sayısı (Adet)	Kredi Miktarı (USD)	Üye Sayısı (Adet)	Kredi Miktarı (USD)	Üye Sayısı (Adet)	Kredi Miktarı (USD)	Üye Sayısı (Adet)	Kredi Miktarı (USD)
1	İşleme&Üretim	521	229.245,50 (172.365)	116	42.490,00 (31.947)	64	27.299,50 (20.525)	701(%16)	299.035,00 (224.838)
2	Ziraat	8	3.847,00 (2.892)	122	58.164,50 (43.732)	-	-	130(%3)	62.011,50 (46.625)
3	Evcil Hayvanlar	173	87.387,00 (106.215)	463	203.945,50 (18.127)	15	7.879,00 (5.924)	651(%16)	299.211,50 (224.971)
4	Hizmetler	295	141.266,50 (106.215)	52	24.110,00 (18.127)	17	8.999,00 (6.766)	364(%9)	174.375,50 (131.109)
5	İş&Ticaret	538	261.535,00 (196.642)	127	61.347,00 (46.125)	48	26.734,00 (20.100)	713(%19)	349.616,00 (262.869)
6	Seyyar Satıcılık	262	127.328,00 (95.735)	44	20.117,00 (15.125)	33	17.151,00 (12.895)	339(%9)	164.596,00 (123.756)
7	Dükkanlar	757	363.381,00 (273.218)	282	136.394,50 (102.552)	73	38.000,50 (28.571)	1112(%28)	537.776,00 (404.342)
	Toplam	2554	1.213.990,00 (912.774)	1206	546.568,50 (410.953)	250	126.063,00 (94.784)	4010(%100)	1.886.621,50 (1.418.512)

Kaynak:[http:// www.israf.org/pdf/sectorwise-uptoseptember05.pdf](http://www.israf.org/pdf/sectorwise-uptoseptember05.pdf) , Erişim Tarihi: 07.12.2005

Çizelge 8.8.Grameen Mikrokredi Projesi Haftalık Rapor Örneği (2006)

Sıra No	Şube Adı	Merkez Sayısı (Adet)		Grup Sayısı (Adet)		Üye Sayısı (Adet)		Kredi Alan Üye Sayısı (Adet)		Dağıtılan Toplam Para(YTL)	
		Bu Hafta	Toplam	Bu Hafta	Toplam	Bu Hafta	Toplam	Bu Hafta	Toplam	Bu Hafta	Toplam Para
1	Diyarbakır (Çınar)	-	55	-	230	-	1044	9	959	21.508,00	1.788.049,00
2	Bismil	-	58	-	192	0	848	0	776	9.738,50	1.019.898,25
3	Diyarbakır II(Bağlar)	-	63	3	273	11	1330	16	1269	29.732,00	1.103.611,00
4	Ergani	-	20	-	69	-	322	10	289	14.489,00	101.921,50
Toplam TGMP		-	196	3	764	11	3534	35	3293	75.467,50	4.013.479,75
SL No	Şube Adı	Geri Alınan Kredi(YTL)		Geri Alınan Kredinin Oranı (%)		Toplam Tasarruf Tutarı(YTL)		Açıklamalar			
		Bu Hafta	Toplam Para	Bu Hafta	Toplam	Bu Hafta	Toplanan Para				
1	Diyarbakır (Çınar)	13.187,50	1.390.268,00	100	100	697,50	51.649,00	1. TGMP Ergani'deki çalışmalarına Ekim 2004'te başlamıştır ve 16 merkezde 226 üyesi vardır. 2. TGMP Çınar'daki çalışmalarına Şubat 2005'te başlamıştır ve 2 merkezde 30 üyesi vardır.			
2	Bismil	9.364,50	761.480,25	99	99	-130,00	45.554,00				
3	Diyarbakır II(Bağlar)	16.756,00	627.315,50	100	100	806,00	63.691,00				
4	Ergani	3.603,50	3.603,50	100	100	305,00	15.325,50				
Toplam TGMP		42.911,50	2.782.667,25	99.75	99.75	1.678,50	176.219,50				

Kaynak: [http:// www.israf.org/word/05.doc](http://www.israf.org/word/05.doc), Erişim Tarihi: 24.10.2006

Türkiye’de mikrokredinin uygulanması için bir kanun taslağı hazırlanmış durumdadır. Projeye yasal bir nitelik kazandıracak olan tasarıda; başlangıçta Merkez Bankasına benzer bir Mikrokredi Bankasının kurulup kredilerin buradan kullandırılması sonraki aşamada ise kurulacak mikrokredi kuruluşları ile bu kredilerin verilmesi düşünülmektedir. Tasarı ile birlikte mikrokredi kuruluşlarının anonim şirket şeklinde kurulması, kuruluş için Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK)’dan izin alınması şartı getirilmiş olup mevduat kabul etme izni verilmektedir. Ancak topladıkları mevduatın öz kaynaklarının üç katını geçemeyeceği ifade edilmektedir. Ayrıca; yabancı para üzerinden işlem yapma yetkileri olmayıp mikro girişimciler dışındaki gerçek ve tüzel kişilere kredi veremeyeceklerdir (Dolun, 2005).

9.MİKROKREDİ ÇALIŞMALARININ ALANIÇI KÖYÜ ÖRNEĞİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Eylem araştırması olarak yürütülen çalışmalardan elde edilen bulgular anket sonuçları ve kadın grubundan elde edilen sonuçlar olarak iki alt grup altında ele alınmıştır.

Anket çalışması araştırmanın temeli olan danışma grubunu oluşturmak amacıyla seçilecek kadınların sosyo- ekonomik durumu ve mikrokredi uygulamasına bakış açılarını ortaya koyabilmek için yapılmıştır.

Kırsal kadınlara yönelik girişimciliği destekleme programları çerçevesinde verilecek mikrokredilerin hedef grubunu oluşturan kadınlar; beşeri sermaye düzeyleri [eğitim, beceri düzeyleri, iş deneyimleri, yaşları] ve yaşam döngülerine [çocuk sayısı, medeni durum vb.] göre sınıflandırılmaktadırlar (Ecevit, 2007, Adaman ve Bulut, 2007).

Bu nedenle soru formu hazırlanırken bu özellikler dikkate alınmıştır.*

* İlk kez Kurt Lewis tarafından uygulanan Eylem Araştırması ; planlama, eyleme geçme, gözlem yapma ve yansıtma etkinliklerini kapsayan döngüsel bir süreçten yararlanarak kuram ve uygulama arasındaki farkı kapatmak için bir çözüm yolu olarak kullanılmaktadır (Özkaya, 2003).

9.1.Ankete Alınan Kadınların Sosyo-Ekonomik Özellikleri

• Yaş Grupları

Anket çalışmasında görüşülecek kadınların belirlenmesi tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemi ile yapılmış ve kadınların yaşlarına göre bir tabakalama yapılmıştır. Bunu için muhtarlıktan alınana bilgiler ile köyde ikamet eden tüm kadınların isim ve yaş listesi oluşturulmuştur. Yapılan örnekleme sonrası 15-75 yaş arasındaki kadınlar gruplara ayrılarak bu gruplar içerisinde örnek hacmi belirlenmiştir.

Çizelge 9.1. Kadınların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Grupları	Sayı	%
15-29	14	34.15
30-44	11	26.83
45-59	11	26.83
60 +	5	12.20
Toplam	41	100.00

Kadınların yaşlarına bakıldığında ağırlıklı olarak 15-29 yaş grubunda toplandığı görülmektedir. Görüşülen kadınlar 15-80 yaş arasındadır.

• Eğitim Durumu

Görüşülen kadınların % 80,49'u (33 kişi) ilkokul mezunu olup % 19,5' i (8 kişi) ise halen okuma –yazma bilmemektedir. Oysa Türkiye Pekin'de yapılan 4. Kadın Konferansı'nda “ 2000 yılına kadar Türkiye' de okuma-yazma bilmeyen kadın kalmayacak” taahhüdünde bulunmuştur (DPT Ulusal Eylem Planı, 1998). O nedenle okur-yazar olmayan kadın sayısı oldukça yüksek bulunmaktadır. Çünkü kırsal kadının eğitiminin onun hayatına birçok olumlu değişiklikler getireceğine inanılmaktadır. Eğitim kırsal kesim kadınının istihdam durumunu, sağlığını, aile içindeki statüsünü doğrudan etkilemektedir. Diğer yandan yapılacak uygulamada kadınların okuma-yazma bilip bilmemelerinden çok para hesabı yapıp yapamayacakları önem taşımaktadır. Çünkü geri ödemelerin takibi ve gerçekleştirilmesinde sadece proje sorumlusunun takibi yeterli olmayacaktır. Bu noktada uygulamaların yapılması sırasında önemli bir zorlukla karşılaşılacağı ortaya konmuştur.

Çizelge 9.2. Kadınların Eğitim Durumu;

Eğitim Durumu	Sayı	%
Okur-yazar değil	8	19,51
Okur-yazar	-	
İlkokul	33	80,49
Orta ve dengi	-	
Lise ve dengi	-	
Üniversite	-	
Toplam	41	100

• Evlilik Yaşı ve Eş Seçimi Kararları

Görüşülen kadınların evlilik yaşı 15-20 yaş arasında değişmektedir. Evlilik kararlarına genellikle aileler karar vermiş ancak bu kararı uygulamak istemeyen kadınlar ise evden kaçarak evlenmeyi tercih etmişlerdir.

Çizelge 9.3. Kadınların Eş Seçimi Konusundaki Karar Vericiler

Karar Vericiler	Sayı	%
Kendisi	16	39,02
Ailesi	17	41,46
Aile ile birlikte	8	19,52
Toplam	41	100

• Çocuk Sayısı ve Aile içindeki Görevler

Ankete katılan kadınların çocuk sayısı 1-3 arasında değişmektedir. Çocuk sayısı ve doğurganlık oranının yüksek olması kadın sağlığını olumsuz etkilemektedir. Kadın statüsü ile doğurganlığı arasında ters oranlı bir ilişki bulunmakta, statü düştükçe doğurganlık artmaktadır (DPT Ulusal Eylem Planı, 1998). Bu nedenle kadın girişimciliğini destekleme programlarında da bekar, yeni evli ve çocuksuz kadınla çocuklu, daha önce hiç çalışmamış kişilerden ayrı tutulmaktadır. Çünkü çocuklu kadınlar için girişimcilik bir yaşam ve geçim stratejisi olmaktadır (Ecevit, 2007). Araştırma içindeki kadınlar da bu grup içinde ele alınmaktadır. Kadınların aile içindeki asli görevlerine bakıldığında

genellikle ev işi yapmak ilk sırayı almaktadır. Bunun dışındaki esas görevler ise eş ve çocuklara manevi destek olmak, yaşlılara bakmak ve aile bütçesine katkıda bulunmak olarak ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 9.4. Kadınların Aile İçindeki Görevleri

Görevler	Sayı	%
Ev işi yapmak	32	80
Aile bütçesine katkı	8	20
Eşi ve çocuğuna manevi destek olmak	16	40
Yaşlılara bakmak	9	20
Ailenin sosyal ilişkilerini düzenlemek	-	-

Çizelge 9.4 incelendiğinde kadınların ev içinde oldukça ağır bir yükünün olduğu, ev dışında bir hayata zamanın olmadığı görülmektedir.

• **Harcama Kalemleri ve Harcamalara Karar Veciler**

Görüşülen kadınların harcama kalemlerinden en önemlisini evin masrafları oluşturmaktadır. Bunun dışındaki gider kalemleri ise, sağlık giderleridir. Evin harcamaları için kararı veren ise çoğunlukla kendileri olmaktadır (Çizelge 9.5). Erkekler evin ihtiyaçları için yapılacak olan harcamalara genellikle fazla müdahale etmemekle birlikte bazı durumlarda harcamalara birlikte karar verilmektedir.

Çizelge 9.5. Aile Harcamalarına Karar Verenler

Karar Vericiler	Sayı	%
Evin büyükleri	-	-
Kadınlar	25	60,98
Eşi	8	19,51
Birlikte	8	19,51
Herkes kendi	-	-
Toplam	41	100

• Eşlerin Kararlara Katılmama Durumunda Kadınların Tutumları

Kadınların çoğunluğu karar alma konusunda eşlerine müdahale etmemekte ve kendi aldıkları kararlara katılmayan eşlerinin fikrini değiştirmeye çalışmak yerine eşlerine uymaktadırlar (Çizelge 9.6). Bununla birlikte görüşülen kadınların yaklaşık % 20'si eşlerinin kendi kararlarına katılmalarını sağlamak için onları ikna etmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge 9.6. Eşlerin Kararlara Katılmadığı Durumlarda Kadınların Tutumları

Tutum	Sayı	%
İkna etmeye çalışırım	9	21,95
Kararımı değiştiririm	32	78,05
Toplam	41	100

• **Aylık Gelir Durumu ve Geliri Sağlayan Aile Bireyi**

Görüşülen kadınların gelir durumları büyük farklılıklar göstermektedir. Kimi ailelerin hiç bir geliri bulunmamakta, komşulardan ve akrabalarından gelen yardımlarla yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Bunun dışında yevmiyeye gittiği zaman o günün koşullarına göre değişen miktarlarda para kazananlar da bulunmaktadır. Geri kalan grubu ise sürekli bir işi bulunanlar ile emekliler oluşturmaktadır.

Eve gelir getirenler çoğunlukla erkekler olmakla beraber karı-koca birlikte çalışarak geçimi sağlanan evler de bulunmaktadır (Çizelge 9.7).

Çizelge 9.7. Aylık Geliri Eve Getiren Kişilerin Dağılımı

Geliri getiren	Sayı	%
Gelir yok	9	21,95
Eşi	22	53,66
Karı-koca birlikte	10	24,39
Toplam	41	100

• **Ailede Çalışanların Meslek ve Sosyal Güvenlik Durumları**

Görüşülen kadınların % 21, 95’ inin eşlerinden herhangi bir sosyal sigortası olmadığı saptanmıştır. Ailelerin bir kısmı yeşil kart uygulamasından faydalanmaktadır. Bir kişi malulen emekli olmuş ve oldukça yüksek miktarda emekli aylığı almaktadır.

Çizelge 9.8. Kadınların Sosyal Güvenlik Durumları

Sosyal Güvenlik Çeşidi	Sayı	%
Yok	9	21,95
Yeşil Kart	10	24,39
SSK	21	51,22
Malulen Emekli(SSK)	1	2,44
Toplam	41	100

• **Kadınların Uygulanacak Mikro kredi Projesinin Faydaları Konusundaki Görüşleri**

Görüşülen kadınlara araştırma kapsamında uygulamaya aktarılacak mikro kredi projesinin genel hatları anlatıldıktan sonra, bu konudaki görüşleri sorularak projeye katılma eğilimi bulunan kadınlar belirlenmeye çalışılmıştır. Grup çalışmasına katılma eğilimi olan ve soruya ‘evet’ yanıtını veren 9 kadın bulunmaktadır. Geriye kalan % 78,05’ lik kısım ise böyle bir çalışmanın kendilerine herhangi bir yarar sağlayabileceğine inanmayarak ‘ hayır’ yanıtını vermişlerdir (Çizelge

9.9). Ancak bu 9 kişiden 2'si daha sonra ailevi nedenlerle vazgeçmiş ve 7 gönüllü kalmıştır.

Çizelge 9.9. Kadınların Mikrokredi Projesinin Faydası Konusundaki Görüşleri

Görüşler	Sayı	%
Evet	9	21,95
Hayır	32	78,05
Toplam	41	100

Görüşülen kadınların tamamı kadınların çalışması durumunda en önemli ve olumlu etkinin aile bütçesine yapılacak olan katkı olduğunu söylemişlerdir. Ancak ev içerisinde de çok fazla sorumluluk yüklenen kadınlar yoğun bir çalışma temposunun ev işlerini aksatacağına, eşleri ve çocukları ya da bakmakla yükümlü oldukları yaşlılara yeterince vakit ayıramayacaklarına inanmaktadırlar. Bu nedenle ev içerisinden sürdürebilecekleri faaliyetler yoluyla para kazanabilecekleri iş kollarını tercih etmektedirler.

9.2.Alaniçi Köyü Kadın Grubu Çalışmaları ve Sonuçları

Araştırmanın ana konusunu oluşturan mikrokredi uygulaması için odak grup yönteminden yararlanılmıştır. Odak Grup yöntemi eylem araştırmalarında sıklıkla kullanılan nitel bir araştırma tekniği olarak tanımlanmaktadır. Sosyal bilimlerde tek başına ya da anketlerle birlikte kullanılsada aslında en sistematik veri toplama yöntemi olarak ifade edilmektedir.

Odak grup tartışmalarının amacı, belirlenen bir konu hakkında katılımcıların bakış açıları, yaşatılan deneyimleri, eğilimleri, fikirleri, duyguları, tutum ve davranışlarına dair çok boyutlu nitel bilgi edinmek olarak belirtilmektedir. Odak grup tartışmalarında genellikle bir kolaylaştırıcı ve bir raportör bulunmaktadır.

Bu yöntemde benzer özellikler taşıyan 6-8 kişi kolaylaştırıcı eşliğinde biraraya gelmekte ve araştırma konusu grup ortamında tartışılmaktadır. Kolaylaştırıcı, önceden belirlenmiş bir tartışma akışı çerçevesinde grubu yönlendirerek yaklaşık 2 saatlik bir zaman diliminde hedeflediği bilgileri derlemektedir (Budak, 2006).

Anket çalışmasının ardından mikrokredi uygulamasına katılacak olan 5 gönüllü ile grup oluşturulmuştur. Toplantılar her hafta başka bir grup üyesinin evinde gerçekleştirilmiştir. Toplantılar başlamadan önce dayanışma grubu üyelerine mikrokreditinin ne olduğu, projenin işleyişi, Girişimci Kadın Derneği'nin yapısı, özellikleri ve projedeki rolü, dayanışma grubunun önemi ve özellikleri konusunda geniş kapsamlı bir

eğitim düzenlenmiş ve grup üyelerinin soruları yanıtlanmıştır. Bu çalışmaların ardından ilk grup toplantısı için 09 Mayıs 2006 tarihi belirlenmiş, nerede ve saat kaçta toplanılacağı kararlaştırılmıştır. Toplantılar Nisan/ 2007 yılında tamamlanmıştır.

Çalışmanın izleyen bölümünde söz konusu 11 aylık toplantıda görüşülen konular, dolayısıyla örnek uygulamanın gelişimi verilecektir.

Fotograf 9.1.Dayanışma Grubu Üyeleri

1.Aylık Toplantı Raporu (09.05.2006)

Menemen İlçesi Alaniçi Köyü'nde yapılan anket çalışması sırasında görüşülen kadınlar içerisinde mikrokredi kullanarak grubun içerisinde yer almayı isteyen 5 kadın ile ilk tanışma toplantısı gerçekleştirildi. Projenin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi amacıyla çalışma grubumuza mikrokreditinin ne olduğu ve nasıl kullanılacağı, geri ödemelerin şekli ve zamanı konusunda yürütücü tarafından bilgi verilmiştir.

Kadınların istekleri doğrultusunda bir ödeme planı oluşturulmuştur. Buna göre kredilerin ödenmesinde ve projenin şekillenmesinde MayaBen programı esas alınmakla beraber geri ödemelerin aynı olarak yapılmasına karar verilmiştir. Yapılacak geri ödemelerde malların YTL olarak karşılığı üzerinden değerlendirme yapılacak, ancak gerçekleştirilecek kermeslerde fiyatlar dernek tarafından belirlenecektir. Bu aşamada ürünlere değer biçilirken piyasada bulunan benzer ürünlerin fiyatları göz önünde bulundurularak fiyatlandırma yapılmıştır.

Ayrıca kadınların evdeki sorumluluklarının yoğunluğu ve üretecekleri malların emek yoğun çalışma istemesi gerekçesiyle geri ödemelerin aylık olarak gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

Kredilerin verilmesini takip eden ilk ay geri ödeme yapılmamakla beraber grup dayanışmasını arttırmak ve kredi kullanımının takibini yapmak amacıyla toplantının gerçekleştirilmesine de karar verilmiştir.

Alınan tüm kararlarda asıl belirleyiciler kadın dayanışma grubu üyeleri olmus, proje yürütücüsü kolaylaştırıcı olarak görev yapmıştır.

Son olarak 2. Toplantının 16 Haziran 2006 tarihinde grup üyelerinden Cennet Ece'nin evinde yapılması ve bu toplantıda mikro kredilerin dağıtılması kararı alınmıştır.

DAYANIŞMA GRUBU ÜYELERİ

1. Cennet ECE
2. Fatma KARACA
3. Dudu ÖZCAN
4. Nedime VAROL
5. Hüsniye YAVUZ

2.Aylık Toplantı Raporu (16.06.2006)

Dayanışma grubumuzun tamamının hazır bulunduğu toplantıda 200 YTL tutarındaki mikrokredilerin dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

Grup üyeleri kendi aralarında hangi ürünlerin üretimini kimin gerçekleştireceğini belirlemişlerdir. Alınan eylem kararları şu şekildedir:

1. Cennet Ece: Yağlık ve patik
2. Fatma Karaca: Patik ve havlu işleme
3. Dudu Özcan: Dokuma ürünler
4. Nedime Varol: Patik ve paspas
5. Hüsniye Yavuz: Yağlık üretimi yapacaktır.

Fotograf 9.2. Dokuma Ürünler

Bir sonraki toplantının 03 Temmuz 2006 tarihinde yapılması kararlaştırılarak çalışma sonlandırılmıştır.

3.Aylık Toplantı Raporu (07.08.2006)

Proje yürütücüsünün sağlık problemleri nedeniyle temmuz ayındaki toplantı iptal edilmiş ve 3. toplantının 07 Ağustos 2006 tarihine ertelenmesi kararlaştırılmıştır.

Dayanışma grubunun bu toplantısı da grup üyelerinden Dudu Özcan'ın evinde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu toplantıda Dudu Özcan'ın evinde bulunan dokuma tezgahında ne şekilde üretim yaptığı da proje yürütücüsü tarafından fotoğraflanmıştır.

Fotograf 9.3. Dokuma Tezgahı ve Dudu Özcan

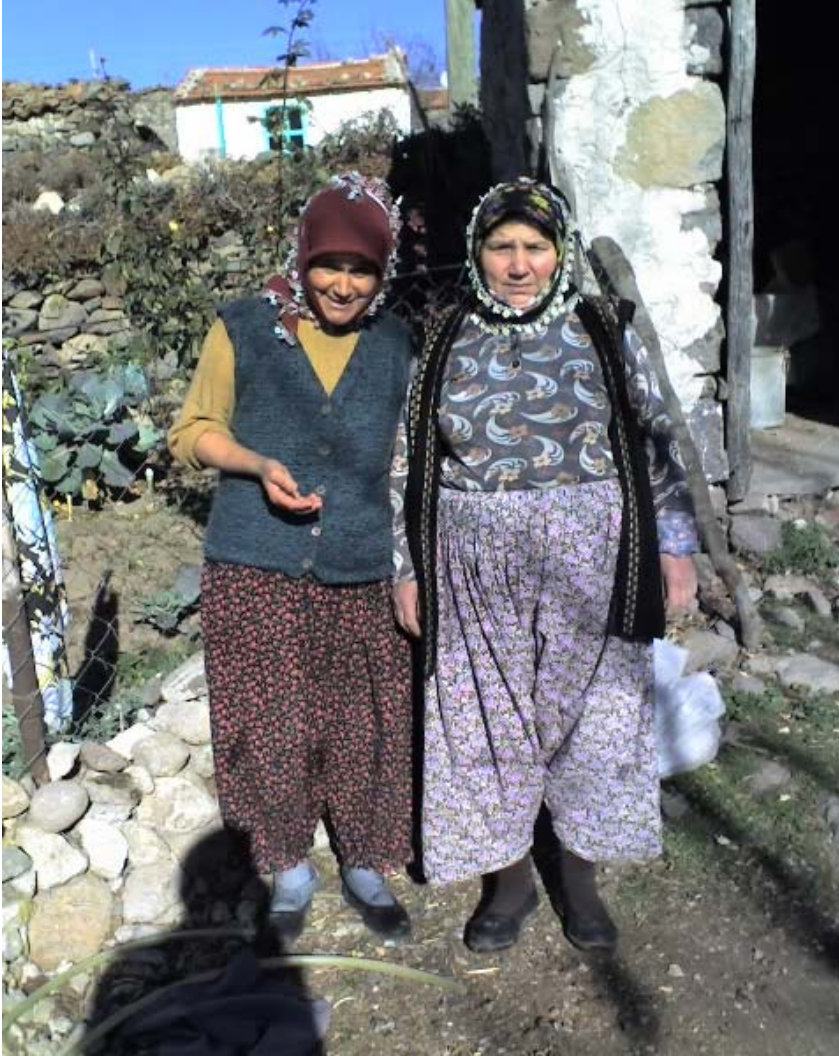
Grubun diğer üyeleri de aldıkları malzemeleri ve üretimine başladıkları ürünlerin örnekleriyle toplantıya katılmışlardır. Böylece çalışmaların gelişimini izleme imkanı yaratmışlardır.

Gelecek toplantı için 21 Eylül 2006 tarihi kararlaştırılmıştır. Toplantı için ev sahipliğini ise Hüsniye Yavuz üstlenmiştir. Yapılacak toplantıda geri ödemelerin başlayacağı da proje yürütücüsü tarafından grup üyelerine hatırlatılmıştır.

4.Aylık Toplantı Raporu (1. Geri Ödeme) (21.09.2006)

Üye Adı	Ürün Türü	Ürün Miktarı (Adet)	Ürün Değeri (YTL)	Toplam Geri Ödeme (YTL)	Geri Alınan Kredinin Oranı (%)
Cennet Ece	Patik B.Yağlık	4 5	4 3	31	100
Fatma Karaca					0
Dudu Özcan	Dokuma yastık kılıfı	4	8	32	100
Nedime Varol	Paspas Patik	1 9	5 3	32	100
Hüsniye Yavuz	B. yağlık O. yağlık	5 1	5 7	32	100

Grup üyelerinden Fatma Karaca oğlunun rahatsızlığı nedeniyle toplantıya katılamamıştır. Dayanışma grubu üyeleri, gelecek toplantıya katılarak geri ödemesinin tamamını gerçekleştireceği garantisi vererek grup arkadaşlarına destek vermişlerdir.

Fotograf 9.4. Fatma Karaca ve Cennet Ece

Ürün fiyatları geri ödemelerine tam denk gelmeyen üyelerin az miktardaki borçları gelecek aylara eklenerek denklik sağlanması kararlaştırılmıştır. Bu durumda gelecek aya aktarılan borçlar şu şekildedir:

Üye Adı	Aktarılan Borç Miktarı (YTL)
Cennet Ece	1,5
Fatma Karaca	32,5
Dudu Özcan	0,5
Nedime Varol	0,5
Hüsniye Yavuz	0,5

Gelecek toplantının 17 Ekim 2006 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir.

5.Aylık Toplantı Raporu (2. Geri Ödeme) (17.10.2006)

Üye Adı	Ürün Türü	Ürün Miktarı (Adet)	Ürün Değeri (YTL)	Toplam Geri Ödeme (YTL)	Geri Alınan Kredinin Oranı (%)
Cennet Ece	Patik	5	4	34	100
	O. Yağlık	2	7		
Fatma Karaca	Patik	10	4	65	100
	İşli havlu	5	5		
Dudu Özcan	Dokuma heybe	3	7	31	100
	D. kilim	2	5		
Nedime Varol					0
Hüsniye Yavuz	B. yağlık	1	5	33	100
	Oyalı yağlık	4	7		

Grup üyelerinden Nedime Varol bu toplantıya katılamamıştır. Geçen toplantıya katılmamış olan Fatma Karaca ise bu toplantıda iki geri ödemeyi birden yapmıştır.

Bu ödemedeki eksik kalan borçlar şu şekildedir:

Üye Adı	Aktarılan Borç Miktarı (YTL)
Cennet Ece	-
Fatma Karaca	-
Dudu Özcan	2
Nedime Varol	33
Hüsniye Yavuz	-

Gelecek toplantı tarihi 21 Ekim 2006 Salı olarak belirlenmiştir.

6.Aylık Toplantı Raporu (3. Geri Ödeme) (21.11.2006)

Üye Adı	Ürün Türü	Ürün Miktarı (Adet)	Ürün Değeri (YTL)	Toplam Geri Ödeme (YTL)	Geri Alınan Kredinin Oranı (%)
Cennet Ece	Çocuk Patik B. Yağlık	6 4	2 5	32	100
Fatma Karaca	İşli havlu	6	5	30	100
Dudu Özcan	Dokuma D. kilim	3 2	7 5	31	100
Nedime Varol	Patik Çocuk patik Paspas	7 11 3	4 2 5	65	100
Hüsniye Yavuz	B. yağlık Oyalı yağlık	5 1	5 7	32	100

Gelecek ödemeye aktarılabacak olan rakamlar:

Üye Adı	Aktarılabacak Borç Miktarı (YTL)
Cennet Ece	0,5
Fatma Karaca	2.5
Dudu Özcan	1,5
Nedime Varol	0,5
Hüsniye Yavuz	0,5

Bu toplantıda; kadınların proje bitiminde de üretimlerini devam ettirerek para kazanabilecekleri pazarların araştırılması için getirilen öneri tartışıldı. Ulaşım olanaklarının son derece kısıtlı olması ve kadınların köyden çıkarak şehre inmekten çekinmeleri bu aşamada en

önemli sorun olarak ortaya konmuştur. Bu sorunu giderebilmek amacıyla bir Maya işletmesi olan Nahıl* ile iletişime geçilmesi konusunda dayanışma grubu üyelerinin onayı alınmıştır. Sonuçların değerlendirilmesi ve gelecek ayki ödemelerin gerçekleştirilmesi için 28 Aralık 2006 Salı günü toplanılmasına karar verilmiştir.*

7.Aylık Toplantı Raporu (4. Geri Ödeme) (28.12.2006)

Üye Adı	Ürün Türü	Ürün Miktarı (Adet)	Ürün Değeri (YTL)	Toplam Geri Ödeme (YTL)	Geri Alınan Kredinin Oranı (%)
Cennet Ece	Patik	1	3	33	100
	B. Yağlık	6	5		
Fatma Karaca	İşli havlu	4	5	35	100
	Patik	5	3		
Dudu Özcan	Dokuma halı	3	10	30	100
Nedime Varol	Patik	7	4	33	100
	Paspas	1	5		
Hüsniye Yavuz	B.Yağlık	1	5	33	100
	O.Yağlık	4	7		

Gelecek ödemeye aktarılabacak olan rakamlar:

* Nahıl; Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV)'nin ülkenin her tarafında kadınların ürünlerini pazarlamalarına yardımcı olmak amacıyla açtıkları dükkanlardır (Ecevit, 2007).

Üye Adı	Aktarılan Borç Miktarı (YTL)
Cennet Ece	0
Fatma Karaca	0
Dudu Özcan	4
Nedime Varol	0
Hüsniye Yavuz	0

Nahıl ile ilgili olarak yapılan araştırmanın sonuçları; dayanışma grubu üyeleri ile tartışıldıktan sonra hazırlanacak ürün örneklerinin satış için uygun olup olmadığının değerlendirilmesi amacıyla Maya'ya gönderilmesine karar verilmiştir.

Gelecek toplantı tarihi olarak 22 Ocak 2007 Pazartesi belirlenmiştir.

8.Aylık Toplantı Raporu (5. Geri Ödeme) (22.01.2007)

Üye Adı	Ürün Türü	Ürün Miktarı (Adet)	Ürün Değeri (YTL)	Toplam Geri Ödeme (YTL)	Geri Alınan Kredinin Oranı (%)
Cennet Ece	B. Yağlık	6	5	30	100
Fatma Karaca	İşli havlu	1	5	32	100
	Patik	9	3		
Dudu Özcan	Dokuma hey.	2	7	35	100
	D. yastık k.	2	8		
	D. paspas	1	5		
Nedime Varol	Patik	8	4	32	100
Hüsniye Yavuz	B. Yağlık	5	5	32	100
	Oyalı Yağlık	1	7		

Gelecek ödemeye aktarılabacak olan rakamlar:

Üye Adı	Aktarılabacak Borç Miktarı (YTL)
Cennet Ece	3
Fatma Karaca	1
Dudu Özcan	1,5
Nedime Varol	0,5
Hüsniye Yavuz	0,5

Nahıl araştırması sonucunda;

Nahıl Dükkan-Kahve olarak adlandırılan bu dükkanlarda kadınlar tarafından üretilen;

- El yapımı ev aksesuarları (ev tekstili, mum, seramik, v.b.)
- Çocuklar için el yapımı bez ve ahşap oyuncaklar, sırt çantaları
- El yapımı sabunlar, masaj yağları, banyo tuzları
- Ev yapımı doğal gıda ürünleri (Reçel, salça, pekmez, katkı maddesi içermeyen yöresel ürünler, farklı bölgelerden zeytinyağları, ballar, organik gıdalar)
- Ayrıca kuru temizlemesi yapılmış 2. el giysi ve aksesuarlar
- Yöresel yemeklerin ve doğal içeceklerin sunulduğu Kahve bulunduğu saptanmıştır.

Nahıl Pazaryeri'nde ise;

- 2.el kadın kıyafetleri, ayakkabılar, çantalar, aksesuarlar
- 2.el çocuk kıyafetleri
- 2. el ev aksesuarları ve mutfak eşyaları
- 2.el elektronik eşyalar, beyaz eşyalar ve mobilyalar
- 2.el kitaplar ve plaklar satılmaktadır.

Bu durumda Maya'nın satış işletmesi Nahıl'ın ürün çeşitleri ile dayanışma grubumuzun ürettikleri el işleri arasındaki farklılıklar

nedeniyle projenin devamı için başka bir pazar aranmasına karar verilmiştir.

Dayanışma grubu üyelerinden bir gönüllünün proje yöneticisi ile birlikte Bostanlı pazarında gruba ait bir tezgah kiralanması konusunda belediye ile bir görüşme yapılması konusundaki önerisi dayanışma grubu tarafından kabul görmemiştir. Bu konunun ardından gelecek toplantı tarihine karar verilerek toplantı sonlandırılmıştır.

9.Aylık Toplantı Raporu (6. Geri Ödeme) (07.02.2007)

Bir önceki toplantıda konuşulan Bostanlı pazarında satış yeri kiralanması ve dayanışma grubu üyelerinin seçtiği temsilcilerin orada satış yapması konusundaki girişim de dayanışma grubu üyelerinin koşullarına uymadığı için gerçekleştirilememiştir. Projenin sonuna gelindiği bu dönemde kadınların ekonomik kazançlarının sürdürülebilmesi konusunda bir ilerleme kaydedilememiştir.

Bu ayın geri ödemeleri şu şekilde gerçekleşmiştir:

Üye Adı	Ürün Türü	Ürün Miktarı (Adet)	Ürün Değeri (YTL)	Toplam Geri Ödeme (YTL)	Geri Alınan Kredinin Oranı (%)
Cennet Ece	B. Yağlık	7	5	35	100
Fatma Karaca	İşli havlu Patik	5	5	31	100
		2	3		
Dudu Özcan	Dokuma hey. D. yastık k.	1	7	31	100
		3	8		
Nedime Varol	Patik	8	4	32	100
Hüsniye Yavuz	B. Yağlık	1	5	33	100
	Oyalı Yağlık	4	7		

Gelecek ödemeye aktarılabacak olan rakamlar ise;

Üye Adı	Aktarılabacak Borç Miktarı (YTL)
Cennet Ece	0,5
Fatma Karaca	2,5
Dudu Özcan	3
Nedime Varol	1
Hüsniye Yavuz	

Bu toplantıda dayanışma grubu üyelerine 8. geri ödeme sonrasında projenin sonuçlarını ortaya koyabilmek amacıyla yapılacak izleme

toplantıları hakkında bilgi verilmiştir. Dayanışma grubu üyelerinin belirlediği tarih ve sıklıklarda proje yürütücüsü ile toplantıların sürdürülmesine oy birliğiyle karar verilmiştir.

Bir sonraki toplantının 12 Mart 2007 tarihinde yapılması kararlaştırılmıştır.

10.Aylık Toplantı Raporu (7. Geri Ödeme) (12.03.2007)

Yaptığımız uygulamanın ardından kadınların ekonomik kazanımlarının devamını sağlayabilmek için yapılan pazar araştırmalarından sonuç alınamaması üzerine dayanışma grubu üyelerine ürünlerini çeşitlendirmeleri önerisinde bulunulmuştur. Bu sayede daha önce yer bulamadığımız pazarlarda ufak da olsa bir şans doğabileceği düşünülmektedir.

Bunu amaçla kadınlarımıza ücretsiz olarak kurs verebilecek kişiler araştırılmış ve finansör derneğin tasarımcılarının düzenledikleri kurslara katılabilecekleri, hatta derneğe üye olarak ilerleyen zamanlardaki kermes, fuar gibi etkinliklerde yer alabilecekleri ortaya konulmuştur. Ancak dayanışma grubu üyeleri Bornova merkezde gerçekleşecek olan bu kurslara katılamayacaklarını ifade etmişlerdir. Neden olarakta işlerinin yoğunluğu gösterilmiştir.

Üye Adı	Ürün Türü	Ürün Miktarı (Adet)	Ürün Değeri (YTL)	Toplam Geri Ödeme (YTL)	Geri Alınan Kredinin Oranı (%)
Cennet Ece	B. Yağlık	5	5	33	100
	Patik	2	4		
Fatma Karaca	İşli havlu	7	5	35	100
Dudu Özcan	Dokuma hey.	2	7	35	100
	D. yastık k.	2	8		
	D. paspas	1	5		
Nedime Varol	Patik	8	4	32	100
Hüsniye Yavuz	B. Yağlık	5	5	32	100
	Oyalı Yağlık	1	7		

Gelecek ödemeye aktarılabacak olan rakamlar:

Üye Adı	Aktarılabacak Borç Miktarı (YTL)
Cennet Ece	-
Fatma Karaca	-
Dudu Özcan	0,5
Nedime Varol	1,5
Hüsniye Yavuz	0,5

11.Aylık Toplantı Raporu (8. ve Son Geri Ödeme) (25.04.2007)

Üye Adı	Ürün Türü	Ürün Miktarı (Adet)	Ürün Değeri (YTL)	Toplam Geri Ödeme (YTL)	Geri Alınan Kredinin Oranı (%)
Cennet Ece	B. Yağlık	5	5	32	100
	O. Yağlık	1	7		
Fatma Karaca	İşli havlu	1	5	32	100
	Patik	9	3		
Dudu Özcan	Dokuma heybe	3	7	31	100
		2	5		
	D. kilim				
Nedime Varol	Patik	8	4	32	100
Hüsniye Yavuz	B. Yağlık	2	5	31	100
	Oyalı Yağlık	3	7		

Eksik kalan borç miktarları şu şekildedir:

Üye Adı	Nakit Alınan Borç Miktarı (YTL)
Cennet Ece	0,5
Fatma Karaca	0,5
Dudu Özcan	2
Nedime Varol	2
Hüsniye Yavuz	2

Bu toplantıda gerçekleştirilen geri ödemeler sonuncu olduğu için ödemelerin eksik kalan kısımları nakit olarak dayanışma grubu üyelerinden tahsil edilmiştir. Son toplantı olması nedeniyle dayanışma grubunun her bir üyesine verilmiş olan mikrokredilerin tamamının geri ödemesi gerçekleştirilmiştir.

Alaniçi Köyü'nde gerçekleştirilen mikrokredi uygulaması, dağıtılan kredilerin eksiksiz olarak 8 ayda ödenmesi hedefini bugün itibariyle gerçekleştirmiştir. Projenin diğer hedefleri ve kredi kullanıcısı kadınlar üzerine etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla son geri ödemeyi takip eden ay içerisinde bir dizi toplantı daha yapılmasına karar verilerek aylık toplantılar Nisan ayı itibariyle sonuçlandırılmıştır.

10. UYGULAMA SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

25.04.2007 tarihinde yapılan son toplantının ardından 02.05.2007 tarihinde bir oturum düzenlenmiştir. Bu oturumun düzenlenmesindeki amaç yaklaşık bir yıldır yürütülen çalışmaların öncesinin ve sonrasının değerlendirilmesidir. Bu nedenle dayanışma grubu üyelerinin tamamının katılımı istenmiş ve bu sağlanmıştır. Dayanışma grubu üyeleri ile proje başlangıcında soru formu çerçevesinde yapılan görüşmeler tekrarlanmış ve iki görüşme arasındaki farklılıklar ortaya konmuştur.

10.1. Dayanışma Grubu Üyelerinin Proje Başlangıcında Yaptıkları Değerlendirmeler

- Dayanışma grubu üyeleri, köye gelen yetkililere güven duymamaktadırlar. Bugüne kadar köye farklı amaçlarla gelmiş olan kişiler tarafından özellikle maddi anlamda zor durumda bırakıldıkları için para konusunda herhangi bir girişimde bulunmak istememektedirler.
- Dayanışma grubu üyeleri, günlük işlerinin yoğunluğu nedeniyle yapılacak olan haftalık toplantılara katılmanın zor olacağını ifade etmişlerdir. Grup üyelerinin ev içindeki işlerini aksatmamak amacıyla toplantıların sıklığı ayda bir kez olarak belirlenmiş ve toplantı tarihlerini grup üyelerinin birlikte kararlaştırılıp araştırmacıya bildirmelerine karar verilmiştir.

- Grup üyeleri ürettikleri malların satışında aktif olarak yer almak ya da herhangi bir pazar arayışına katılmak istememişlerdir.
- Köyde yaşayan ve projeye katılmak istemeyen kadınların olumsuz eleştirileri, dayanışma grubu üyelerinde moral bozukluğuna sebep olmuş ancak çalışmaların başlamasının ardından bu sorun ortadan kalkmıştır.

10.2.Proje Uygulaması Sırasında Gözlemlenen Değişiklikler

- Dayanışma grubu üyelerine projenin ayrıntıları ve amacı araştırmacı tarafından açık ve net olarak anlatıldığından, herhangi bir bürokratik işlem ve ya belge istenmediğinden, verilen sözler yerine getirildiğinden, dayanışma grubunun istediği programa uyulduğundan, verilen randevulara sadık kalındığından, dayanışma grubu üyeleri ile samimi bir ortam oluşturulduğundan projeye ve araştırmacıya güven duyulmuştur. Dayanışma grubu üyeleri kısa bir süre sonra araştırmacıyı kendilerinden biri olarak görmeye başlamışlardır.
- Grup üyeleri, projenin kapsamında olmamakla birlikte problemlerinin çözümü için de araştırmacıya başvurmaya başlamışlardır. Bu da araştırmacıya duydukları güvenin sonucu olarak problemlerini rahatlıkla ifade edebilmeye başladıklarını ortaya koymaktadır.

- Gelir getiren bir faaliyete başlamalarının ardından zaman kazanabilmek amacıyla ev işlerini daha düzenli yapabilmek için planlı çalışmayı öğrendiklerini ifade etmişlerdir.
- Aile reisi olan erkeklerin eşlerinin eve gelir getiren bir faaliyette bulunmaları dolayısıyla onlara daha fazla yardımcı olmaya başladıkları belirtilmiştir. Son aylarda yapılan toplantılarda bu durum araştırmacı tarafından da net olarak gözlemlenmiştir.
- Projenin ilerleyen toplantılarında daha önceden gruba katılmak istemeyen köylüler de proje de yer almak istemişlerdir. Ancak dayanışma grubu üyelerinin karşı çıkmaları nedeniyle gruba yeni katılımcılar alınamamıştır. Finansmanın yetersizliği nedeniyle de yeni bir grup oluşturma imkanı yaratılamamıştır.
- Dayanışma grubu üyeleri, böyle bir projede yer almaktan ve araştırmacının kendilerine karşı davranışlarından memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Fotograf 10.1. Cennet Ece'nin Evi

10.3.Proje Sonunda Dayanışma Grubu Üyelerinin Değer ve Tutumlarında Gözlenen Değişimler

- Grup üyelerinin kendilerine olan güvenleri artmıştır. Projenin ilk başında araştırmacının önerilerinin tamamını kabul ederken ilerleyen toplantılarda kendileri eylem kararları almışlardır. Maya ve TGMP çerçevesinde yürütülen projelerin değerlendirilmesinde de benzer sonuçlar çıktığı görülmüştür. Bu projeler çerçevesinde mikrokredi kullanan kadınların kendilerine olan güvenin arttığı, kendi yetenek ve üretkenliklerine olan inançlarının geliştiği, kredi alabilecekleri

bir kurumun varlığının onlara güven duygusu verdiği ifade edilmektedir (Adaman ve Bulut, 2005).

- Birlikte çalışarak ortak karar almayı ve maddi konularda da birbirlerine destek vermeyi öğrenmişlerdir. Diyarbakır'da yürütülen TGMP' nin değerlendirme raporlarında da benzer sonuçlara rastlanılmıştır. Diyarbakır'da yürütülen bu proje sayesinde toplumsal değerlerin güçlendiği, grup kimliğinin oluşmasına katkıda bulunarak güven ilişkilerinin pekiştirildiği ifade edilmiştir (Adaman ve Bulut, 2005).
- Düzenlenen toplantılar, grup üyelerinin günlük yaşamında önemli bir yer tutmuştur. Grup üyeleri ölüm, sağlık problemlerinin yaşandığı 2 olay dışında toplantılara tamsayı katılmışlardır. Ayrıca, toplantıların sonuçları eşlere, yakınlara, komşulara ve civar köylere de anlatılmıştır.
- Emek yoğun faaliyette bulunan grup üyeleri, ev işlerini de aksatmamak için günlük hayatlarını planlamayı öğrenmişlerdir.
- Aile reisleri, eşlerinin aile bütçesine katkıda bulunmaya başlamasından sonra bazı işlerde kadınlara yardımcı olmaya başlamışlardır. Bu durum ilerleyen toplantılarda araştırmacı tarafından da gözlemlenmiştir.

11. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kırsal kadının ekonomik anlamda güçlenmesini sağlamak amacıyla mikro kredi kullanımı 1974'ten bu yana gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde uygulama alanı bulmuştur. Ülkemizde de Maya tarafından İstanbul ve çevresinde, TGMP tarafından ise Diyarbakır ve çevresinde uygulanmaya geçilen ve ilk etapta başarılı sonuçlar alınmaya başlanan mikrokredi kullanımıyla; uygun koşulların sağlanması, ülke şartlarına adapte edilmesi, var olan aksaklıkların giderilmeye çalışılması ile özellikle kırsal kadının ekonomik ve sosyal olarak güçlenmesi yolunda önemli adımlar atılacağı düşünülmektedir.

Mikrokredi kullananların oluşturduğu dayanışma grupları, benzer üretim faaliyetlerinde bulunan, birbirlerini tanıyan ve kabul eden ve aldıkları kredilerin geri ödenmesinde birbirlerine kefil olarak biraraya gelen küçük gruplardır.

Dünya'da, başta Bangladeş olmak üzere birçok ülkede, mikrokredi projelerinden başarılı sonuçlar elde edilmiştir. Varolan yeteneklerini kullanarak para kazanmak ve bunu grup halinde yaparak birbirlerine destek olmak kadınların işini kolaylaştırmaktadır.

Araştırmada seçilen Alaniçi Köyü'nde yapılan çalışma Nisan 2006 tarihinde başlamış ve Nisan 2007'de gerçekleştirilen değerlendirme toplantısı ile tamamlanmıştır.

Kadın grubuyla her ay yapılan toplantılarda geri ödemeler ayni olarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca oturumlarda proje sonrasında da kadınların üretime devam etmelerini sağlayacak bir pazar arayışına girilmesi konusunda farklı eylem kararları alınmıştır. Araştırmacı tarafından yapılan çalışma ve araştırmalar dayanışma grubuyla birlikte değerlendirilerek olasılıklar üzerinde tartışılmıştır.

Dayanışma grupları ile yapılan toplantılar sonrasında ve proje bitiminde ulaşılan sonuçlar aşağıda özet olarak sunulmaktadır:

- ✓ Dayanışma grubu üyeleri varolan yeteneklerini kullanarak ekonomik kazanç elde edebileceklerini öğrenmişler ve bu sayede kendilerine olan güvenleri artmıştır.
- ✓ Kadınlar kendilerine sunulan fikirleri doğrudan kabul etmek yerine birlikte tartışarak bilgi üretmeyi, analiz etmeyi ve eyleme geçirmeyi öğrenmişlerdir.
- ✓ Mikrokredi çalışmasının ardından hem dayanışma grubundaki kadınların hem de çalışmaya katılmayan kadınların dışarıdan gelen araştırmacılara ve derneklere bakış açıları değişmiştir.
- ✓ Çalışma grubundaki kadınların, eşlerinden ve çocuklarından ev işleri konusunda yardım almaya başladıkları görülmüştür.
- ✓ Köy genelinde ve dayanışma grubu içerisinde bulunan kadınların ailelerinde kadının çalışması konusundaki fikirlerde önemli değişiklikler ortaya çıkmıştır. Aile reisleri eşlerinin

alışmalarına (köyün içerisinde olmak kaydıyla) destek vermeye başlamışlardır.

- ✓ Dayanışma grubunun çalışmalarının ilerleyen safhalarında proje başında çalışmaya katılmak istemeyen kadınlar ve civar köylerde yaşayan kadınlar da mikrokredi kullanmak istemişlerdir.
- ✓ Mikrokredi alışmaları, dayanışma grubu yeleri tarafından köy içinde ve civar köylerde anlatılmıştır.
- ✓ Dayanışma grubuna katılan kadınların arasındaki yardımlaşma artmıştır. Grup kimliği oluşmasına katkıda bulunulmuştur.
- ✓ çalışmaya katılan kadınlar günlük hayatlarını planlayarak yaşamayı öğrenmişlerdir.
- ✓ Proje sona erdikten sonra kadınların ürünlerini pazarlamaları için bir imkan yaratılamamıştır. Araştırmacı tarafından ortaya konan alternatifler dayanışma grubu tarafından benimsenmemiştir.
- ✓ Dayanışma grubu üyelerinin köy dışındaki merkezlere ulaşımlarında ciddi sorunlar olması ve genellikle ilerleyen yaşlarda olmaları nedeniyle pazarlama konusundaki engeller ortadan kaldırılamamıştır.
- ✓ Kadınlar elde ettikleri kazançları genellikle ev masrafları ve sağlık giderleri için kullanmışlardır.

- ✓ Dayanışma grubu üyelerinden kazandığı parayı kendine malzeme alımı için kullanıp üretime devam eden ve ürünlerini toptancıya pazarlayarak projenin esas hedefini yakalayan bir katılımcımız da olmuştur. Bu da az da olsa çalışmanın sürdürülebilirliği açısından olumlu bir gelişme olarak görülmektedir. Çünkü bugüne kadar kadın odaklı girişimcilik destek projelerinde kadınları iş kurmak için eğitmekte ancak kurulan işlerin sürekliliğini temin etmede yetersiz kalınmakta denilmektedir (Ecevit, 2007).

Ortaya çıkan sonuçların da gösterdiği gibi, mikrokredi uygulamasının en önemli zorluğu hizmetin verildiği müşterilerin maddi imkanlarının yok denecek kadar kısıtlı olması ve genellikle eğitim almamış olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu durumda finansman sağlayan kurumun fonun uygun şekilde kullanımını denetlemesini ve kredilerin geri ödenmesini garanti altına alması sorun olmaktadır. Aslında tüm dünyada mikrokredilerin kadınlara verilmesindeki ana hedef bu kredilerin geri ödenmesini garanti altına alınması olarak gösterilmektedir. Kısacası kadınlar bu sistemde emniyet sübabı olarak görülmektedir (Uysal, 2006).

Mikrokredi hizmetinden yararlanan kişiler de birçok sorunla karşılaşmaktadır. Zaten düzenli bir geliri olmayan bir kişinin mevcut maddi yükünün üstüne yeni bir borç yükü getirilmektedir. Dolayısıyla geri ödemelerin sağlanması son derece güç olmaktadır. Bazı durumlarda alınan krediler; kadınların eşleri tarafından kullanılmaktadır. Bu da kadınların omuzlarına ev işlerinin yanında kredi ile başladıkları işin ve

kredinin geri ödeme yükü binmektedir (Uysal, 2006). Bazen de mikrokredi, bir kısım kullanıcı tarafından nakit akışını kolaylaştıran bir kaynak olarak görülebilmektedir. Bu çerçevede düşün yapmak, borç ödemek, acil sağlık durumlarında ilaç almak amacıyla da kullanılmaktadır (Adaman ve Bulut, 2005).

Tüm bu nedenlerden dolayı mikrokredi uygulamalarının başarılı olması için ciddi engeller vardır. Ancak dünyada bu uygulamaları başarı ile yapan tatmin edici bir geri dönüş oranına sahip kuruluşlar vardır.

Başarı için öncelikle alt yapının oluşturulması gerektiği ifade edilmektedir. Mikrokredi kuruluşunun yetkili şubesi müşteriye yakın olmalı, elemanları konularında uzman olup müşteri ile tek tek ilgilenebilmeli, gerektiğinde yoksul kesime gerekli teknik bilgi ve eğitim verilmeli, sağlanacak kaynakla üretmeyi planladıkları ürünler için gerekli pazar araştırması yapılmalı, hatta yeni pazarlar oluşturulmaya çalışılmalıdır. Ayrıca kredinin geri dönüşünü sağlayacak mekanizmalar üzerinde çalışılmalı, grup baskısı, garanti fonu gibi uygulamalar yaygınlaştırılmalı, yüksek olan kredi maliyetini düşürmek için teknolojiden yararlanmaya çalışılmalıdır.

Mikrokredi çalışmaları yoksullukla mücadelede ve özellikle kırsal kadının sosyo-ekonomik anlamda güçlendirilmesinde önemli bir araç olarak kullanılabilir. Sağlık, beslenme, çocukların eğitimi ve üretim konularında erkeklere göre daha fazla sorumluluk yüklenen kırsal kadınlar için istihdam olanaklarının artması ve sosyal statülerinin yükseltilmesi son derece büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle kırsal

kadınlar fakirliğin önlenmesinin anahtarı olarak görülmektedir. Yani; kırsal alandaki üretimde son derece önemli roller üstlenen kadınların gelişimi fakirliğin önlenmesinde büyük etkiler yaratmaktadır.

Ancak mikrokredi projelerinin en önemli hedefi olan sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi konusunda ciddi sorunlarla karşı karşıya kalınmaktadır. Bu sorunların ortadan kaldırılabilmesi ya da en aza indirilebilmesi için öncelikle mikrokreditinin ve mikrokredi kullanımının kırsal kesimde doğru olarak anlaşılabilmesi gerekmektedir. Sistemin doğru anlaşılması, eğitim seviyesi son derece düşük olan Türkiye kırsal kesiminde bu bilinçsizlikten kaynaklanan güven sorunlarının da azaltılmasında son derece büyük önem taşımaktadır.

Türkiye’de kırsal kadınlar için son derece önemli olan mikrokredi projelerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması konusunda atılan önemli adımlar biri de mikro kredinin uygulanması için hazırlanmış olan kanun taslağıdır. Çok kısa bir zamanda mecliste kabul edilmesi beklenen bu taslak ile beraber proje yasal bir nitelik kazanacaktır. Başlangıçta Merkez Bankası’na benzer bir mikrokredi bankası kurulup kredilerin buradan kullandırılması düşünülmektedir. Sonraki aşamada ise kurulacak mikrokredi kuruluşları tarafından bu krediler verilecektir. Tasarı ile birlikte mikrokredi kuruluşlarının anonim şirket şeklinde kurulması ve kuruluş için BDDK’dan izin alınması şartı getirilmiştir. Bir başka dikkat çeken nokta ise bu kuruluşlara mevduat kabul etme izninin verilmesidir. Tasarının kabul edilmesiyle artık bankalar ve özel finans kurumları dışında bu kuruluşlarda mevduat toplayabileceklerdir. Ancak topladıkları

mevduat öz kaynaklarının üç katını geçemeyecektir. Ayrıca yabancı para üzerinden işlem yapma yetkileri olmayıp mikro girişimciler dışında başka gerçek ve tüzel kişilere kredi veremeyeceklerdir.

Mikrokredi çalışmalarının sorunsuz bir şekilde yürütülebilmesi için kuruluş yetkililerinin mikrokredi müşterilerine yakın olması ve onlarla tek tek ilgilenmesi de son derece önemlidir. Bunun için gereken profesyonel personel ihtiyacı, son yıllarda yaşanan ekonomik krizler sonucu işsiz kalan bankacılar için de bir fırsat olarak değerlendirilmektedir.

Kırsal kesiminin mikrokrediler yoluyla desteklenmesi ile köyden kente göçün tersine çevrilmesi bir çok sosyo-ekonomik sorunun çözümünü beraberinde getirecektir.

Özellikle kırsal kesim tasarruflarının bir şekilde finansman sistemine dahil edilebilmesi için mikrokredi uygulamalarının yaygınlaştırılması yararlı olacaktır. Kırsal kesimin tasarruf alışkanlıklarının değiştirilmesi son derece zordur. Ancak bu alanda çaba göstermek ve mevcut kısıtlı imkanlarını daha verimli alanlarda değerlendirmeleri için özellikle kırsal kadınlara yol göstermek hem kadınların kendileri için hem de ülke ekonomisi için faydalı olacaktır.

Türkiye’de daha çok hibe şeklindeki yardımlarla desteklenen kırsal kesim, mikro kredi uygulamasına ilk aşamada pek sıcak bakmamaktadır. Dolayısıyla mikrokredi uygulamalarından önce mutlaka gerekli eğitim, teknik yardım sağlanmalı ve kırsal kesime hibe yerine bu tip

uygulamaların kendileri için daha kalıcı ve yararlı olacağı anlatılmalıdır. Projenin hayata geçirilmesiyle birlikte Türkiye’de yoksul kesimin %50’sinin orta gelir seviyesine çıkartılması ve küçükte olsa kendi işlerini yapabilmeleri hedeflenmektedir.

Mikrokredi yoluyla kırsal kadınların ekonomik olarak kalkınması sağlanırken, sosyal değişimler açısından da önemli yol haritaları oluşturulmaktadır. Gelecek yüzyıllara farklı bir görünümle girmeye çabalayan Türkiye’de de kadınların kendilerini kabullendirme çabaları sadece kentli kadınlarla sınırlı kalmamalıdır. Kırsal kesimde de gerçek anlamda kendilerine güvenen, kendileri ve ailelerinin geleceği konusunda karar verebilen ve daha da önemlisi bu kararları uygulamayı başarabilen kadınların çoğalması son derece önemli bulunmaktadır.

Sonuç olarak “Yoksulluk asla bir kader değildir ve mikrokredi yoksullukla savaşta etkili bir araçtır” (Yunus, 1999). Ancak mucizevi dönüşümlerden ziyade uzun zaman diliminde sonuç vermeyi hedefleyen bir yoksullukla savaşım projesidir (Adaman ve Bulut, 2005).

KAYNAKLAR

- Adaman, F, ve Bulut, T., 2007,** Diyarbakır’ dan İstanbul’ a 500 Milyonluk Umut Hikayeleri Mikrokredi Maceraları, İletişim Yayınları, İstanbul
- Arıkan, G., 1988,** Kırsal Kesimde Kadın Olmak, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi Cilt:5 Sayı:2, ss. 116,Ankara
- Artukoğlu, M.M., 2000,** Mikrokredi/ Mikrofinans Yaklaşımı: Tarım Açısından Bir Değerlendirme, Türkiye 4. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, 6-8 Eylül 2000, Tekirdağ
- Artukoğlu, M.M ve Karahan Uysal, Ö., 2005,** Microcredit Applications from the Standpoint of Rural Development: An Evaluation for Turkey, 17. European Seminar on Extension Education, August 30-September 3, İzmir Türkiye, pp.371-377
- Beşinci, M., 2005,** Mikrokredi ile Yoksulluğa Son, Ekonomist Dergisi, Türkiye (Erişim: [http:// www.e-konomistdergisi.com/makale.asp?id=](http://www.e-konomistdergisi.com/makale.asp?id=), Erişim Tarihi:17, 23.11.2005)
- Budak, Ç., 2006,** “Odak Grup Görüşmesi”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Programı, Ankara
- CGAP, 2006,** DonerBriefs (Erişim: http://www.cgap.org/publications/donor_briefs.html, Erişim Tarihi: 15.01.2006)

KAYNAKLAR (devam)

CGAP, 2006, Key Principles of Microfinance (Erişim:<http://www.cgap.org/keyprinciples.html>, Erişim Tarihi: 15.01.2006)

Cull, R., Demirgüç Kunt, A. and Morduch, J., 2006, Financial Performance and Outreach: A Global Analysis of Leading Microbanks(Erişim:http://www-wds.worldbank.org/servlet/WDS_IBank_Servlet?pcont=details&eid=000016406-20060124163013, Erişim Tarihi: 29.11.2006)

Deniazlp, H., 2007, Toplumsal Dönüşüm İçin Sosyal Girişimcilik Rehberi, Ankara(Erişim: <http://www.stgm.org.tr/docs/1190909449SosyalGirisimecilik.pdf>, Erişim Tarihi: 15.02.2007)

Dolun, L., 2005, Mikro Finansman, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Genel Araştırmalar, Ankara

DPT, 2006, Dokuzuncu Kalkınma Planı, Kırsal Kalkınma Politikaları Özel İhtisas Alt Komisyonu Raporu, Ankara

Ecevit, Y., 2007, Türkiye’ de Kadın Girişimciliğine Eleştirel Bir Yaklaşım, Uluslar arası Çalışma Ofisi, Ankara

Erdoğan, N., 2004, Yoksullukla Mücadelede Etkili Bir Enstrüman Mikro Kredi, Finansal Forum Özel Eki

KAYNAKLAR (devam)

- Finca, 2004**, Finca International Annual Report 2004 (Erişim: <http://www.villagebanking.org/FINCA%20AnnlRprt%202004.pdf>, Erişim Tarihi: 10.08.2006)
- Forster, S., Greene, S. And Pytkoska, J., 2004**, The State of Microfinance in Central and Eastern Europe and New Independent States (Erişim: <http://www.mfc.org>, Erişim Tarihi: 07.07.2005)
- Gbezo E. B., 1999**, Microcredit in West Africa: How small loans make a big impact on poverty, ILO, World of Work, No:31
- Giraud, L., 2006**, International Finance Corporations anad Kaufman Foundation Launch Joint Studies on Iniatives to Promate Women's Access to Finance, Washington
- Gülçubuk, B., Şengül, H., Aluftekin, N., Kızılaslan, N. ve Kılıç, M., 2005**, Tarımda İstihdam, Sosyal Güvenlik Uygulamaları ve Kırsal Yoksulluk (Erişim: <http://www.zmo.org.tr/etkinlikler/6tk05/059bulentgulcubuk.pdf>, Erişim Tarihi: 21.10.2006)
- Gülçubuk, B., 2006**, AB ve Türkiye' de Kırsal Yapı ve Kırsal Kalkınma (Erişim:http://www.wwf.org.tr/tr/docs/sunum_bulentgulcubuk.pdf, Erişim Tarihi: 21.10.2006)

KAYNAKLAR (devam)

- Güzel, A., 2006,** Odak Grup Görüşmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Harri, D. S., 2005,** State of the Microcredit Summit Campaign Report (Erişim:http://
www.microcreditsummit.org/pubs/reports/socr/2005/SOCR05_Eng.pdf, Erişim Tarihi: 15.01.2006)
- Khandker, R. S., 1998,** Microcredit Programme Evaluation, IDS Bulletin, Vol. 29, Number 4, pp. 11-20
- Llanto, M. G., 2000,** Philippines, The Role of Central Banks in Microfinance in Asia and the Pacific, Asian Development Bank, pp. 247-277
- Madaley, J., 2003,** Herkese Gıda, Çitlenbik Yayınları 29, İstanbul
- Matin, I., 1998,** Mis-Targeting by the Grameen Bank, IDS Bulletin, Vol. 29, Number 4,pp. 51-58
- Mayoux, L., 1998,** Participatory Learning for Women's Empowerment in Microfinance Programmes, IDS Bulletin, Vol. 29, Number 4, pp. 39-50
- Ministry of Finance of China, 2006,** China: Commercially Sustainable Micro and Small Business Finance, Project Information Document, China

KAYNAKLAR (devam)

- Osmani Khan, N. L., 1998**, Impact of Credit on the Relative Well-Being of Women, IDS Bulletin, Vol. 29, Number 4, , pp. 31-38
- Özçatalbaş, O ve Özkan, B., 2003**, The Role of Women in Agriculture and Rural Development in Turkey, AJWS Vol.9 No: 4, 2003 pp. 114-124
- Özçatalbaş, O., 2001**, Adana İlinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri Farklı İki Köyünde Kadınların Tarımsal Faaliyetlere Katılımı ve Yayımından Yararlanma Olanakları, Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, ,Cild:14(1),s.79-88
- Özçatalbaş, O., 1999**, Kırsal Alanda Kadın ve Kalkınmadaki Rolü, Tarım ve Mühendislik Dergisi, TMMOB; Sayı:60, s. 41-47, Ankara
- Özer, S., 2004**, Türkiye’ deki Mikrokredi Deneyimi: Yeni Bir Yönetim Stratejisi, Boğaziçi Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul
- Parker, J and Pearce, D., 2001**, Microfinance, Grants, and Non-financial Responses to Poverty Reduction: Where Does Microcredit Fit? (Erişim : http://www.microfinancegateway.org/files/2738_097.pdf, Erişim Tarihi: 07.01.2006)

KAYNAKLAR (devam)

Pearce, D., 2003, Financial Services for The Rural Poor (Erişim: http://www.cgap.org/portal/binary/com.epicentric.contentmanagement.servlet.ContentDeliveryServlet/Publications/html_pubs/DonorBrief_15.html, Erişim Tarihi: 15.09.2005)

Uysal, N., 2006, Yoksulluğun Nedeni Erkekler (Erişim: http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=r2&haberno=6394, Erişim Tarihi: 29.10.2006)

World Bank, 2005, Albania- Microcredit Project , Implementation Completion Report, Albania

World Bank, 2005, Bangladesh- Social Safety Nets in Bangladesh: An Assessment, Sector Report, Bangladesh,

World Bank, 2001, Bosnia-Herzegovina Local Initiatives (Microfinance) Project II, Bosna

World Bank, 2006, Tanzania- Rural and Micro Financial Service Project, Tanzania

Women's World Banking, 2000, Why Focus on Poor Women and How Best to Serve Them (Erişim:http://www.swwb.org/English/2000/Why_focus_on_poor_women.htm, Erişim Tarihi: 22.01.2007)

KAYNAKLAR (devam)

- Yıldırak, N., 1992,** Köy Kadınlarının Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Konumları, Friedrich Ebert Vakfı Yayınları, İstanbul
- Young, K., 1989,** Third World Women In Development, Allied Publishers Limited, New Delhi
- Yunus, M., 1999,** Yoksulluğun Bulunmadığı Bir Dünyaya Doğru, Doğan Kitapçılık, Bangladeş
- Yunus, M., 2004,** What is Microcredit? (Erişim: [http:// www.grameen-info.org/bank/WhatisMicrocredit.htm](http://www.grameen-info.org/bank/WhatisMicrocredit.htm), Erişim Tarihi: 29.01,2006)
- Yurttaş, Z., Tecer, A. ve Çelik, H., 2005,** Tarımsal Nüfusun Eğitimi ve Tarımsal Nüfus İçerisinde Kadın (Erişim:<http://www.zmo.org.tr/etkinlikler/6tk05/055ziyayurttas.pdf>, Erişim Tarihi: 21.10.2006)
- Zaman, H., 1998,** Can Mis-Targeting be Justified?, IDS Bulletin, Vol. 29, Number 4

İNTERNET SAYFALARI:

<http://www.accion.org>

[http:// www.acdi_cida.gc.ca](http://www.acdi_cida.gc.ca)

[http:// www.adie.org](http://www.adie.org)

[http:// www.aksiyon.com.tr](http://www.aksiyon.com.tr)

[http:// www.alomaliye.gov.tr](http://www.alomaliye.gov.tr)

[http:// www.apdc.org](http://www.apdc.org)

[http:// www.ashi.org](http://www.ashi.org)

[http:// www.bizconnections.com/oecf.htm](http://www.bizconnections.com/oecf.htm)

[http:// www.calmeadow.com](http://www.calmeadow.com)

[http:// www.cgap.org](http://www.cgap.org)

[http:// www.ddcinc.org](http://www.ddcinc.org)

[http:// www.dompethuafa.or.id](http://www.dompethuafa.or.id)

[http:// www.edebiyatdegisi.hacettepe.edu.tr](http://www.edebiyatdegisi.hacettepe.edu.tr)

[http:// www.forumuz.biz/mikro_finans_nedir](http://www.forumuz.biz/mikro_finans_nedir)

[http:// www.girisimciliknetwork.gen.tr/kadin_girisimciligi.html](http://www.girisimciliknetwork.gen.tr/kadin_girisimciligi.html)

[http:// www.gla.ac.uk](http://www.gla.ac.uk)

[http:// www.grameenfoundation.org](http://www.grameenfoundation.org)

[http:// www.grameen-info.org](http://www.grameen-info.org)

[http:// www.gtz.de](http://www.gtz.de)

[http:// www.home.ku.edu.tr](http://www.home.ku.edu.tr)

[http:// www.indianngos.com/issue/microcredit](http://www.indianngos.com/issue/microcredit)

[http:// www.israf.org](http://www.israf.org)

[http:// www.katalysis.org](http://www.katalysis.org)

[http:// www.kedv.org.tr/](http://www.kedv.org.tr/)

[http:// www.kfw.de](http://www.kfw.de)

[http:// www.kssgm.gov.tr](http://www.kssgm.gov.tr)

[http:// www.lifeinafrica.com](http://www.lifeinafrica.com)

[http:// www.memlekethaber.com](http://www.memlekethaber.com)

[http:// www.mfc.org.pl](http://www.mfc.org.pl)

[http:// www.microcreditsummit.org](http://www.microcreditsummit.org)

[http:// www.microfinancegateway.org](http://www.microfinancegateway.org)

[http:// www.mikrofinansturkiye.org](http://www.mikrofinansturkiye.org)

[http:// www.milliyet.com.tr](http://www.milliyet.com.tr)

[http:// www.norad.no](http://www.norad.no)

[http:// www.omidyar.net](http://www.omidyar.net)

[http:// www.radikal.com.tr](http://www.radikal.com.tr)

[http:// www.sabah.com.tr](http://www.sabah.com.tr), Erişim Tarihi: 25.09.2004

[http:// www.sewa.org](http://www.sewa.org)

[http:// www.sida.se](http://www.sida.se)

[http:// www.swwb.org](http://www.swwb.org)

[http:// www.tspi.org](http://www.tspi.org)

[http:// www.ucansupurge.org](http://www.ucansupurge.org)

[http:// www.uncdf.org/english/microfinance](http://www.uncdf.org/english/microfinance)

[http:// www.usaaid.gov](http://www.usaaid.gov)

[http:// www.villagebanking.org](http://www.villagebanking.org)

[http:// www.woccu.org](http://www.woccu.org)

[http:// www.worldbank.org](http://www.worldbank.org)

[http:// www.wwf.org.tr](http://www.wwf.org.tr)

[http:// www.yearofmicrocredit.org](http://www.yearofmicrocredit.org)

[http:// www.zmo.org.tr](http://www.zmo.org.tr)

[http:// www.3gf.org/grantee_wsep.html](http://www.3gf.org/grantee_wsep.html)

KİŞİSEL GÖRÜŞMELER

Yeşim SAYGILI; E.Ü. Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi

Dr. Sebahattin GAZANFER; ICAC (Uluslararası Pamuk İstişare Komitesi) Özel Sektör Danışma Kurulu Başkan Yardımcısı

Didem DEMİRCAN; Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı Operasyon ve Eğitim Md.

Pelin GÖRE; Diyarbakır Milletvekili Aziz Akgül' ün Danışmanı

Tuğçe BULUT; Cambridge Üniversitesi Sosyal ve Siyasal Bilimler Fakültesi

Fethi BOZKURT; Alaniçi Köyü Muhtarı

EKLER

Ek-1: Anket Formu

1. KAÇ YAŞINDASINIZ?.....

2.ÖĞRETİM DURUMUNUZ NEDİR?.....

- OKUR YAZAR DEĞİL ☐
- SADECE OKUR YAZAR ☐
- İLKOKUL ☐
- ORTA VEYA DENGİ ☐
- LİSE VE YA DENGİ ☐
- YÜKSEKOKUL,FAKÜLTE,Y.LİSANS ☐

3.KAÇ YAŞINDA EVLENDİNİZ?.....

4.EŞ SEÇİMİNİZE KİM KARAR VERDİ?

- KENDİM ☐
- AİLEM ☐
- AİLEMLE BİRLİKTE ☐
- AKRABALAR ☐

5.AİLE İÇİNDEKİ ASLİ GÖREVLER NELERDİR?

- EV İŞİ YAPMAK ☐
- AİLE BÜTÇESİNE KATKI ☐
- EŞİ VE ÇOCUĞUNA MANEVİ DESTEK ☐
- YAŞLILARA BAKMAK ☐
- AİLENİN SOSYAL İLİŞKİLERİNİ DÜZENLEMEK ☐

6.HARCAMALARA KİM KARAR VERİYOR?

- EVİN BÜYÜKLERİ ☐
- KENDİM ☐
- EŞİM ☐
- EŞİMLE BİRLİKTE ☐
- HERKES KENDİ ☐

7.EŞİNİZ KARARLARA KATILMAZSA NE YAPARSINIZ?

- İKNA ETMEYE ÇALIŞIRIM ☐
- KIZAR BİLDİĞİMİ YAPARIM ☐
- ONUN KARARINA K ATILIRIM ☐
- KARARIMI DEĞİŞTİRİRİM ☐

8.KADININ ÇALIŞMASINA İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİNİZ NELERDİR?

- SADECE EV İŞLERİNİ YAPABİLİR ☐
- ALIŞVERİŞ GİBİ EVİN BAZI DIŞARI İŞLERİNİ DE YAPABİLİR ☐
- MEMURİYET YAPABİLİR VEYA BİR YERDE ÜCRETLİ ÇALIŞABİLİR ☐
- TARLA VEYA BAHÇEDE ÇALIŞABİLİR ☐
- HER İŞİ YAPABİLİR ☐

9.KADININ ÇALIŞMASININ ETKİLERİ NELERDİR?

- AİLE BİRLİĞİ ZAYIFLAR ☐
- AİLE BÜTÇESİNE KATKISI OLUR ☐
- KADININ AİLE SORUMLULUKLARINI PAYLAŞMASINI SAĞLAR ☐
- KADININ EV İŞLERİNİ DAHA İYİ PROGRAMLAMASINA YARDIMCI OLUR ☐
- KADININ HAKLARINI KULLANMASINI VE KORUMASINI KOLAYLAŞTIRIR ☐
- KOCASIYLA DAHA AZ İLGİLENİR ☐
- KADININ HAYAT TECRÜBESİ,BECERİSİ VE DİRENCİNİ ARTTIRIR ☐
- KADININ KENDİNİ GELİŞTİRME VE YENİLEME İHTİYACI ARTAR ☐
- ÇOCUKLARA DAHA AZ VAKİT AYIRIR ☐
- ÇOCUKLARINA VERDİĞİ EĞİTİM VE TERBİYE DAHA İYİ OLUR ☐
- EVDE DAHA UYUMLU VE ANLAYIŞLI DAVRANIR ☐
- AİLENİN SOSYAL İLİŞKİLERİ ZAYIFLAR ☐
- İŞTEKİ SIKINTISINI EVE YANSITIR ☐
- KADIN GEREĞİNDEN FAZLA YORULUR VE YIPRANIR ☐

- 10.KAÇ ÇOCUĞUNUZ VAR?
11.AİLENİZİN AYLIK GELİRİ KAÇ LİRADIR?
12.AYLIK GELİRİ EVE GETİREN KİŞİ KİMDİR?
13.ÇALIŞANLARIN MESLEKLERİ NELERDİR?
14.SOSYAL GÜVENCENİZ VAR MI?

- YOK ☐
-YEŞİL KART ☐
-SSK ☐
-BAĞKUR ☐
-BAĞKUR ÇİFTÇİ ☐
-EMEKLİ SANDIĞI ☐

- 15.AİLENİN AYLIK HARCAMALARI NE KADARDIR?
16.HARCAMA KALEMLERİ NELERDİR?

- [17.MİKROKREDİ PROJESİNİN SİZE FAYDASI OLDU MU?]
[18.KAZANDIĞINIZ PARAYI NEREDE KULLANDINIZ?]

Ek-2 : Girişimci Kadın Derneği Kararı -1

KARAR DEFTERİ

Sıra No.	Karara Esas Olan Evrakın			Mevzuun İzahı ve Özeti
	Tarihi	No.	Nereden Gönderildiği	
1				

Başkanın Adı ve Soyadı: Emel DenizaslaniAzalar Adı ve Soyadları: Güngör Aktuğlu, Yeşim Saygılı, Mardin Hıdıroğlu, İnci Alkan, Nise Kızılcıoğlu, Mülâl Bilgin

KARARIN METNİ

Gündem:

- 1) Mikro Kredi uygulaması
- 2) Mülâl Bilgin'in yetkilendirilmesi
- 3) İstanbul El Sanatları Fuarı
- 4) Ayar Sektör'ün konferans için davet edilmesi

KARAR:

- 1) Tuba Kambak'ın istediği mikro kredi takibi incelenmiş ve kendisine kadın girişimciliğinde özendirme üzere 1.000 - 771 verilmesine, 17 Ocak 2023 tarih ve 130 sayılı kararla belirtildiği gibi geri ödemesinin gerçekleştirilmesine,

- 2) Baetm kurulundaki görevine başlayan Mülâl RİZGİN'in sekreter, daha önce sekreter olan İnci ALKAN'ın sekreter yardımcısı olarak görevlendirilmesine,
- 3) 11-20 Mayıs tarihlerinde İstanbul El Sanatları Fuarına dernek olarak katılma, fuar stand bedelinin 500 - 771'sinin dernek hesabından ödemesine ay birliği ile karar verilmiştir.

EMEL DENİZASLANI

YEŞİM SAYGILI

GÜNGÖR AKTUĞLU

İNCİ ALKAN

MARDİN HİDİROĞLU

NİSE KIZILCIĞI

MÜLÂL RİZGİN

Ek-3 : Girişimci Kadın Derneği Kararı - 2

KARAR DEFTERİ

Karar Sıra No.	Karara Esas Olan Evrakın			Mevzuun İzahı ve Özeti
	Tarihi	No.	Nereden Gönderildiği	
130				
Başkanın Adı ve Soyadı: <u>Emel Denizaslani</u> Azalar Adı ve Soyadları: <u>Güngör Aktuğlu, Yeşim Saygılı, Zerrin Hıdıroğlu, İnci Alkan</u> <u>Dilek Kırmızıoğlu, Zülal Bılgın</u>				
KARARIN METNİ				
<u>GÜNDEM</u> 1) Mikro kredi projesi değerlendirilmesi 2) Ofis Kiralama (iptal) 3) Kermes				
<u>KARAR:</u> 1) 1.12.2005 tarihinde sunulan "Kadın Girişimciliği ve Mikro Kredi Uygulamaları" projesinin incelenmesi yapıldı. Proje sahibi Tuğba Zambak'la yapılan görüşme ile talep ettiği proje tutarı 1.000 TL'nin sağlanması durumunda mikro kredi olarak verilmesine, geri ödemesinin ilk üç ay ödemesiz, takip eden aylarda dört eşit taksit olarak gerçekleştirilmesine, 2) Fqe Üniversitesi kampüs Alanı içinde satış yapabilmek için rektörlüğe dilekçe verilmesine karar verilmiştir.				
Başkan Bşk Yardımcı Emel Denizaslani Yeşim Saygılı Güngör Aktuğlu				
 				
Dilek Kırmızıoğlu Zerrin Hıdıroğlu İnci Alkan Zülal Bılgın				

ÖZGEÇMİŞ

Tuğba ZANBAK

15 Ocak 1980 Tarihinde İzmir’de doğmuştur. İlk öğretimini Mustafa Reşit Paşa ilkokulunda, orta ve lise eğitimini Bornova Anadolu Lisesi Almanca bölümünde tamamlamıştır.

1998 yılında Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümünde lisans eğitimine başlamış ve 2003 yılında buradan mezun olmuştur. Yüksek lisans öğretimini de aynı bölümde tamamlamıştır.